

B E L G E L E R

TÜRK TARİH BELGELERİ DERGİSİ

Cilt: XXX

2009

Sayı:34

MENEMENCİOĞULLARI İLE İLGİLİ ARŞİV BELGELERİ II

YILMAZ KURT*

Menemencioğulları Tarsus ve Karaisalı tarafında XVIII. yüzyılda ortaya çıkan ve XIX. yüzyılda bütün Çukurova'da etkili olan Türkmen kökenli bir a'yân ailesidir.

“Menemencioğulları İle İlgili Arşiv Belgeleri I” isimli makalemizde İstanbul'da Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Hatt-ı Hümâyûn Tasnifi'nde (HAT) bulunan Menemencioğulları ile ilgili 77 belgeyi yayınlamış ve bu belgelerle ilgili değerlendirme ve tespitlerde bulunmuştuk¹. Bu makalemizde yine aynı arşivde Cevdet Dahiliye, Adliye, Darbhâne, Zabtiye, Maliye; A.MKT ve A.DVN gibi değişik 7 tasnifte yer alan Menemencioğulları ile ilgili 36 belgeyi yayınlayacak ve bunlar hakkında açıklayıcı bilgiler vermeye çalışacağız.

Belgelerin yayınlanması sırasında, her tasnif kendi içerisinde tarih sırasına göre numaralandırılarak okuyucuya sunulmuştur. İşlem görmüş belgelerde işlem sırası gözetilmeye çalışılmış ve belge üzerindeki buyuruldu ve kayıtlar *italik* ve **kalin** olarak gösterilmiştir. Belgelerin değerlendirilmesinde ise tasnife bakılmaksızın belgeler kronolojik sıraya konularak kendi içerisinde konu bütünlüğü teşkil edecek şekilde değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Belgelerden çoğu Menemencioğulları'ndan (Hacı) Habib Bey², (Hacı) Nabi Bey ve kardeşi *Menemencioğulları Tarihi*³ isimli yazma eserin sahibi Ahmed Bey'le ilgilidir⁴. Mısırlı

* A.Ü. Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü, 06100 Sıhhiye/ Ankara.

Elmek: yilmazkurt2002@yahoo.com; kurt@humanity.ankara.edu.tr

¹ Yılmaz Kurt, “Menemencioğulları İle İlgili Arşiv Belgeleri I”, *Belgeler*, XXI/25 (2001), Türk Tarih Kurumu Yay., s.85- 187. Menemencioğulları ile ilgili açıklayıcı bilgi ve kaynakça adı geçen bu makalede verilmiştir.

² Menemencioğulları a'yân ailesinin ferdleri hacca gittikten sonra (Hacı) sıfatıyla anılmaya başladıklarından isimlerinin başındaki (Hacı) sıfatı El-hâcc anlamında kullanılmıştır.

³ *Menemencioğulları Tarihi* isimli elyazması eser, ailenin son boybeyi Menemencioğlu Ahmed Bey tarafından Dersim (Tunceli) Kaymakamı olan oğlu Mehmed Tevfik Bey'e yazdırılmış ve 4 Rebi'ü'l-evvel 1278 (9 Eylül

İbrahim Paşa'nın Adana'yı işgali dönemi (1832- 1840) ile ilgili oldukça çok belge bulunmaktadır. Bu belgelerden bir kısmı Menemencioğulları ile ilgili olmasına rağmen bu belge serisini ayrı bir sayıda yayınlamak istediğimizden buraya almadık. Bir iki belge doğrudan doğruya Menemencioğulları ile ilgili olmadığı halde bölgede yaşayan aşiretlerin iskân bakımından önemli görülerek buraya alınmıştır.

Menemencioğulları ve Çukurova'daki aşiretlerin durumları ile ilgili değerlendirdiğimiz belgeler içerisinde en eski tarihlisi 19 Muharrem 1183/ 25 Mayıs 1769 tarihlidir. Bu belge Anamur taraflarından kaçarak Tarsus a'yânlarından Toroğlu'nun yanında yerleşen Karatekeli cemaati ile ilgilidir Aşiret halkı vergilerden kurtulmak için ze'âmet ve timarını bırakıp kaçtığı anda aşiret kavgalarının yarattığı çekişme içerisinde her zaman kapılanacak bir yer buluyorlardı. Tarsus'ta Toroğlu; Kozan'da Kozanoğlu; Payas'ta Küçükalioğlu bu şekilde kaçak reyânın sığındıkları kapılardı. Timar ve ze'âmet sahipleri zaman zaman şikâyet dilekçeleri vererek bu kişileri tekrar eski yerlerine getirtmeye çalışmaktaydı⁵.

İkinci belgemiz 17 Rebi'ü'l-ahir 1192 / 14 Mayıs 1778 tarihli olup aynı konudaki 3 ayrı belgeden birincisidir. Adana'daki görevini bitirerek İstanbul'a dönen Kapıcıbaşı İsmail Ağa'nın tahririnde Menemenci, Secrili⁶, Akçakoyunlu, Cerid, Tacirli ve Karalar aşiretleri şikâyet edilmekte ve bunların "silâhkeş süvârilikten ihrâc" edilerek vergiye bağlanmaları teklif edilmekteydi. Defterdârın görüşü de bu konar-göçer aşiretlerin buldukları mahalden "hâne ve zaman i'tibâr olunmaksızın" kaldırılarak kadılar ve zâbitleri aracılığıyla eski yerlerine ve aşiretleri arasına nakl ve iskân ettirilmeleri gerektiği yolundaydı⁷.

Menemenci aşireti boybeylerinden Boz Osman Bey 1190 /1776 tarihinde Adana valisi bulunan Çelik Mehmed Paşa tarafından i'dam edilince Çukurova'nın ünlü halk şairi Dadaloğlu O'nun hakkında bir şiir yazmıştı⁸. Boz Osman'ın ölümü üzerine *Menemencioğulları Tarihi*'nin yazarı Ahmed Bey'in babası II. Ahmed Bey Menemenci aşireti boybeyliğine getirilmişti (1776). Bir süre sonra Karaisalı halkı Ebulhadioğulları'nın zulmünden kurtulmak için II. Ahmed Bey'i yardıma çağırıldılar. Ahmed Bey bu çağrıya uyararak gelip Kevabih köyünün karşısında Eskiköy'e yerleşti. Ahmed Bey, Niğde valisinin gönderdiği askerlerin saldırısını atlatınca bu işte sorumlu bulunduğu Şihlar (Şeyler) ve Bereketli köylerini cezalandırdı.

1861) tarihinde tamamlanmıştı. Bundan sonra *Menemencioğulları Tarihi* olarak kısaltılacak olan bu eser için Bkz.: Menemencioğlu Ahmed Bey, *Menemencioğulları Tarihi*, Hazırlayan: Yılmaz Kurt, Akçağ Yay., Ankara 1997; Yılmaz Kurt, "Menemencioğulları Tarihi", *Sülemiş*, I/4 (1996), Kadırlı Eğitim ve Kültür Vakfı Dergisi, s. 11- 12.

⁴ Ahmed Bey'in büyük dedesi ve babasının ismi de Ahmed olduğundan karışıklığı önlemek için babasını II. Ahmed Bey, kendisini III. Ahmed Bey olarak adlandırılacağız.

⁵ C. Dahiliye 5579, 19 Muharrem 1183/ 25 Mayıs 1769 tarihli mahzar.

⁶ Belgede *Secrili* şeklinde yazılmışsa da Menemencioğulları ile çatışan aşiretlerden *Bahrili* aşireti olabilir.

⁷ Sıra no: 4, C. Dahiliye 16909- A; Sıra no: 2, C. Dahiliye 16909-B, 25 Rebi'ü'l-âhir 1192/ 22 Mayıs 1778 tarihli Defterdâr takrirî; Sıra no: 3, C. Dahiliye 16909-C, aynı tarihli telhis.

⁸ Yılmaz Kurt, "Menemencioğulları Tarihi", *Sülemiş*, s. 11; *Menemencioğulları Tarihi*, s. 16- 17; C. Zaptiye, 670-D.

O sırada Adana a'yânı bulunan Karcı Mehmed Ağa, Ahmed Bey'in bu hareketine Eskiköy'deki yeni konağını yaptırarak cevap verdi. Bundan sonra Menemencioğulları Çiçeli köyünde konaklar yaptırarak burasını bugün Karaisalı adıyla bilinen bir kasaba haline getirdiler⁹.

Muhtemelen XVII. yüzyılın başındaki Celâli isyanları sırasında Adana ile Pozantı arasında bulunan Çamardı kazâsındaki köylerden beşer-onar hane halk, gördükleri zulüm ve haksızlık yüzünden yerlerini-yurtlarını terk ederek başka bölgelere yerleşmişlerdi. XVIII. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde bu dönem artık Rumeli ve Anadolu'da a'yânların yükseliş dönemiydi. Bozok (Yozgat) a'yânı Çaparzâde¹⁰ ise III. Selim'in Nizâm-ı Cedîd projesine destek sağlayarak büyük güç ve şöhret kazanmıştı¹¹. Süleyman Bey'in Çukurova'ya kadar etki alanını genişletmesinde Canikli Ali Paşa ile olan mücadeleleri de etkili olmuştu¹². Süleyman Bey, Menemencioğlu Ahmed Bey'in deyiimiyle "ol vaktin derebeyi usûlünce ikinci padişah mesâbesinde" idi¹³. Bu yüzden devlet Çukurova'daki sorunların çözümünde bu güvenilir ve etkin güçten çok sık yararlanmıştı. Nitekim 1784 yılında Çaparzâde Süleyman Bey'e ve diğer ilgililere gönderilen bir hükümde bu insanların eski köylerine geri dönmelerini engellemek isteyenlere fırsat verilmemesi istenilmekteydi. Aynı belgenin devamı ise Menemencioğulları'nın Bereketli Ma'deni re'âyâsı olmaları sebebiyle ma'dene senede 1.000 yük kurşun cevheri ve 500 yük odun taşımakla yükümlü tutuldukları halde, bu yükümlülüklerini yerine getirmediği ile ilgilidir¹⁴. Bu durumu öğrenen devlet ricâli, anlaşmaya göre Menemencioğulları'nın yükümlülüklerini yerine getirmediğinde senede 30.000 guruş *nezre* bağlanmış olduklarını hatırlatmaktaydı¹⁵. Kurşun ve gümüş çıkarılan Bereketli ma'deni 1802 yılında yine emânet yoluyla işletilmekteydi ve Menemencioğulları'nın ma'dene olan yükümlülükleri de aynı şartlarla devam etmekteydi¹⁶. Ma'den re'âyâsından başka yerlere göç edenler "on seneyi tecâvüz etmiş bile olsa" zamana i'tibar edilmeyerek tekrar ma'dene getirileceklerdi. Ma'den eminliği görevine ise bu dönemde örneklerini sıkça gördüğümüz şekilde saray mensuplarından bir kişi, silahşörân-ı hâssadan Seyyid Ömer ta'yin olunmuştu. İstanbul'dan gelen bu görevliler, çoğu zaman bölgede esas gücü elinde bulunduran aşiret reislerinin birer kuklası olmaktaydılar. Aşiret reisleriyle çatıştıklarında ise bu görevliler hakkında İstanbul'a şikâyet mahzarları, gerekirse bizzât şikâyetçiler

⁹ Yılmaz Kurt, "Menemencioğulları Tarihi", *Sülemiş*, s. 12.

¹⁰ Bazı belgelerde *Cabbarzâde* şeklinde yazılan *Çaparzâdeler*, Bozok (Yozgat)'ta ortaya çıkan ve daha çok *Çapanoğulları* diye bilinen ünlü a'yân ailesidir.

¹¹ Özcan Mert, *XVIII. Ve XIX. Yüzyıllarda Çapanoğulları*, Ankara 1980, s. 51-53.

¹² Rıza Karagöz, *Canikli Ali Paşa*, Ankara 2003, s. 96.

¹³ *Menemencioğulları Tarihi*, s. 29.

¹⁴ Sıra no: 13, C. Darphane 488, tarihsiz hüküm.

¹⁵ Sıra no: 14, C. Darphane 488/3, 22 Receb 1208/ 22 Şubat 1784 tarihli ferman.

¹⁶ Sıra no: 15, C. Darphane 3202-1, 9 Şa'bân 1217/ 05 Aralık 1802 tarihli belge.

gönderilmekte, görevden alınmaları sağlanmaktaydı. Zaman zaman bölge kadıları bile bu *organize şikâyet* belâsından kendilerini kurtaramıyorlardı.

4 Kasım 1791 tarihli telhiste, Eski Mar‘aş kadısı Numan Paşazâde Seyyid Mehmed Sadullah Efendi'nin Adana'dan geçmekte iken gördüğü zulüm ve haksızlıklar dile getirilmekteydi. Bu suçlamalara inanılırsa Menemencioğlu¹⁷ Ahmed Bey Adana ve Tarsus civarında bulunan köyleri yağmalamakta, Kayseri tarafından gelen kervanları soymakta, gelip geçen yolculardan haraç almaktadır. Hatta kadı efendi bile bu yüzden günlerce Adana'da beklemek zorunda kalmıştır. Kadı efendinin arzına dayanılarak yapılan telhiste sadece Ahmed Bey şikâyet edilmekle kalmıyor, bu işin Adana mütesellimi Mehmed Ağa'ya havale olunması da öneriliyordu¹⁸. Adana kadısı dururken Adana'dan geçmekte olan ma'zûl bir kadı'nın görevi olmadığı halde bu şikâyetleri aktarması ve çözüm için Adana mütesellimi Mehmed Ağa'ya önermesi, bu şikâyetlerin bizzat Adana mütesellimi Mehmed Ağa tarafından tezgahlandığını düşündürmektedir.

Yine aynı belge serisinde bulunan tarihsiz ve isimsiz bir belge, “Adana ahâlîsinden bir kimesnenin takrîridir” diye başlamaktadır. Seride bulunan diğer belgeler gibi bunun da tarihi 1206/ 1791 yılı olmalıdır. İddiaya göre Menemencioğlu Ahmed Bey, Karcı Mehmed ve arkadaşları Adana'ya baskın düzenleyerek Nakibü'l-eşrâf kaymakamı Es-seyyid Hasan Efendi'yi ve halktan 150'den fazla adamı öldürmüşler, pek çok mal yağmalamışlardır. Tekfur (Tekir, Akçatekir) yaylağı menzilhânesi işlemez olmuş ve Adana-Ankara yolu kapanmıştır. Yine iddiaya göre adı geçen bu kişiler ayrıca Payas'ta ortaya çıkan Küçükaliogulları a'yân ailesine de yardımdan geri durmamaktadırlar¹⁹. İsmi yazmaktan kaçınan ve bu şikâyeti Allah rızası için yaptığını söyleyen kişi, devleti harekete geçirebilecek en hassas noktaları ise birer birer saymıştır. Böyle olunca bu kişilerin cezalandırılması devlet için namus borcu olmaktadır.

Menemencioğlu Ahmed Bey'in yakalanması ve i'damı işinin Bozok (Yozgat) mütesellimi Çaparzâde Süleyman Ağa'ya havale edilmesi düşünülmekteydi. Menemenci aşireti yazın Niğde yakınlarındaki Üçkapulu yaylağına çıktıkları için te'dib işi hemen bu yaz içerisinde yapılacaksa bu işin bölgeye yakın olması bakımından Çaparzâde Süleyman Bey aracılığıyla yaptırılması uygun olacaktı. Kışa bırakılacaksa aşiret kışın Tarsus yakınlarındaki kışlaklarına indiklerinden Adana valisi İbrahim Paşa ve Tarsus mütesellimi Toroğlu Mustafa Ağa'nın işbirliğiyle yaptırılması istenmekteydi²⁰.

¹⁷ Bazı belgelerde *Menemencioğlu* ismi *Melemencioğlu* şeklinde geçmektedir. Biz belgelerdeki orijinal yazımı koruduk ancak değerlendirme kısmında ise yaygın şekli yani *Menemencioğlu* ifadesini tercih ettik.

¹⁸ Sıra no: 25, C. Zaptiye, 670- A, 7 Rebi'ü'-evvel 1206/ 04 Kasım 1791 tarihli kâ'ime özeti.

¹⁹ Sıra no: 28, C. Zaptiye 670-E (1791 ?).

²⁰ Sıra no: 26, C. Zaptiye, 670-C, Adana bölgesindeki görevini bitirerek dönen Silahşör Süleyman Ağa'nın bulunduğu 13 R.A. 1206 / 10 Kasım 1791 tarihli takriri.

Tarsus taraflarından gelen Çukadar Hasan'ın takririnde ise Menemencioğlu Ali Bey isimli Menemencioğlu boybeyinin yaptığı eşkiyâlıktan bahsedilmektedir. Menemencioğlu Ali Bey aşiretinden 300 kadar adamı ile Tarsus mukâta'ası köylerine de zarar vermekteydi. Halk bu durumdan şikâyet edince 100 haneli bir köyü yakmışlar ve köy halkından 2 kişiyi de öldürerek köyü yağmalamışlardı. Yakılan bu 100 haneli köyün ismini bilemediğimiz gibi yarım olan bu belgenin arşive nasıl ulaştığını da bilemiyoruz ²¹. Sanıyoruz yanlışlıkla *Ahmed Bey* yerine *Ali Bey* denilmiş belki de bu yüzden belge yarım bırakılmıştır.

1796 yılında Adana valisi Atullah Paşa ölünce, devlete olan borcundan 10.000 guruşun Menemenci aşiretinin zimmetinde kaldığı görülmüştü. Aşiret bu parayı ödemek istemeyince Bozok sancağı mutasarrıfı Çaparzâde Süleyman Bey devreye sokulmuş ve bu iş için özel olarak görevlendirilen Çukadar Mehmed Ağa 5.000 guruşu nakit almış ve 5.000 guruşuna da 91 gün vadeli poliçe (senet) almıştı²². Bozok mutasarrıfı Süleyman Bey'in, Çukadar Mehmed Ağa'nın 5.000 guruşu alamayıp eli boş döndüğünü bildiren arızasından sonra, aşiretten senet alınarak bu işi çözüme kavuşturduğu anlaşılmaktadır²³. Vergi toplanması hususunda genel görüş aşiretlerin vergi vermek istemedikleri şeklindedir. Buna rağmen devlet görevlilerinin de aşiretleri soymaya çalıştığı bir gerçektir. Menemenci aşiretinin de bu 10.000 guruş vergi borçlarını ödemek istemeyişleri sebepsiz değildi. Kılârî Mustafa isimli görevli, 1207 / 1792 ve 1208 / 1793 seneleri vergileri toplanırken kanunsuz olarak 26.300 guruşlarını almıştır. Bu alacak davasında taraflardan birisi olan Hasanpaşazâdeler'den Ahmed Bey ve iki kardeşinin ortaklaşa mâlikâne olarak işlettikleri *Cemâ'athâ-yı Yörüğân-ı Adana Mukâta'ası*'ndan zimmetlerinde kalan 12.777 guruşun tahsili işi de devrin mu'temed adamı Çaparzâde Süleyman Bey'e havâle olunmuştu²⁴. Bu tür şikâyetleri biraz da bölgenin iki önemli a'yân ailesi olan Menemencioğulları ile Hasanpaşazâdeler arasındaki iktidâr mücâdelesini çerçevesinde değerlendirmek gerekecektir²⁵.

1214/1799 yılında Menemencioğlu II. Ahmed Bey ölmüş²⁶, usûl gereği kapıcıbaşılık rütbesine sahip olduğu için bütün muhalledâtına devlet adına el konulmuştu. Daha sonra

²¹ Sıra no: 27, C. Zaptiye, 670-D(1791 ?). Belge yarım bırakıldığı gibi tarih de atılmamıştır.

²² Sıra no: 7, C. Dahiliye, 17063- A, 23 Şa'bân 1211 / 23 Şubat 1797 tarihli Defterdâr efendinin takriri.

²³ Sıra no: 5, C. Dahiliye 17063- B, 25 Receb 1211 / 24 Ocak 1797 tarihli Cabbarzâde Süleyman Bey'in arızası.

²⁴ Sıra no: 6, C. Dahiliye 17063- C, 13 Şa'bân 1211 / 10 Şubat 1797 tarihli yazı.

²⁵ Hasanpaşazâdeler konusunda geniş bilgi için bkz.: 2006 (5-8 Eylül), XV. Türk Tarih Kongresi, "Çukurova'da A'yânlık Mücâdelesini: Hasanpaşazâdeler", Türk Tarih Kurumu basılmamış tebliğ.

²⁶ Ahmed Bey'in Karaisalı Camii bahçesindeki mezar taşında ölüm tarihi "Fi sene 12" olarak yazılıdır. *Menemencioğulları Tarihi*'nde (s. 46) Ahmed Bey'in ölüm tarihi 1214/ 1799 olarak gösterilmektedir. Muhalledâtın zabtında acele edilmesi hususundaki emrin tarihi 3 Safer 1215/ 28 Haziran 1800 olduğuna göre oğul Ahmed Bey tarafından verilen 1214/ 1799 tarihi doğru bir tarih olmalıdır. Öyle anlaşılıyor ki Ahmed Bey öldürülmeden önce mezar taşını hazırlatmış, ancak ne zaman öleceğini tam olarak bilmediğinden 12'den sonraki iki rakamı yazdırmamıştı. Mezar taşında son iki rakamın yerinin kazanılmamış olması bu şekilde yorumlanmakta ve başka

7.500 guruş verilmesi şartıyla mirasının çocuklarına bırakılmasına karar verildi. Ancak mevsim aşiretin yaylağa çıkma vaktine rast geldiğinden bu işin yayla dönüşüne bırakılması için izin istenildiğinde İstanbul'un tepkisi oldukça sert olmuştu²⁷. Bu 7.500 guruşun Yeniçerilerin geciken Muharrem mevâcibine yetiştirilmek üzere bir an önce İstanbul'a ulaştırılması isteniyordu²⁸. Burada kullanılan "geceyi gündüze katarak ve iki konağı bir ederek" ifadeleri devletin 7.500 guruşa muhtac olacak kadar zorda bulunduğunu gösteren acı bir örnek olarak gösterilebilir.

1814 yılında Menemencioğlu Habib Bey hakkında idam fermanı yayınlanmış ve malları müsâdere edilmişti. Menemencioğulları müsâdereden kurtarmak için develerini daha önceden Bozok ve Kayseri taraflarında bulunan tanınmış Türkmen aşiretleri arasına göndermişlerdi²⁹. Bozok ve Kayseri sancakları mutasarrıfı ve Yeniil voyvodası Salih Paşa bu develerden 43 tanesini (7 katar) buldurarak 11.600 guruş bedelle mahkeme aracılığıyla sattırmıştı³⁰. Menemencilerin kaybı sadece bu develer de olmayacaktı.

Menemencioğlu Habib Bey'in isyanı, sığındığı Milvan kalesinin uzun bir kuşatmadan sonra Vali Mustafa Paşa tarafından ele geçirilmesiyle son bulmuş ve Milvan kalesi de yıkılmıştı³¹. Kale yıkılırınca dizdar ve 17 adet mustahfiz timarı açıkta kalmış oluyordu. Dizdar timarına mutasarrıf olan Habib Bey'in timarı elinden alındığı gibi oğullarının uhdesinde bulunan *Karaisalu Cemaati Mukata'ası* gelirlerinin yarım hissesine de el konulmuştu. 11 Mart 1817 tarihli yazıda Habib Bey'in Mehmed Bey ve Ahmed Bey isimli çocuklarının³² mukâta'asına karışılmaması timarların ise Darphâne tarafından zaptı isteniliyordu³³. Aslında Adana Valisi Mustafa Paşa çocuklarının mukâta'a hissesinin de Darphaneye alınarak Adana valilerinin emrine verilmesini istemiş olduğu halde³⁴ İstanbul bu derece gaddar davranmamış, çocuklarının mağdur edilmesini doğru bulmamıştı.

yerlerde örneklerinin bulunduğu bildirilmektedir. Bu konuda verdiği bilgiler için Giresun Üniversitesi'nden Sayın Gazanfer İter'e teşekkür ederim.

²⁷ Sıra no: 11, C. Adliye 1138-A, Tarsus mütesellimi (Toroğlu) Mustafa ve Adana mütesellimi (Hasanpaşazâde) Ahmed'in müşterek arzları.

²⁸ Sıra no: 12, C. Adliye 1138- B, Melemencioğlu muhallefâtı zabtu için Adana'ya gidip gelmiş olan çukadar kaimmakâmı Ahmed'in getirdiği evrakın 3 Safer 1215 / 26 Haziran 1800 tarihli hulâsasıdır.

²⁹ Menemencioğulları'nın Milvan kalesine çekilerek Adana valisi Mustafa Paşa ile çatışmalarından bir-iki gün önce develerini Bozok taraflarına göndererek saklamışlardı. II. Ahmed Bey'in hanımlarından Ümmügülsüm Hatun, Bozok aşiretlerinden Abdallı aşireti beyi Kocabeyoğlu'nun kızı olduğundan ve deve çobanları da o taraftan Türkmenler olduklarından dolayı bu iş kolaylıkla yapılabiliyordu. Bkz.: *Menemencioğulları Tarihi*, s. 79.

³⁰ Sıra no: 30, C Zaptiye 2304- E, 25 R.A. 1230/ 07 Mart 1815 tarihli Bozok ve Süleymanlı kadınlarının hücceti.

³¹ Milvan kalesi bugün de mevcut olduğundan ve o tarihten sonraki bir zamanda yeniden yapılmadığından dolayı bu yıkım emrinin kağıt üzerinde kaldığı ve fiilen gerçekleşmediği anlaşılmaktadır. Y.K.

³² Sıra no: 33, C. Maliye, 152- D, 22 Rebî'ü'l-âhir 1232 / 11 Mart 1817 tarihli ferman kaydı.

³³ Sıra no: 34, C. Maliye, 152- A2, 26 Cemâziye'l-âhir 1233/ 02 Mayıs 1818 tarihli yazı.

³⁴ Sıra no: 35, C. Maliye, 152- B, C, 22 Cemâziye'l-âhir 1233/ 28 Nisan 1818 tarihli yazı.

1826 yılında yeniçeri ocağının kaldırılmasıyla başlayan Osmanlı- Rus, Osmanlı-Avusturya savaşları ve Mehmed Ali Paşa'nın Mısır mes'alesi Çukurova'daki devlet otoritesini iyiden iyiye sarsmıştı. Afşar aşiretiyle Kozan'da bulunan Lek, Hacılar ve Kırıntı Ekrâdi'na tâbi aşiretler yazın yaylaklara çıktıklarında Sivas ve Kayseri havalisinde bulunan halkın ekinlerine zarar vermektedirler. Kışın Kozan'a döndüklerinde Kozan ağası olan Çadırcı Mehmed ve amcazâdesi Samuroğlu Mehmed ile ittifak ederek Bozdoğan aşireti ve diğer aşiretlerin hayvanlarını sürmekte ve ekinlerini telef etmektedirler. Bunlar hakkında İstanbul'a yapılan şikâyetlere karşılık verilen cevap "*bunları tepelemek devlet için küçük bir iş ise de durum çok nazik olduğundan bu işi kendi imkânlarınızla yapmaya çalışın*" türünde idi³⁵.

III. Ahmed Bey, Ma'den emîninin şikâyeti üzerine 1826 yılında sürgüne gönderildi ve 6- 7 ay kadar Kütahya'da sürgünde kaldı. Bu sırada Yeniçeri ocağı kaldırılmıştı ve Kütahya'ya sürgüne gönderilen Yeniçeri subaylarının arkasından i'dâm fermanları gelerek birer ikişer i'dâm edilmekte idiler³⁶. Ahmed Bey'in bu idamlar sırasında ne kadar huzursuz olduğunu tahmin etmek güç olmasa gerekir.

Ahmed Bey'in Kütahya'ya sürgününde isnad edilen suçlar arasına Meldanık? köyü³⁷ yakınında yaptırdığı metin ve müstahkem konağın inşâsında halkı ücretsiz olarak çalıştırdığı iddiaları da eklenmişti. Kütahya'ya sürgün emri çıkınca Divan çavuşlarından Mehmed Emin Çavuş gözetiminde Kütahya'ya götürüldü. Kütahya kadısı Şükürzâde Es-seyyid Abdullah, İstanbul'a yazdığı 26 Muharrem 1242 /30 Ağustos 1826 tarihli arzında Ahmed Bey'in ferman olmaksızın bir adım bile atamayacağını bildirmekteydi³⁸. Ahmed Bey, gerek İstanbul'daki adamı Osman Bey'in, gerekse kendisini koruyan Konya valisi ve diğer zevâtın şefâ'atıyla sürgünden dönünce yerine geçmiş bulunan kardeşi Hacı Nabi Bey'in durumu tehlikeye girmişti. Menemenci aşireti ileri gelenleri Hacı Nabi Bey'i şikâyet ederek değiştirilmesini istediler³⁹. Bu çekişmeler sırasında Adana'ya gelen yeni vali mirmirândan Arif Paşa, Ahmed Bey'e karşı tavrı aldı. Sonunda Ahmed Bey'in Karahisar-ı Sâhib'e (Afyonkarahisar) sürgün fermanı geldi.

Ahmed Bey'in 7 aydan beri Karahisar-ı Sâhib'de sürgünde bulunduğu ailesinin perişan olduğu ve affını istirhâm eden Dergâh-ı âli kapucubaşlarından İsmail'in dilekçesi⁴⁰

³⁵ Sıra no: 19, A. MKT, Dosya no: 75/2; Vesika no: 3, Adana valisine gönderilen 9 Safer 1264 / 16 Ocak 1848 tarihli vesika.

³⁶ *Menemenciogulları Tarihi*, s. 148.

³⁷ Adana köyleri arasında bu isimde bir köye rastlanamamıştır. Milvan kalesi kast edilmiş olabilir. Y.K.

³⁸ Sıra no: 8, C. Dahiliye 11646, 26 Muharrem 1242/ 30 Ağustos 1826 tarihli Kütahya kadısının arzı. Ahmed Bey'in yaptırdığı bu konak bütün düşmanlarını kışkıracak kadar büyüktü.1865 yılında Fırka-i Islâhiye geldiği zaman Adana valisi Ali Rıza Paşa, bir bölük süvari askerini, "Adana'da bu askere iskân olunacak mahall bulunmadı. Cenabınızın konağında vüs'ati varmış. Eyyâm-ı şitâda sâkin olsunlar" diyerek Çiçeli'ye Ahmed Bey' in konağına göndermişti (*Menemenciogulları Tarihi*, s.339).

³⁹ *Menemenciogulları Tarihi*, s. 290-306.

⁴⁰ Sıra no: 24, A. DVN 40/ 2, Evâhir-i Şa'bân 1261/ 25 Ağustos- 4 Eylül 1845 tarihli arz.

üzerine Adana mütesellimi Arif Paşa ve Adana kadısına gönderilen hükümde Ahmed Bey'in azl olunarak yerine meclis üyesi Hacı Nabi Bey'in mîr-i aşiret nasb olunduğundan ve kendisinin süresiz olarak Akka'ya sürgüne gönderildiğinden söz edilerek İsmail'in isteği geri çevrilmekteydi. Ahmed Bey'in sürgün yerinin Karahisar-ı Sâhib (Afyonkarahisar) olarak değiştirildiğine dair 1261 yılı Şaban ayında (Ağustos 1845) Adana valisi Arif Paşa ve Adana kadısına Emr-i âli gönderilmişti⁴¹. Bu değişikliklerin gerçekleşmesinde kimlerin etkili olduğu Ahmed Bey tarafından anılarında uzun uzun anlatılmaktadır⁴².

Menemenci aşireti boybeyi bulunan Hacı Nabi Bey aşireti halkından normal toplaması gereken vergiler dışında 57.000 guruş almış ve mahkemede, bu parayı resmî işler için kullandığını iddiâ etmişti. Mahkeme, harcamalarından 3.000 guruşu onaylamış, 54.100 guruşun ödenmesi gerektiğine karar vermişti⁴³. Evinde mahbus tutulmakta olan Hacı Nabi Bey daha sonra bu parayı da ödemişse de durum Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye'ye intikâl etmişti. Ahmed Bey'in görevden alınarak 4 ay süreyle eyâlet içerisinde uygun bir yere sürgün edilmesi için karar çıkmıştı⁴⁴. Menemenci aşireti boybeyi Ahmed Bey bu borcu kabullenmiş ve Adana Valisi Süleyman Paşa zamanında bu borcun 6 taksit halinde alınması kararlaştırılmıştı⁴⁵. 19 Eylül 1843 tarihli yazıda ise Bereketli Ma'den emini İsmail Bey'in Menemenci aşireti zimmetinde kalmış olan toplam 54.130 guruşun henüz tahsil edilemediği bildirilmektedir⁴⁶.

Hacı Nabi Bey'in yerine, Adana Meclisi üyesi bulunan ağabeyi III. Ahmed Bey, boybeyi olarak atanmış, ancak Hacı Nabi Bey'in eyâlet içerisinde bir yere değil Akka Kalesi'ne "bilâ-müddet" sürgününe karar verilmişti⁴⁷. Oysa 5 Muharrem 1263 / 24 Aralık 1846 tarihli

⁴¹ Sıra no: 24, A. DVN 40/2, Evâhir-i Şa'bân 1261 (25Ağustos- 4 Eylül 1845).

⁴² *Menemenciogulları Tarihi*, s. 290-306.

⁴³ Sıra no: 18, A.MKT, Dosya no: 22, Vesika no: 89/3, Adana valisine gönderilen 26 Cemâziye'l-evvel 1262/ 22 Mayıs 1846 tarihli Meclis-i Vâlâ kâ'imesi.

⁴⁴ Sıra no: 18, A. MKT, Dosya no: 22; Vesika no: 89/3.

⁴⁵ Sıra no: 16, C. Darphane, 2547 nolu, 19 Safer 1260 / 09 Mart 1844 tarihli belge.

⁴⁶ Sıra no: 36, C. Maliye, 7711, 24 Şa'bân 1259 / 19 Eylül 1843 tarihli yazı. A.MKT 22- 89-2 (1261/ 1845)'de Hacı Nabi Bey 57.000 guruşun hesabını veremediğinden 4 ay müddetle eyalette münasip bir yerde sürgünü Meclis-i Valâ'da müzakere ve tensip buyurulmuş denildiği halde AMKT. 32, 6 (1261/ 1845)'de Akka'ya bila müddet nefyi ve a'zâ-yı meclisden büyük biraderinin yerine boybeyi atanması Meclis-i Vâlâ'da kabul edilerek padişah fermanı ve sadrazam emri çıkmıştır.

Hacı Nabi Bey Sadrazama yazdığı tarihsiz bir dilekçede, 21 gün önce Silistre Valisi Mehmed Paşa ile birlikte İstanbul'a geldiğini ve bütün eşyasının Bursa'da kalmış olduğunu kendisine izin verilmesini bu olmadık takdirde Hacı Ali Paşa yanına veya memleket tarafına gitmesine izin verilmesini istemekteydi.

⁴⁷ Sıra no: 17, A. MKT, Dosya no: 32; Vesika no: 6, Adana mutasarrıfına cevap olarak yazılan 1261/ 1845 tarihli yazı. *Menemenciogulları Tarihi*'nde (s. 312) Hacı Nabi Bey'in sürgüne gönderilmesinin sebebi, Ahmed Bey'in Karahisar-ı Sâhib'teki sürgün cezasını bitirip Adana'ya dönmesinden sonra Menemenci aşiretinin şikâyetleri ve Ahmed Bey'in yeniden boybeyi olarak atanmasını istemeleriyle ilgili olarak gösterilmektedir. Ahmed Bey, kardeşi Hacı Nabi Bey'in borcunu 55.000 guruş olarak göstermektedir ki bu da belgelerde verilen rakama oldukça yakındır.

yazıda Hacı Nabi Bey'in 6 ay süreyle Kıbrıs adasında Lefkoşa'ya sürgün edilmesi için Meclis-i Valâ-yı Ahkâm-ı Adliye'den gelen mazbata üzerine divandan Emr-i âli yayınlandığı bildirilmektedir⁴⁸. Adana Valisi Vezir Hasan Hakkı Paşa'ya⁴⁹ ve Lefkoşa nâibine gönderilen 5 Muharrem 1263 tarihli (aynı tarih) bir başka yazıdan anlaşıldığına göre Hacı Nabi Bey sürgüne gönderilmeden önce konağında tevkif edilmiş, önce üzerinde bulunan devlet alacağı tahsil edilmiş daha sonra da Lefkoşa'ya sürgün emri çıkarılmıştır⁵⁰.

1848 yılında Adana'da bulunan aşiretlerin iskânı ve diğer bazı hususlarda Adana Mal Müdürü'nün layihasına karşılık Adana valisi gönderdiği yazıda, henüz Adana'ya varmadığını, Adana'ya vardığında durumla ilgilenileneceğini belirtmektedir⁵¹.

1848 yılında Maraş eyaletinde Kozan dağları dahilinde bulunan altın, gümüş ve kurşun ma'denlerinin idaresi Kayseri sancağına bağlanmış ve Ma'den müdürlüğüne Farsak aşireti boybeyi bulunan Yusuf Bey tayin edilmişti⁵².

18 Safer 1268 (11 Aralık 1851) tarihli emirnâme-i sâmi'de, Niğde sancağında bulunan ünlü Üç Kapulu Yaylağı'nın yılda 2750 guruş tutan yaylak ve kışlak vergilerinin Menemencioğulları aşiretinden bu yaylağa çıkan kişilerden de alınması ve mültezim Ahmed Bey'e haksızlık yapılmaması istenilmekteydi. Ahmed Bey'in sarrafı Yorgi de, kefaletten doğan ve 5500 guruşa ulaşan alacağını ancak bu vergi Ahmed Bey'e ödenirse alabileceğinden bu ma'rûzu yazmak zorunda kalmıştı⁵³. Belge sarrafların XIX. yüzyılda devlet adamları ve devlet işleriyle nasıl bütünleştiklerini göstermesi bakımından ilginçtir.

1865 yılında Derviş Paşa komutasındaki Fırka-i Islâhiyye Çukurova'ya geldiği zaman⁵⁴ Menemenci aşiretinin son boybeyi bulunan III. Ahmed Bey'in bölgedeki nüfuzundan çekinerek İstanbul'a sürgün edilmesini uygun bulmuştu. Ahmed Cevdet Paşa'ya göre Ahmed Bey, iki defa çağrılmasına rağmen Fırka-i Islâhiyye'ye gelerek bağlılık beyan etmemişti⁵⁵. Adana'ya çağrılan Ahmed Bey'in bir daha Karaisalı'ya dönmesine izin verilmemiş,

⁴⁸ Sıra no: 9, C. Dahiliyye 7650/ A, 5 Muharrem 1263/ 24 Aralık 1846 tarihli Divân'dan Emr-i âli. Adana Valisi Vezir Hasan Hakkı Paşa'ya ve Lefkoşa nâibine gönderilen 5 Muharrem 1263 tarihli (aynı tarih) bir başka yazıdan anlaşıldığına göre Hacı Nabi Bey sürgüne gönderilmeden önce konağında tevkif edilmiş önce üzerinde bulunan devlet alacağı tahsil edilmiş daha sonra da Lefkoşa'ya sürgün emri çıkarılmıştır.

⁴⁹ Bölgede daha çok *Kel Hasan Paşa* olarak bilinen Hasan Hakkı Paşa hakkında Bkz.: Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî, Osmanlı Ünlüleri*, c.II, Yayına Hazırlayan Nuri Akbayar, Eski Yazıdan Aktaran Seyit Ali Kahraman, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996, s. 628.

⁵⁰ Sıra no: 10, C. Dahiliyye 7650/ B, 5 Muharrem 1263/ 24 Aralık 1846 tarihli Divân'dan Emr-i âli.

⁵¹ Sıra no: 21, A. MKT, Dosya no: 13, Vesika no: 26, 24 Cemâziye'l-evvel 1264/ 28 Nisan 1848, Adana valisinin arzı.

⁵² Sıra no: 20, A. MKT, Dosya no: 9; Vesika no: 11, 15 R.A. 1264 / 20 Şubat 1248 tarihli yazı.

⁵³ Sıra no: 22, A.MKT, UM Dosya no: 125, Vesika no: 96/ 1, 04 R.A. 1269/ 16 Aralık 1862.

⁵⁴ Ahmed Lutfi, *Ahmed Lutfi Efendi Tarihi*, c. X, Yay. Münir Aktepe, Ankara 1988, s. 136.

⁵⁵ Ahmed Cevdet Paşa, *Tezâkir*, C. III, Tezkire no: 28, Ankara 1986, s. 190.

Mersin'den gemiye bindirilerek İstanbul'a gönderilmişti⁵⁶. İstanbul'da kendisine ayda 5.000 guruş maaş bağlanan Ahmed Bey, Beyoğlu semtinde bir konak almış ve anılarını oğlu Mehmed Tevfik Bey'e bu konakta yazdırmıştı. Ahmed Bey 1873 yılında İstanbul'da öldü⁵⁷.

Bugün Menemencioğulları soyundan pek çok aile değişik soyadları taşımakta ve bunlardan Numan Menemencioğlu, Muvaffak Menemencioğlu gibi önemli devlet görevlerine yükselen kişiler bulunmaktadır.

⁵⁶ *Menemencioğulları Tarihi*, s 340- 342.

⁵⁷ *Yurt Ansiklopedisi*, "Adana", Fasikül 1 , İstanbul 1981, s. 30- 31.

Belge sıra no	Belgenin Bulunduğu Katolog ve Belge Numarası	Tarihi (Hicrî)	Tarihi (Miladî)
1	C.Dahiliye5579	19 Muharrem 1183	25.05.1769
2	C.Dahiliye 16909-B	25. R. 1192	22.05.1778
3	C.Dahiliye 16909-C	25. R. 1192	22.05.1778
4	C.Dahiliye 16909-A	17. R. 1192	14.05.1778
5	C.Dahiliye 17063-B	25 Receb 1211	24.01.1797
6	C.Dahiliye 17063-C	13 Şa'bân 1211	10.02.1797
7	C.Dahiliye 17063-A	23 Şa'bân 1211	23.02.1797
8	C.Dahiliye 11646	26 Muharrem 1242	30.08.1826
9	C.Dahiliye 7650-A	05 Muharrem 1263	24.12.1846
10	C.Dahiliye 7650-B	05 Muharrem 1263	24.12.1846
11	C.Adliye 1138-A	(1214?)	01.01.1800
12	C.Adliye 1138-B	03 Safer 1215	26.06.1800
13	C.Darbhane 488	(1784?)	01.01.1784
14	C.Darbhane 488-3	21 Receb 1208	22.02.1784
15	C.Darbhane 3002-1	09 Şa'bân 1217	05.12.1802
16	C.Darbhane 2547	19 Safer 1260	09.03.1844
17	A.MKT D.32.V.6	1261	01.01.1845
18	A.MKT, D.22, V. 89/3	26 C.A. 1262	22.05.1846
19	A.MKT, D.75/2, V.3	09 Safer 1264	16.01.1848
20	A.MKT, D.9, V.11	15 R.A. 1264	20.02.1848
21	A.MKT, D.13, V.26	24 C.A. 1264	28.04.1848
22	A.MKT, D.125, V. 96/1	04 R.A. 1269	16.12.1852
23	A.MKT, D.125, V. 96/2	13 R.A. 1269	25.12.1852
24	A.DVN 40-2	Evâhir-i Ş 1261	25.08.1845-04.09.1845
25	C.Zabtiye 670-A	07 R.A. 1206	04.11.1791
26	C.Zabtiye 670-C	13 R.A. 1206	10.11.1791
27	C.Zabtiye 670-D	(1206)	1791
28	C.Zabtiye 670-E	(1206)	1791
29	C.Zabtiye 670-B	12 Ramazan 1206	04.05.1792
30	C. Zabtiye 2304	25 R.A. 1230	07.03.1815
31	C. Maliye 152-C	23 R.A. 1232	10.02.1817
32	C. Maliye 152-A1	09 R. 1232	26.02.1817
33	C. Maliye 152-D	23 R. 1232	11.03.1817
34	C. Maliye 152-A2	26 C. 1232	13.04.1817
35	C. Maliye 152-B	22 C. 1232	28.04.1818
36	C. Maliye 7711	29 Şa'bân 1259	19.09.1843

Tablo 1: BOA'den Yayınlanan Belgelerin Listesi

CEVDET DAHİLİYE

Sıra no : 1

Belge no : C. Dahiliye 5579

Tarih : 19 Muharrem 1183/ 25 Mayıs 1769

Konu : Anamur'da ze'âmet re'âyâsının Tarsus sancağında Toroğlu'nun yanına kaçmaları hakk.

Devletlü inâyetlü merhametlü sultânım hazretleri sağ olsun.

İç-il sancağında Anamur nâhiyesinde Sınur-ı Bozyazı nâm karye ve gayriden elli bin iki yüz seksen akça mutasarrıf olduğum ze'âmetim mülhakâtından yine nâhiye-i mezbûra tâbî Karatekeli cemâ'atinin defterde mukayyed ra'iyet ve ra'iyeti oğlanlarından elli dört nefer re'âyâ kadîmî cemâ'atlerinden kalkub varub civârında vâkı' Tarsus sancağında vâkı' Toroğlu'nun yanında sâkin ve mütemekkin olmalarıyla kadîmî cemâ'atlerine nakl ü iskân etdirilmek murâd eyledüğümde hilâf-ı kânûn ta'allül ve muhâlefet üzere olmalarıyla mercûdur ki kadîmî cemâ'atleri derûnuna nakl ü iskân etdirilmek bâbında bâkî fermân devletlü inâyetlü sultânım hazretlerindedir.

Bende: Ahmed Sa'id, sipâhî

Bende: Feyzullah Çavuş

Bende: Mutasarrıf Hayrullah

Kânûnu budur ki

Sahihdir

Ze'âmet mülhakâtından olan cemâ'atin defterde mukayyed ra'iyet ve ra'iyeti oğlanlarından iken kalkub âher kasaba veyâhud karyede sâkin olan re'âyâ hâlen oturdukları yerlerde avâriz hânesine kayd olunmayub ve sâkin olalı on sene geçmiş değil ise sübaşları ma'rifetiyle kaldırılıub kadîmî cemâ'atleri derûnuna nakl ü iskân etdirilmek için kânûn üzere şürûtuyla bu makûlelere emr-i şerîf yazılagermiştir.

Fermân devletlü sultânım hazretlerindedir.

Kânûn üzere şerh? buyuruldu.

19 M (Muharrem) sene (1)183. (25 Mayıs 1769)

Sıra no : 2

Belge no : C. Dahiliye 16909- B

Tarih :25 Rebî'ü'l-âhir 1192 / 13 Mayıs 1778

Konu :Melemenci, Secrili, Akçakoyunlu, Şambayadı, Cerid, Tacirlü ve Karalar aşiretlerinin çevreye verdikleri zarar ve silahkeş süvarilikten ihrac edilmeleri hakk.

Defterdâr efendi kullarının takrîridir.

Dergâh-ı âlî kapucubaşlarından me'mûriyyet ile Adana'ya gidüb avdet eden İsmail Ağa kullarının getürdüğü evrâkın hulâsasında bundan akdem Adana nizâmına me'mûr olan vezîr-i mükerrem sa'âdetlü Abdi Paşa hazretlerinin hasbe'l-iktizâ celb eylediği eşhâs-ı muhtelifenin tecemmü' ve kesretinden nâşî medîne-i mezbûre civârında vâkı' fi'l-asl sirkat ve kat'-ı tarîk ile me'lûf olan Melemenci ve Secrili⁵⁸ ve Akça Koyunlu ve Şam Bayadı cemâ'atleriyle Cerid ve Tacirli ve Karalar aşiretleri Yüregir ovasına nehrin karşusunda kırk elli aded karyeyi bi'l-küllîye harâb ve nehb ü gâret eyledikleri hayvanât ve eşyâ-i sâ'ireyi Mar'aş ve Antakiyye havâlisinde alenen fûrûht etmeleriyle emvâl-i mağsûbe-i mezkûrenin bulunduğu mahallerden ba'de's-sübût istirdâd ve ba'd-ez-în zikr olunan cemâ'at ve aşiretlerin resm-i ra'iyete kayd ve te'dîb ve iskân olunmalarıçün vezîr-i müşârün ileyhin ta'yîn olunması vücûh-ı ahâlinin niyâz ve matlûbu idüğünü Adana kâdîsı i'lâmında tahrîr ve inhâ eder. Derkenâra havâle olundukda sâlifü'z-zikr Ağca Koyunlu ve Şam Bayadı cemâ'atleri sa'âdetlü dârü's-sa'âdeti'ş-şerîfe ağası hazretlerinin nezâretlerinde olan evkâfdan Üsküdar'da vâkı' merhûme Atîk Vâlide Sultân Evkâfi olan Yeni İl hâssına tâbi' cemâ'âtden olduğu Hameyn Muhâsbesi'nden ve mârrü'z-zikr Tâcirli cemâ'ati fi'l-asl Rakka mülhakâtından iken bundan akdem kırkbeş ta'rîhinde ifrâz ve bin guruş mal ile İfrâz-ı Zu'l-kadriyye Mukâta'ası'na zamm olunub ve Melemenci cemâ'ati dahi Yörügân-ı Adana ve Tarsus Mukâta'ası mülhakâtından idüğü ve Yörügân-ı Anadolu ve sâ'ir Ekrâd ve Türkmen cemâ'atleri re'âyâları konar ve göçer göçebe tâ'ifesinden olub bir mahallde avâriz hânesine kayd olunur makûleden olmamalarıyla bu misillü mahall-i âhere müteferrik ve perişân olan re'âyâsı buldukları mahallden hâne ve zamân i'tibâr olunmaksızın ma'rifet-i şer' ve zâbiti ma'rifetiyle kaldırılıb makarr-ı kadîmlerine ve asıl cemâ'at ve aşiretleri derûnuna nakl ve iskân etdirilmek şürûtundan idüğü Başmuhâsebe'den derkenâr olunmuşdur. Ma'lûm-ı devletleri buyuruldukda inhâ ü istid'âları husûsunda her ne vechile emr ü fermân-ı âlîleri buyurulur ise emr ü fermân devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerindedir.

Sahh.

İzzetlü defterdâr efendi

⁵⁸ Metinde "Secrili" şeklinde yazılmışsa da "Bahrili Aşireti" olması mümkündür.

Zikr olunan Melemenci ve Cerid ve Tacirlü ve Karalar cemâ'atleri ahâlilerinin keyfiyet-i şekâvet ü mefsedetleri cümlenin ma'lûmu olan hâlâtdan olmağla i'lâm ü inhâ olunduğu üzere cemâ'at-i merkûme ahâlileri silâhkeş süvârilikden ihrâc ve münâsib mahallere iskân ve zimmetlerinde bekâyâ kalan rüsûm-ı ra'yyet ve emvâl-i mağsûbe tahsîl ve istirdâd birle fimâ ba'd şekâvet ve mefsedetleri mündefi' olacak vech-i vecîh-i hüsn ile taht-ı zâbita-i nizâma rabt eylemek üzere husûs-ı merkûma vezîr-i müşârün ileyhî me'mûriyyetini hâvî divân-ı hümayûndan mübâşir emr-i âlî sudûrunu telhîs eylesin deyu buyuruldu.

25 R. (Rebî'ü'l-âhir) sene (11)92 (13 Mayıs 1778)

Telhîs

Sıra no : 3

Belge no : C. Dahiliye 16909- C

Tarih : 25 Rebî'ü'l-âhir 1192 / 22 Mayıs 1778

Konu : Melemenci, Secrili, Cerid, Tacirlü ve Karalar aşiretlerinin silahkeş süvarilikten ihrac edilmeleri hakk.

Arz-ı bendeleridir ki:

Sâdır olan fermân-ı âlileri mücebince işbu takrîr-i çâkerîde muharrer Melemenci ve Cerid ve Tacirlü ve Karalar cemâ'atleri ahâlilerinin keyfiyet-i şekâvet ve mefsedetleri cümlelerin ma'lûmu olan hâlâtdan olmağla i'lâm ve inhâ olunduğu üzere cemâ'ât-ı merkûme ahâlilerini silâhkeş süvârilikden ihrâc ve münâsib mahallere iskân ve zimmetlerinde bekâyâ kalan rüsûm-ı ra'yyet ve emvâl-i mağsûbe tahsil ve istirdâd birle fimâ ba'd şekâvet ve mefsedetleri mündefi' olacak vech-i vecih-i hüsn ile taht-ı zâbita-i nizâma rabt eylemek üzere husûs-ı merkûma vezîr-i müşârün ileyhî me'mûriyyetini hâvî divân-ı hümâyûndan iktizâsına göre emr-i şerîf tahrîri bâbında fermân devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerindir.

(İmza)

Sahh

Telhîs mücebince dîvân-ı hümâyûndan iktizâsına göre emr-i âlî tahrîr ve baş muhâsebeye ilm ü haberi i'tâ olunmak buyuruldu.

25 R. (Rebî'ü'l-âhir) sene (11)92

Sıra no : 4

Belge no : C. Dahiliye 16909-A

Tarih : 17 Rebî'ü'l-âhir 1192 / 18 Ekim 1796

Konu : Adana valisi Abdi Paşa'nın silâhkeş süvarî olarak yararlandığı Melemenci, Secrili, Akçakoyunlu ve Şambayadı aşiretlerinin silâhkeş süvârilikten çıkarılması ve resm-i raiyyete idhal edilmesi hakk.

Dergâh-ı âli kapucubaşlarından me'mûren Adana'ya gidüb avdet eden İsmail Ağa kullarının getürdiği tahrîrâtdan bir mâddenin hulâsasıdır.

Fî 22 CA (Cemâziye'l-evvel) sene 1192 ve 20 Z. (Zî'l-hicce) sene 1192

Mukaddemâ Adana nizâmına me'mûr olan vezîr-i mükerrerem Abdi Paşa hazretlerinin hasbe'l-iktizâ celb eylediği eşhâs-ı muhtelifenin ta'addileri Adana kurâlarından on aded karyeyi yekpâre harâb ve sükkândan hâlî etmekle Adana civârında vâkı' Melemenci ve Secrili ve Akça Koyunlu aşiretleri ve Mahmud Bey üzerinde olan Şam Bayatı ve sâ'ir mezkûrül-esâmî evbâş-ı bed-ma'âşlar fırsatı ganîmet add edüb sâ'ir karyeleri harâb ve mecmû' emvâl ve hayvanların yekpâre gasb ve cânib-i şehirde olan kapuları küşâd ve hayvanların yağma ve alenen fûrûht ve işbu sâl-i meymenet-iştîmâlde ol havâlîde zirâ'at ü harâsetin imkân kalmayub bunlardan mâ'adâ ez kadîm sirkat ve kat'-ı tarîk ile me'lûf olan Cerid ve Tacirli ve Karalar aşiretleri dahi Yüregir ovasında nehrin karşusunda kırk elli pâre karyeyi yekpâre harâb ve umrândan hâlî ve nehb ü gâret eyledikleri hayvanât ve eşyâ-yı sâ'ireyi Mar'aş ve Antâkiyye havâlîlerinde alenen fûrûht ve zirâ'at hâletleri bertaraf ve kaht ü galâ müstevlî olmağla ahâlî-i Adana bi-tav'ihim müşârün ileyh ma'iyetine terfikan aşâyir-i mezkûrenin silâhkeş süvârilikden ihrâc ve mahall-i münâsibde iskân ve resm-i ra'iyete kayd olunmaları kâffe-i ibâdu'l-llâhın emn ü âsâyişlerini mûcib olmağla emvâl-i mağsûbe-i mezkûre bulunduğu mahallden istirdâd ve ber vech-i muharrer aşâyir-i sâlifu'l-beyân te'dib ve iskân olunmaları için müşârün ileyhın ta'yîn olunması cümleinin niyâz ve matlûbu idüğün müvellâ ve kâdî-i mûmâ ileyhümâ birer kt'a i'lâmlarında tahrîr ederler.

Sahh.

İzzetlü Defterdâr Efendi, iktizâsını takrîriniz ile i'lâm eylesiz deyu buyuruldu.

17 R. (Rebî'ü'l-âhir) sene (11)92

İskân şod ve Haymanegân?

Yörügân-ı Anadolu ve sâ'ir Ekrâd ve Türkmen cemâ'atleri re'âyâları konar ve göçer göçebe tâ'îfesinden olub bir mahalde avânız-hânesine kayd olunur makûleden olmamalarıyla bu misillü mahall-i âhere müteferrik ve perîşân olan re'âyâsı, buldukları mahalden hâne ve zamân i'tibâr olunmaksızın ma'rîfet-i şer' ve zâbiti ma'rîfetiyle kaldırılıb makarr-ı kadîmlerine ve asıl cemâ'at ve aşîretleri derûnuna nakl ve iskân etdirilmek şürûtundandır. Fermân devletlü inâyetlü sultânım hazretlerindir.

Fî 20 Z. (Zî'l-hicce) sene 1192

(imzâ)

Cemâ'at-ı merkûme kankı mukâta'ât tevâbi'indendir ve kimlerin uhdelerindedir. Mâliyeden ve Baş Muhâsebe ve Haremeyn Muhâsesi'nden ale'l-îfirâd derkenârı

Ağca Koyunlu ve Şam Bayadı cemâ'atleri sa'âdetlü Dârü's-sa'âdeti's-selâm Ağası -dâme uluvvuhu- nezâretinde olan evkâfdan Üsküdar'da vâkı' merhûme Atık Vâlide Sultân Evkâfi'ndan olan Yeni İl hâsslarına tâbi' olan cemâ'atdan olduğu Haremeyn Muhâsesi'nde mukayyedir. Fermân devletlü sultânım hazretlerindir.

Fî 8 R. (Rebî'ü'l-âhir) sene 1192

(imzâ)

Mukâta'a-i İfrâz-ı Zu'l-kadriyye ve Mukâta'a-i Adana. Mart sene 1190. Der uhde-i Ali Ağa ber vech-i maktû' berât dâd.

Fî 5 C. (Cemâziye'l-âhir) sene 1190

Gayrı ez ifrâzât. Guruş 13.385,5

Mâl-ı cemâ'at-ı Tacirlü an sene 1145 1.000

+ _____

14.385,5

Mâl-ı perâkende-i livâ-i Aydın ve Saruhan. İfrâz ve irsâliyye kayd şod.

An sene 1190 666,5

13.718,5

Mukâta'a-i cemâ'athâ-i Yörügân-ı Anadolu, der livâ-i Adana ve Tarsus ve Sis ve Amid ve Urfa Mardin

Fî sene guruş 9.844,5

Be-nâm Abdullah Bekir ve Ali Bey veled-i müteveffâ Karşlızâde Hasan Paşa ber vech-i mâlikâne. Berât-dâd.

Fî 5 Z.A. (Zi'l-ka'de) sene 1188.

Mu'accele guruş 9.000

Cemâ'at-ı Melemenci an sâdât, der livâ-i Adana tâbi'-i Mukâta'a-i Yörügân-ı Adana.

Bennak neferen		Şüturân mehâr	Ağnâm re's
Bennâk	0	110	17.131
Re'âyâ	9	019	02.452
Perâkende	3	000	00000
Perâkende-i Tarsus	3	001	00117
(TOPLAM)	15	130	19.700

Fî sene 1500

Kalemiyye 150

1650

Hülâsada tahrîr olunan cemâ'atden Tâcir(lü) cemâ'atı bin guruş mal ile İfrâz-ı Zu'l-kadriyye Mukâta'ası'na zamm olunduğu ve Melemenci cemâ'atı dahi Yörügân-ı Adana ve Tarsus Mukâta'ası mülhakâtından olmak üzere mâlikâne defterlerinde bu vechile mukayyedlerdir. Fermân devletlü inâyetlü sultânım hazretlerindir.

Fî gurre-i Z. (Zi'l-hicce) sene (1)192

(imzâ)

Tâcirlü cemâ'atı Rakka'dan ifrâz ve bin guruş mal ile kırk beş ta'rihinde İfrâz-ı Zu'l-kadriyye Mukâta'ası'na zamm ve Melemenci cemâ'atı dahi Yörügân-ı Adana ve Tarsus Mukâta'ası mülhakâtından idüğü mâlikâne derkenârı mücebince Baş Muhâsebe'de dahi mukayyedir. Fermân devletlü inâyetlü sultânım hazretlerindir.

Fî 13 Z. (Zi'l-hicce) sene 1192

(imzâ)

Sıra no :5

Belge no : C. Dahiliye 17063- B

Tarih : 25 Receb 1211/ 24 Ocak 1797

Konu : Adana'da Hasanpaşazâdeler ve Menemencioğulları zimmetlerinde kalan devlet alacağıının tahsili konusunda Bozok mutasarrıfı Çaparzâde Süleyman Bey'in arzısı.

Hüve

Devletlü inâyetlü atûfetlü re'fetlü vüfürü'l-kerem efendim sultânım hazretleri

Lâzıme-i zimmet-i bendegâne ve râtibe-i uhde-i çâkerânem olan istidâme-i eyyâm-ı ömr ü devlet ve ikbâl ü iclâlleri du'âvâtı te'diye ve tatmim kılındığı zeylinde ma'rûz-ı bende-i kadimleridir ki:

Adanalı Hasan Paşazâde Ahmed Bey ve karındaşları Mustafa Bey ve Mehmed Bey'in ber vech-i mâlikâne iştirâken uhdelelerinde olan cemâ'athâ-yı Yörügân-ı Adana ve Tarsus Mukâta'ası re'âyâlarının zimmetlerinde bâkî kalan ma'lûmü'l-mikdâr mâl-ı bakâyâlarının ve Adana vâlisi esbak Ata'ullah Paşa'nın cânib-i mîrîden zabt olunan zimemâtundan Melemenci aşiretleri zimmetlerinde olan on bin guruşun tahsili bâbında taraf-ı bendelerine ve Adana kâdısına hitâben sâdır olan evâmîr-i şerîfe sadr-ı a'zam ve bedr-i efham devletlü inâyetlü merhametlü veliyyü'n-ni'am efendimiz hazretlerinin çukadârlarından izzetlü Mehmed Ağa mübâşeretiyle şeref-rîz-i vürûdunda yanına mukaddim adamım kulları terfik ve Adana'ya irsâl olunub, Melemenci aşiretinden matlûb buyurulan on bin guruşun beş bin guruşu hâh (ü) nâ-hâh tahsîl ve mübâşir-i mûmâ ileyhe teslim ve Der-aliyye'ye ba's ü tesyîr olunduğundan gayri Yörügân-ı mezkûrenin bakâyâsı dahi (mîr)mîrân-ı merkûmûndan matlûb eylediklerinde hadâset-i sinnleri takrîbiyle bakâ(yâ)-yı mezkûre cevâbını dahi etmeyüb mübâşir-i mûmâ ileyh tehî avdet etmeleriyle hâl ü keyfiyyetleri ne vechile olduğu mübâşir-i mûmâ ileyh kullarının takrîrinden ma'lûm-ı inâyetleri buyurulmak iltimâsı arıza-i bendegânem terkimine ibtidâr kılınmışdır. İn şâ'e Allâhu ta'âlâ resîde ve manzûr-ı ayn-ı inâyetleri buyuruldukda ol bâbda lutf ü kerem devletlü inâyetlü atûfetlü re'fetlü vüfürü'l-kerem efendim sultânım hazretlerindir.

Fî 25 B. (Receb) sene 1211

(Mühür : El-müste'âni'l-llâhi himmet Süleymân)

İzzetlü Defterdâr Efendi, meblağ-ı mezbûru ahz ve mahalline teslim ve iktizâsını ifâde eylemeniz fermân buyuruldu.

Sıra no : 6

Belge no : C. Dahiliye 17063- C

Tarih : 13 Şa'bân 1211/ 10 Şubat 1797

Konu : a. Adana valisi Ata'ullah Paşa'nın zimmetinden Menemenci aşiretine geçmiş bulunan 10.000 guruşun tahsili hakk.

b. Hasanpaşazâdeler zimmetinde kalan 46.872 guruşun tahsili hakk.

Adana vâlisi esbak, müteveffâ Ata'ullah Paşa'nın cânib-i mîrîden zabt olunan zimemâtundan Melemenci aşireti zimmetlerinde olan on bin guruş sen ki mîr-i mûmâ ileyhsin ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'le tamâmen ve kâmilen aşiret-i merkûme ahâlisinden tahsîl ve serî'an Der-sa'âdete tesyîr ve Hazîne-i âmireye teslim olunmak bâbında sâdır olan emr-i şerîf, sadr-ı a'zamım mektûbcusu hulefâsından Mehmed Emin -zîde mecduhu- ile Adana mahkemesine vâsıl olub ancak Adana mütesellimi Ahmed Bey bundan mukaddem meblağ-ı merkûmun tahsiline ikdâm eyledikde beş bin guruş on bir gün ve beş bin guruşu doksan bir gün va'de ile mütesellim-i mûmâ ileyhe teslim etmek şartıyla aşiret-i merkûme ihtiyârlarından bir kıt'a deyn temessükü ahz ve ol vechile tanzîm olunması için mübâşir-i mûmâ ileyh aşiret-i mezkûreye yaylaklarında tesâdüf ve meblağ-ı mezbûru mutâlebe eylediğinde edâda muhâlefet sûretinde oldukları lede'l-ihbâr mütesellim-i mûmâ ileyh tekrâren buyuruldu tahrîr ve mübâşir ta'yîn ve irsâl eyledikde kezâlik edâda muhâlefet ve imrâr-ı vakt dâ'iyyesinde olmalarıyla temessük-i mezbûru mütesellim-i mûmâ ileyh Der-aliyye'ye irsâl ve tekrâr ne vechile irâde-i aliyye ta'alluk eder ise âna göre amel ve hareket edeceğini Adana kâdîsî i'lâmında ve mütesellim-i mûmâ ileyh arzuhâlinde tahrîr ve inhâ eylemişler. Meblağ-ı mezbûrun on bin guruşun beş bininin on bir gün ve diğer beş bin guruşu dahi doksan bir gün va'de ile aşiret-i merkûme ahâlisi mütesellim-i mûmâ ileyhe edâya ta'ahhüd ve bir kıt'a deyn temessükü i'tâ etmişler iken hilâf-ı ta'ahhüd hareketleri zâhir olmağın imdi meblağ-ı mezbûrun bir akçası gerüye kalmıyarak ber müceb-i temessük tav'an ve kerhen aşiret-i merkûme ahâlisinden bi't-tamâm tahsîl ve ta'yîn olunan mübâşir-i merkûma teslimen icâleten Der-sa'âdete irsâl ve Hazîne-i âmireye teslimi husûsuna ihtimâm ve dikkat eylemen fermân olunmağın fi 11 R.(Rebî'ü'l-âhir) sene 1211 ta'rihinde Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşılardan Mîrâhûr-ı evvel pâyesiyle ber vech-i mâlikâne Bozok Sancağı mutasarrıfı Çaparzâde (Cabbarzâde) Mîr Süleyman Bey -dâme mecduhu- ve zikr-i âtî aşiretin buldukları mahallerin kuzât ve nüvvâbına ve bu husûs için bu def'a mübâşir ta'yîn olunan (boş) hitâben emr-i şerîf verildiği...

Hâlen Adana mütesellimi Hasan Paşazâde Ahmed Bey ile Mehmed Bey ve Mustafa Bey -zîde mecduhum-un iştirâken mâlikâne uhdelerinde olan *Cemâ'athâ-yı Yörüğân-ı Adana Mukâta'ası*'nın sinîn-i güzeste umûrundan ma'âş i'tâsı için zimmetlerinde müctemî' olan ma'lûmü'l-mikdâr mebâliğin bundan akdemce mevâcibe tahsîs kılınan on iki bin yedi yüz

yetmiş yedi guruşun tahsîli bâbında hâlen Bozok sancağı mutasarrıfı Çaparzâde Süleyman Bey -dâme mecdühuya ve ta'yîn olunan mübâşire hitâben sâdır olan evâmir-i şerîfe müceblerince işbu sene-i mübâreke evâsıt-ı Rebi'ü'l-âhirinde dahi te'kîd ve isti'câli hâvî emri-i şerîf verildiği ve meblağ-ı merkûmdan bu def'a mübâşirine teslimen dört bin guruş Dersa'âdete vârid olub ancak mukâta'a-i mezbûrun iki yüz bir senesinden iki yüz on bir senesine gelince müctemi' olan emvâlınden gayr-i ez havâlât ve teslimât mûmâ ileyhın bâkî zimmetleri iktizâlarından kırk altı bin sekiz yüz yetmiş iki guruşun ber vech-i poliçe vârid olan çend bin guruş ile bundan akdemce Kilârî Mustafa'nın iki yüz yedi ve sekiz senelerine mahsûben mukâta'a-i merkûme re'âyâlarından fuzûlî tahsîl eylediği yirmi altı bin üç yüz guruşun nisfi olan on üç bin yüz elli guruş merkûma zimmet kayd olunmuş olmakla ol dahi fûrû-nihâde ve mezk olundukda yirmi dokuz bin yedi yüz on iki guruş bâkî zimmetleri iktizâ etmekden nâşî mukâta'a-i mezbûrun iki yüz on bir senesi mâlını tamâmen edâ eylemeleri şartıyla mebâliğ-i merkûme senevî beş bin guruş taksîte rabt ile tanzîm olunmak bâbında sâdır olan fermân-ı âlî mücebince çend rûz zarfında iktizâ eden sûreti i'tâ olunmuş olub emri derdest olmağla henüz kayd olmamıştır. Fermân devletlü inâyetlü sultânım hazretlerindir.

Fî 13 Ş. (Şa'bân) sene 1211

(İmzâ)

Takrîr oluna.

Verilen fermân kaydı Baş Muhâsebe'den ve poliçesi zimmet defterlerinden derkenâr oluna.

Sıra no : 7

Belge no : C.Dahiliye 17063-A

Tarih : 23 Şa'bân 1211/ 23 Şubat 1797

Konu : Menemencioğlu II. Ahmed Bey'in zimmetinde kalan 10.000 guruşun tahsili konusunda Bozok mutasarrıfı Çaparzâde Süleyman Bey'in görevlendirildiği hakk.

Adana Vâlisi esbak, müteveffâ Ata'ullah Paşa'nın cânib-i mîrîden zabt olunan zimemâtundan Melemenci aşîretinin zimmetleri olub Adana mütesellimi sâbık Ahmed Bey kulları ma'rifetiyle tahsili fermân olunan on bin guruşun beş bin guruşunu on bir gün ve diğer beş bin guruşunu dahi doksan bir gün vâ'de ile aşîret-i merkûme edâya ta'ahhüd ve bir kıt'a deyn temessükü i'tâ etmişler iken ba'dehu meblağ-ı mezbûr aşîret-i merkûmeden lede'l-mutâlebe edâda muhâlefet eyledikleri mukaddemâ lede'l-inhâ meblağ-ı mezbûr mübâşir ma'rifetiyle ber müceb-i ta'ahhüd aşîret-i merkûmeden tamâmen tahsîl ve irsâl olunmak üzere işbu sene-i mübâreke evâ'il-i Rebî'ü'l-âhirinde hâlen Bozok Sancağı mutasarrıfı Çaparzâde (Cabbarzâde) Süleyman Bey kullarına hitâben derkenârda mastûr verilen emri şerife cevâb olarak mîr-i mûmâ ileyhî gönderdiği bir kıt'a kâ'imesi me'âlinde ber minvâl-i muharrer sâdır olan emri şerîf Çukadârân-ı hazret-i veliyyü'n-ni'amîden Mehmed kulları mübâşeretiyle lede'-vusûl ber müceb-i emri âlî aşîret-i merkûmeden matlûb olunan meblağ-ı mezbûr on bin guruşun beş bin guruşu tahsîl ve mübâşir-i merkûma teslimen irsâl olunduğunu tahrîr ve inhâ eder. Meblağ-ı mezbûr beş bin guruş polîçe vechile tevârüd etmekle vâ'desi hulûlünde tahsîl ve Hazîne-i âmireye teslim olunacağı ma'lûm-ı devletleri buyuruldukda bâkî kalan beş bin guruşun dahi te'kid ve isti'câli muvâfık-ı irâde-i seniyyeleri ise emri ü fermân devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerindir.

Sahh

İzzetlü Defterdâr Efendi takrîriniz mücebince emrini ısdâr etdirdesiz deyu buyuruldu.

Fî 23 Ş. (Şa'bân) sene (1)211

Sıra no : 8
 Belge no : C. Dahiliye 11646
 Tarih : 26 Muharrem 1242 / 30 Ağustos 1826
 Konu : Menemencioğlu III. Ahmed Bey'in konak inşası ve Kütahya'ya sürgünü

Der-i devlet-mekîne arz-ı dâ'î-i kemîneleridir ki.

Bereketlü ma'denine merbût Menemenci aşîretinden boybeyilik dâ'iyesinde olan Menemencioğlu Ahmed nâm şahıs aşîret-i merkûme ahâlisini bi-gayrı hakkın tecrîm ve tekdîr ve gûn-a-gûn ta'addî ve ta'zîr misillü hilâf-ı rızâ harekâta mütecâsir olduğundan evzâ'-ı nâ-bercâdan keff-i yeddi husûsu bi'd-defe'ât tenbîh olunmuş ise de zulm ü ta'addisinde ısrâr ve Mîlvan karyesi kurbunda metîn ve müstahkem yaptırdığı konağının binâ ve inşâsında ahâli-i merkûmeyi bilâ-ücret istihdâma ibtidâr eylediğinden li-eclî't-te'dîb Kütahya'ya nefy ü iclâ olunmak bâbında şeref-bahş-ı sahîfe-i sudûr olan fermân-ı celîlü'l-ünvân Divan-ı hümâyûn çavuşlarından Mehmed Emin Çavuş kulları mübâşeretîyle merkûm Ahmed medîne-i mezbûra lede'l-vürûd merkûm kulları medîne-i mezbûrede menfiyyen meks ü ikâmet birle devâm-ı eyyâm-ı ömr-i devlet-i pâdişâhî ve bekâ-yı hengâm-ı saltanat-ı hazret-i şehensâhî du'avât-ı hayriyyesine müdâvemet ve bilâ-fermân hatve-i vâhide mahall-i âhere azîmete ruhsat verilmeyeceği pâye-i serîr-i a'lâya arz ve i'lâm olundu. Bâkî emr-i ruhsat men lehu'l-emr.

Hurrire fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min Muharremü'l-harâm sene isnâ ve erba'in ve mi'eteyn ve elf.

El-abdü'd-dâ'î li'd-devleti'l-aliyyeti'l-Osmaniyye.

Şükürzâde Es-Seyyid Abdülvehhab el-müvellâ hilâfetuhu bi-medîne-i Kütahiyye.

Mazmûnu kaydı bâlâsına şerh verilmek buyuruldu.

Fî 26 M (Muharrem) sene (12)42. (30 Ağustos 1826)

Kaydı

Sıra no : 9
 Belge no : C. Dahiliye 7650- A
 Tarih : 5 Muharrem 1263/ 24 Aralık 1846
 Konu : Hacı Nabi Bey'in 6 ay müddetle Kıbrıs'a sürülmesi hakk.
 Fî 5 Muharrem sene (12)63

Adana vâlisi vezîre ve Lefkoşa nâ'ibine

Adana eyâleti dâhilinde kâ'in Menemenci aşîreti boybeyi bulunan Hacı Nâbî Bey aşîret-i merkûmeye tevzî'i lâzım gelen emvâl-ı vergü ve sâ'ire üzerine nâm-ı âherle elli yedi bin guruş zamm ederek tahsîl etmiş ve meblağ-ı mezbûrun istirdâdı istid'â olunmuş olduğuna mebnî mîr-i mûmâ ileyh mahallinde ma'rifet-i şer' ile lede't-terâfû' ol mikdâr akça zamm ve ilâve eylediğini ıkrâr ba'zı husûsâta sarf etmiş olduğunu zikr eylemiş ise de meblağ-ı mezbûrdan karîb-i kabûl olan üç bin yüz guruşdan elli üç bin dokuz (yüz) guruşu kendüsiçün aldığı tebeyün ederek meblağ-ı mezbûr bi'l-istirdâd ashâbına teslim olunarak mîr-i mûmâ ileyh hânesinde tevkîf kılındığı inhâ ü iş'âr kılınmış olmağla ber müceb-i kânûnnâme-i hümayûn mîr-i merkûmun altı mâh müddetle Kıbrıs cezâresine nefy ü takrîbi bâbında lâzım gelen emr-i şerîfin ısdârı husûsu Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyye'den bâ-mazbata ifâde kılınmış olmağla ol vechile merkûmun altı mâh müddetle Lefkoşa'ya nefy ü takrîbi bâbında evâ'il-i şehr-i Muharremü'l-harâm ta'rîhiyle divândan emr-i âlî l

Sıra no : **10**
 Belge no : C. Dahiliye 7650-B
 Tarih : 5 Muharrem 1263/ 24 Aralık 1846
 Konu : Hacı Nâbî Bey'in Kıbrıs'a sürgün edilmesi

Fî 5 Muharrem sene (12)63

Gönderildi.

Hâlen Adana vâlisi vezîr Hasan Hakkı Paşa'ya ve Lefkoşa Nâ'ibine.

Adana eyâleti dâhilinde kâ'in Menemenci aşireti boybeyi bulunan Hacı Nâbî Bey'in aşiret-i merkûma tevzî'i lâzım emvâl-i vergü ve sâ'ire üzerine nâm-ı âherle elli yedi bin guruş zamm ederek tahsil etmiş ve meblağ-ı mezbûrun istirdâdı istid'â olunmuş olduğuna mebnî mîr-i mûmâ ileyh mahallinde ma'rifet-i şer' ile lede't-terâfu' ol mikdâr akça zamm ve ilâve eylediğini ikrâr ba'zı husûsâta sarf etmiş ise de meblağ-ı mezbûrdan karîn-i kabûl olan üç bin yüz guruşdan mâ'adâ elli üç bin dokuz yüz guruşu bi'l-istirdâd kendüsiçün aldığı tebeyün ve tahakkuk ederek meblağ-ı mezbûrun ashâbına te'diye ve teslîm ile mîr-i mûmâ ileyhin hânesinde tevkîfi bâbında evâ'il-i şehr-i Muharremü'l-harâm ta'rîhiyle divândan emr-i âlî l

Ricâl-i Devlet-i aliyeden Kocaeli sancağı mutasarrıfı efendi ve Bolu nâ'ibine Kaymas kazâsı⁵⁹ müdürü Şâkir nâm kimesne mugâyir-i ta'lîmât-ı seniyye bir hânenin hisse-i virgüsüne ikişer guruş zamm ü ilâve ederek üç bin guruş ahz eylediğini hîn-i muhâkemedede mukırr ü mu'terif olduğundan meblağ-ı mezbûr ashâbına redd ü teslîm olunarak merkûm müdürlük-i mezkûrdan azl ve ihrâc olduğu bâ-mazbata inhâ olunarak teşekkürü hâvî ahâlî tarafından mahzar dahi takdîm kılınmış olduğu beyânıyla ifâde-i hâli mutazammın ta'rîh-i mezkûr ile dîvandan Emr-i âlî l⁶⁰.

⁵⁹ Kaymaz (Araman), Kaza (1855), Kocaeli> Hudavendigâr eyâleti. Bkz. Tahir Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, Ankara 2006, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yay., s. 301.

⁶⁰ Bu yazı konumuzla ilgili olmamakla birlikte belgede yer aldığı için buraya yazılmıştır.

II. CEVDET ADLİYESıra no : **11**

Belge no : C. Adliye 1138- A

Tarih : (1800?)

Konu : Menemencioğlu II. Ahmed Bey'in ölümü üzerine muhalefâtına devletin el koyması hakk.

Devletlü, inâyetlü, kudretlü, veliyyü'n-ni'am, cezîlü'l-himem efendimiz sultânım hazretleri devlet-i ikbâl ile sağ olsun.

Arzuhâl-i kullarıdır ki:

Bundan akdem Melemenci boybeyisi olan Melemencioğlu Ahmed Bey kulları eceli mev'ûduyla fevt olduğuna binâ'en terike ve muhalefâtını cemî'an cânib-i mîrîden zabt olunması bâbında sâdır olan emr-i âlî mübâşiri Ahmed Ağa kulları yediyle vârid? ve vâsıl ve mefhûmuna ittlâ' olundukda emr-i fermânları üzere cümle ma'rifet ve ma'rifet-i şer'le müteveffâ-yı merkûmun mevcûdu cüz'î ve küllî defter olunub mûmzâ ü mahtûm defterini der aliyyeye ib'âs olunmuş olunmağla tekrâr sâdır olan emr-i âlîde bast (ü) beyân olunduğu vechile müteveffânın emvâl ü eşyâsı için ashâb-ı düyûna teslim ve ırzâ ve iskât olundukdan sonra muhalefâtından yedi bin gurusunu cânib-i mîrîye teslim için mübâşirine i'tâ ve irsâl olunması ve bâkisini eytâmına teslim ve terk olunmasını emr-i fermân buyurulmuş olmağla bu esnâda eyyâm-ı sayf müsâdefet edüb meştâlarından azîmet ve yaylaklarına râhî olduklarına binâ'en matlûb-ı aliyye buyrulan meblağ-ı mezkûr yedi bin beş yüz gurusun tahsîli müte'assir olmağla yaylaklarından mahall-i meştâlarına duhûl ve vusûllerine kadar meks ü tevakkuf ve cümle ma'rifet ve ma'rifet-i şer'le bâ-defter-i mûmzâ ü mahtûm tahrîr ve müheyâ mevcûd olan muhalefâtını Adana Kal'ası'na emânet vaz' olunub bi-avnihi ta'âlâ yaylakdan geldikleriyle husûs-ı mezkûra râbita ve hitâm ve meblağ-ı mezkûru tahsîl ve irsâl olunacağı beyânı ve mübâşir-i merkûm kullarını bu vechile i'âde etdirilmekle ma'lûm-ı inâyetleri buyrulmak için arıza-i ubûdiyyet tahrîrine mübâderet ve irsâl-i pîşgâh-ı devletleri kılındı. Bi-mennihi ta'âlâ vusûl ve i'lâm-ı şer'iyyeden husûs-ı mezkûr karîha-i ilm-i âlileri buyruldukda ol bâbda ve her hâlde emr (ü) fermân devletlü, inâyetlü, mürüvvetlü, veliyyü'n-ni'am, mezîdü'l-kerem ve'l-ehemm efendimiz sultânım hazretlerindir.

Bende: Mustafa, mütesellim-i Tarsus, hâlen.

Bende: Mîr Ahmed, Ser Bevvâbîn-i Dergâh-ı Alî, mütesellim-i Adana, hâlen.

Sıra no : **12**
 Belge no : C. Adliye 1138-B
 Tarih : 3 Safer 1215 / 27 Mayıs 1800
 Konu : Menemencioğlu II. Ahmed Bey'in muhalledâtının zabtı

Melemencioğlu muhalledâtı zabtına me'mûriyyetle gidüb avdet eden çukadâr kâ'immakâmı Ahmed kullarının getürdüğü evrâkın hulâsasıdır.

Fî 3 S. (Safer) sene (1)215. (27 Mayıs 1800)

Kazâ-i mezbûr civârında vâkı' Karaisâlu toprağında bâdiye-nişin iken fevt olub kâffe-i muhalledâtı cânib-i mîrîden zabt olunan Melemencioğlu Ahmed'in muhalledâtı yedi bin beş yüz guruş bedel mukâbili veresesine in'âm buyurulmağla meblağ-ı merkûmun serî'an tahsîl ve mübâşirîne teslimen Der-sa'âdete irsâli bâbında sudûr eden emr-i âlî eğerçi vâsıl olub ancak müteveffâ-yı merkûm bâdiye-nişin olmaktan nâşî verese-i bu esnâda yaylakda olmak takrîbiyle meblağ-ı mezbûrun tahsîli müte'assir olduğundan terike-i merkûme ma'rifet-i şer'le Adana kal'asına memhûren vaz' olunmağla Eylül duhûlünde verese-i merkûmenin yaylakdan avdetlerinde meblağ-ı merkûm tahsîl ve terike-i mezkûre kendülere redd ve teslim olunacağı Adana ve Tarsus mütesellimleri bir kıt'a müşterek arzuhâllerinde ve kazâteyn-i merkûmeteyn kâdîları birer kıt'a i'lâmlarında tahrîr ederler.

İzzetlü defterdâr efendi göresiz deyu buyuruldu.

Fî 5 S. (Safer) sene (1)215.

Sen ki mütesellim-i mûmâ ileyhsin, bundan akdemce Adana civârında vâkı' Karaisâlu toprağında bâdiye-nişin iken fevt olub kâffe-i muhalledâtının cânib-i mîrîden zabtına irâde-i aliyye ta'alluk eden Melemencioğlu Ahmed'in muhalledâtı senin tahrîrâtında ve Adana ve Tarsus kâdîlarının i'lâmı ve ahâlisinin mahzarlarında vâkı' olan istid'ânıza mübtenî bi'l-cümle ashâb-ı düyûnu ırzâ ve iskât eylemeleri şartıyla yedi bin beş yüz guruş bedel ile veresesine terk ve meblağ-ı mezbûr sudûr-ı emr-i şerîf tarihinden çend rûz sonraca devlet-i müşîrû'l-erkân-ı mülûkânenen ihrâcı musammem olan kapu kulları bir kıst Muharrem mevâcibine tertîb ve tahsîsen Der-sa'âdet'e irsâl ve Hazîne-i âmireye teslimi fermân olunmuş iken meblağ-ı mezbûrun şimdiye değîn vürûd etmemesi müstağrebâtdan ve adem ve te'hîrine bir vechile sâ'î olduğu zâhir olan hâlâtdan olduğu ve meblağ-ı mezbûr mevâcib mürettebâtından olub şimdiye değîn mübâşirîne teslimen yola ihrâc olmamış ise vusûl-i emr-i şerîfde tahsîli ve ihrâc-ı mevâcibden mukaddem Der-sa'âdete erişdirilmesi senden matlûb-ı mülûkâne idüğü ma'lûmum olmak için mahsûsen ve isti'câlen işbu emr-i şerîf ısdâr ve (boş) ile irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde meblağ-ı mezbûr şimdiye değîn mübâşirîne teslimen yola ihrâc

olmamış ise ifâte-i dikkat ile mevâcib-i mezkûrun kesrini mûcib hâlâta bâ'is ve bâdî olacağı ve adem-i ihtimâmın sebebiyle mes'ûl ve mu'âteb olmaman husûslarını tefekkür ve mülâhaza ederek me'mûl olan gayret ve hamiyeti ibrâz ile derhâl tahsîl ve mübâşirine teslimen ihrâc-ı mevâcibden mukaddem bu tarafa erişdirilmeğe kemâl-i acele ve şitâb eylesin ve sen ki mübâşir-i merkûmsun meblağ-ı mezbûr bu âna değın ahz ü istihsâl ve yola çıkmamış ise⁶¹ vusûl-i emr-i şerîfde tamâmen ve kâmilen mütesellim-i mûmâ ileyhe ma'rifeti ve mûcib-i şer' ve mûcib-i emr-i şerîfimle tahsîl ve bi'l-istishâb geceyi gündüze katarak ve iki konağı bir ederek ihrâc-ı mevâcibden mukaddem Der-sa'âdete îsâl ve hazîne-i âmireye teslim mezîd-i sa'y ü gayret ve imrâr-ı vakt ile mes'ûl ve mu'âteb olunmaktan tevakkî ü mübâ'adet⁶² eylesin ve siz ki kâdîlar-ı mûmâ ileyhimsiz sizin dahi mûcib-i emr-i şerîfle amel ve hareket ve hilâfından be-gâyet tehâşî ü mücânebet eylesiniz, deyu fi 13 M. (Muharrem) sene bin iki yüz on beş (1215) târihinde dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Adana mütesellimi mîr Ahmed -dâme mecduhu-ya ve Adana ve Tarsus kâdîlarına zikri âtî husûsa me'mûriyyet ile ihrâc olmak tenbih olan rikâb-ı hümâyûn kâ'immakâmı hıdmetkârlarından Ahmed -zîde kadruhu-ya hitâben emr-i şerîf verildiği mukayyedir. Fermân devletlü inâyetlü sultânım hazretlerindir.

Fî 6 S. (Safer) sene 1215.

El-hakîr, et-tevkî'î

Alâ eyyi hâlin tahsîli için ta'yîn müzekkereleri tahrîr kılındı.

Verilen fermân kayıdır.

⁶¹ Metinde fazladan kef ve elif yazılmıştır.

⁶² mübâ'adet: birbirinden uzaklaşma.

III. CEVDET DARBHANE

Sıra no : 13

Belge no : C. Darbhâne 488

Tarih : (Yok) (1780-1790 ?)

Konu : Çamardı kazâsından başka yerlere sürgün edilen halkın tekrar yerlerine döndürülmesinin sağlanması hakk.

Dergâh-ı âli kapucubaşlarından mîrahûr-ı evvel pâyesiyle ber vech-i mâlikâne Bozok sancağı mutasarrıfı Çaparzâde Mîr Süleyman -dâme mecduhu-ya ve Bereketlü Ma'deni emîni Arabzâde Süleyman -zîde mecduhu-ya ve Çamardı kazâsı kurâları ahâlilerinin buldukları mahallerin kuzât ve nüvvâb ve a'yân ve voyvoda ve vücûh-ı ahâlilerine hüküm ki:

İftihârü'l-ümerâ-i ve'l-ekâbir müstecmi'u cemî'i'l-me'âlî ve'l-mefâhir bi'l-fi'l darbhâne-i âmirem nâzırı olan Yusuf -dâme uluvvuhu-nun takdîm eylediği takrîri mefhûmunda Bereketlü Ma'deni merbûtâtından olan Çamardı kazâsı karyeleri ahâlilerinden bundan akdem ba'zı mezâlim ve ta'addiyâta mebnî her bir karyeden beşer onar hâne âher mahalle nakl ü iskân etmeleriyle şimdi kadîmî karyelerine matlûb olundukda sâkin oldukları mahaller ahâlileri on seneyi tecâvüz etmişdir bahânesiyle me'vâ-yı kadîmlerine nakl ü iskândan men' etmeleriyle i'âneten li'l-ma'den zamân i'tibâr olunmayarak kadîmî karyelerine nakl ü iskânlarına müsâ'ade-i aliyyem erzân buyurulması Çamardı kâdisının bir kıt'a i'lâmında tahrîr olunmuş olmağla işbu müteferrik hânelerin kadîmî karyelerine nakilleri ahâlilerinin şürût-ı serbestiyetine duhûl ile âsâyiş ü emn-i istirahatlerini mûcib ve ma'den-i mezbûra dahi medâr-ı takviyyet ve i'ânet birle neşv ü nemâsını müstevcib olacağı bedidâr olmağla mârrü'l-beyân Çamardı kazâsı kurâları hânelerinden müteferrik olan hâneler ahâlileri buldukları mahallerden kânûn şürûtuna adem-i ri'âyet birle zamân i'tibâr olunmayarak kadîmî karyelerine îvâ ü iskân etdirilmek için emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ü inhâ etmeğle mücebince amel olunmak fermânım olmağın hâsseten işbu emr-i celilü'l-kadrim ısdâr ve (boş) ile irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde siz ki kapucubaşı ve ma'den-i mezkûr emîni ve kuzât ve nüvvâb-ı mûmâ ileyhim ve a'yân ve voyvoda ve vücûh-ı ahâlisiz, bâlâda bast ü beyân olunduğu üzere zikr olunan Çamardı kazâsı kurâları hânelerinden müteferrik olan hâneler ahâlileri buldukları mahallerden zamân i'tibâr olunmayarak kadîmî karyelerine îvâ ü iskân etdirilmek sizlerden matlûb olmağla vürûd-ı emr-i şerîfimde bilâ-tevakkuf kurâ-i mezkûre ahâlilerini buldukları mahallerden zaman i'tibâr olunmayarak kaldırub asıl karyeleri derûnuna îvâ ü iskân etdirmeğe takayyüd ü ihtimâm ve mugâyiri hareket ederi olur ise men' ü def' ve mütenebbih olmayanların haklarından gelinmek için isim ve resimleriyle arz ü i'lâma mübâderet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuşdur.

Dergâh-ı âli kapucubaşlarından mîr-ahûr-ı evvel pâyesiyle ber vech-i mâlikâne Bozok sancağı mutasarrıfı Çaparzâde Mîr Süleyman -dâme mecdühu-ya ve Bereketlü ma'deni emîni Arabzâde Seyyid Süleyman -zîde mecdühu-ya. iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir, müstecmi'u cemî'ü'l-me'âli ve'l-mefâhir bi'l-fi'l Darbhâne-i âmirem nâzırı olan Yusuf -dâme mecdühu-nun takdîm eylediği tahrîri mefhûmunda Bereketlü ma'denine senevî bin haml cevher ve beşyüz haml hatab nakl etmek şartıyla eyâlet-i Adana'da vâkı' Menemenci aşîreti ma'den-i mezbûra rabt olunmağla bu bâbda sâdır olan emr-i âlişânım cânib-i Darbhâne-i âmiremden ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle Adana ve Tarsus mütesellimleri taraflarına lede'l-vusûl mîr-i aşîret-i mezkûr olan Ahmed Bey'e bi'd-defâ'at taraflarından adamlar irsâl birle emr-i şerîfimin infâzına ikdâm olundukda mîr-i mezbûr ve aveneleri taraflarından adem-i itâ'at-ı emr-i şerîfime mücâseret ve ile'l-ân şekâvet ve tuğyâna mübâderet üzere oldukları âşikâr olmağla aşîret-i mezkûrun ma'den-i merkûma senevî nakli meşrût olan sâlifü'z-zikr cevher ve hatab ahmâlini nakilde rehâvet ve betâ'etleri zâhir olur ise cânib-i mîriye otuz bin guruş nezri mukaddemâ kabûl etmiş oldukları kuyûddan müstebân olmağla bu def'a itâ'at-ı emr-i âli eylemedikleri ecilden nezr-i mezkûr kendülerden tamâmen tahsîl ve iktizâ eden te'dibâtlarının icrâsına mübâderet olunması Adana ve Tarsus ve Çamardı kâdîlarının i'lâmları ve Tarsus mütesellimi ve ma'den emîni mûmâ ileyhın kâ'imeleri mefhûmundan müstefâd olmağla mîr-i merkûm avenelerinin bu vechile hilâf-ı emr-i âli hareketleri sâ'ire dahi sirâyet birle ma'den-i mezbûrun ta'ûlini mûcib bir hâlet olmakdan nâşî bunların şürût-ı mezkûre üzere ma'den-i merkûme hıdmetinde kıyâm eylemeleri beher hâl akdemden idüğü bedîdâr olmağını.

(devamı yok)

Başka başka yazıldı.

Sıra no : 14

Belge no : C. Darbhâne 488-3

Tarih : 21 Receb 1208 / 22 Şubat 1784

Konu : Menemenci aşiretinin Bereketli ma'deni re'âyâsı olması ve 30.000 guruş nezre bağlanmaları hakk.

Aşiret-i mezkûrun ma'den-i merkûma merbûtiyyetleri bâbında bundan akdem sâdır olan emr-i âlişânım mücebince aşiret-i mezbûr ahâlîleri şürût-ı mezkûre üzere bu def'a dahi maden-i mezbûr hıdmetinden nükûllerinde ısrâr eylemeleri lâzım gelür ise mukaddemâ olan ta'ahhüdleri mücebince otuz bin guruş nezr kendülerden tamâmen tahsîl ve iktizâ eden te'dibât-ı lâyıkalarnın icrâsına mübâderet ve mîr-i aşiretlerinin cezâsı tertîb olunacağı beyânıyla aşiret-i mezkûru mukaddemâ fermânım olduğu vechile ma'den-i mezkûra rabt ve iktizâ eden ta'ahhüd senedleri Der aliyyme irsâl olunmak üzere emr-i şerîfim sudûrunu tahrîr ü inhâ etmeğle mücebince amel olunmak fermânım olmağın hâssaten işbu emr-i celilü'l-ünvânım ısdâr ve (boş) ile irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde siz ki kapucubaşı ve ma'den-i mezbûr emîni mûmâ ileyhümâsız aşiret-i mezbûreyi şürût-ı mezkûre üzere ma'den-i merkûme hıdmetinden kıyâm eylemelerine sarf-ı nakdine kudret ve eğer ma'den-i mezbûr hıdmetinden nükûllerinde ısrâr eylemeleri lâzım gelür ise mukaddemâ olan ta'ahhüdleri mücebince otuz bin guruş nezr kendülerden tamâmen tahsîl ve iktizâ eden te'dibât-ı lâyıkalarnın icrâsına mübâderet ve mîr-i aşiretlerinin cezâsı tertîb olunacağı beyânıyla aşiret-i mezkûru mukaddemâ ve bu def'a fermânım olduğu vechile ma'den-i mezkûra rabt ve iktizâ eden ta'ahhüd senedlerini Der aliyyme irsâl ü îsâle bezl-i muhassal eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuşdur.

Fî 21 B. (Receb) sene 1208. (22 Şubat 1784).

Muhâsebeden yazılmışdır.

Sıra no : 15

Belge no : C. Darbhâne 3002- 1

Tarih : 9 Şa'bân 1217 / 5 Aralık 1802

Konu : Bereketli Ma'deni'ne emîn nasbı ve Menemenci aşiretinin ma'den re'âyâsı olması hakk.

Silahşörân-ı hâssadan bu def'a Bereketlü ma'denine emîn nasb olunan Seyyid Ömer - zîde mecduhuya- ve Adana mütesellimine ve Adana ve Çamardı ve Şücâ'eddin kâdılarına ve Menemenci aşiretinin buldukları mahallerin kuzât ve nüvvâbına hüküm ki:

Ricâl-i devlet-i aliyemden hâlen darbhâne-i âmirem nâzırı Ebubekir dâme mecduhunun takdîm eylediği takriri mefhûmunda me'âdin-i hümâyûn-ı şâhânemden Bereketlü ma'deni emâneti bin iki yüz on altı senesine mahsûben silâhşörân-ı hassamdan El-Hâcc Ali zîde mecduhunun uhdesinde olup germiyet-i i'mâline i'tinâ ve dikkat ve ale'l-husûs ol havâliye karîb Yahyalı kazâsında ve Yazı Pınarı nâm mahalde müceddeden küşâd olunub bi'd-defe'ât nümûneleri isticlâbıyla ve vefret-i nemâsı meşhûd olan me'âdinin ber vefk-i matlûb feth ü küşâdıyla külliyyetlü sim ve kurşun istihsâlîne bezl-i kudret eylemek mûmâ ileyhin lâzime-i zimmeti iken me'mûl olduğu vechile idâre ve i'mâle muvaffak olamadığı şimdiye kadar tevârüd iden simînden ve harekât ü sekenâtından zâhir ve sene-i âtiyyesi dahi uhdesine ihâle olunsa iş göremeyeceği bedîhî ü bâhir olmağla mûmâ ileyhin azli ve fi'l-asl hâl ü şî'arı ve sadâkat ü liyâkati mücerreb olub himâyet-i fukarâ ve germiyet-i i'mâl-i ma'den dakikalarına kesb ü istihsâr etmiş birinin nasb olunması icâb etmeğle ma'den-i mezkûr her vechile idâreye fukarâ-yı ra'iyeti himâyeye sarf-ı miknet erbâbından idüğü zâhir olan silâhşörân mûmâ ileyhin ma'den-i mezkûr emîni nasb ve ta'yînine irâde-i aliyem ta'alluk eylediğine binâ'en bin iki yüz on yedi senesi Martı ibtidâsından Şubatı gâyetine değin bir sene-i kâmile zabt ü rabt ve i'mâl ve edâ etmek ve sekene ü berâyâsını vücûh-ı mezâlîmden muhâfaza eylemek şartıyla ma'den-i mezkûr emâneti uhdesine ihâle ve tevcîh olunduğunu hâvî lâzîmü's-sudûr olan evâmir-i aliyem ısdâr olunmasını tahrîr ve inhâ etmeğle mücebince ma'den-i mezkûr emâneti mûmâ ileyhin uhdesine ihâle ve tevcîh ve iktizâ iden evâmir-i aliyem takrîr kılınmağla zikr olunan Menemenci aşireti ma'den-i mezkûra senevî ücretiyle 1000 yük cevher ve 500 deve yükü hatab nakl eylemek ve hilâfî hareketleri zuhûr eder ise darbhâne-i âmireme 30.000 guruş vermek şartıyla ma'den-i mezbûra merbût olduklarına binâ'en kemâkân hizmet-i mezkûreyi te'diyye ve rü'yet eylemeleri fermânım olmağın işbu emr-i âlişânım ısdâr ve (boş) ile irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde siz ki mütesellim ve ma'den-i mezkûr emîni ve kuzât ve nüvvâb-ı mûmâ ileyhimsiz, sâlifü'z-zikr Menemenci aşireti ta'ahhüd-i kadîmeleri üzere beher sene ma'den-i mezbûra ücretiyle bin yük cevher ve beş yüz deve yükü hatab nakl eylemek ve hilâfî hareketleri zuhûr eder ise darbhâne-i âmireme otuz bin guruş vermek şartıyla ma'den-i mezkûra merbût oldukları ma'lûmunuz

oldukda aşîret-i merkûmeyi hıdmet-i mezkûrede istihdâm birle ihzâr-ı emr-i münîfime bezl-i vis' ü makderet ve hizmetlerinin edâsında tekâsülleri zuhûr eder ise nezd-i mezkûr ve belki zı'fî tahsîl ile te'dîb ve tenkîl olunmaları için der aliyeme arz ü i'lâma mübâderet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur.

Başka başka yazıldı.

Silahşörân-ı hâssadan bu def'a Bereketlü ma'denine emîn nasb olunan Seyyid Ömer zîde mecduhuya ve Çamardı kazâsının muhtevî olduğu kurâ ahâlilerinin buldukları mahallerin kuzât ve nüvvâbına ve a'yân ve zâbitân ve voyvoda ve vücûh-ı ahâlilerine hüküm ki:

Bereketlü ma'deni merbûtâtından olan Çamardı kazâsı karyeleri ahâlilerinden bundan akdem ba'zı mezâlîm ve ta'addiyâta mebnî her bir karyeden beşer onar hâne âher mahalle nakl ü iskân etmeleriyle kadîmi karyelerine iskânları matlûb oldukda sâkin oldukları mahaller ahâlileri *on seneyi tecâvüz etmişlerdir* bahânesiyle me'vâ-yı kadîmelerine nakl ü iskândan men' eylediklerinden i'âneten li'l-ma'den zamân i'tibâr olunmayarak kadîmî karyelerine nakl ü iskânları ahâlilerinin şürût-ı serbestîlerine duhûl ile âsâyişi ve emn ü râhatlarını mûcib ve ma'den-i mezkûre dahi mevâdd-ı takviyyet ve i'ânet birle neşv ü nemâsını müstevcib olacağı bedidâr olduğuna binâ'en mârrü'l-beyân Çamardı kazâsının kurâsı hânelerinden müteferrik olanların ahâlileri buldukları mahallerden zamân i'tibâr olunmayarak kadîmî karyelerine îvâ ü iskân etdirilmek için emr-i şerîfim verildiği mukayyed olmağla mücebince amel ve hareket olunmak fermânım olmağın işbu emr-i şerîfim ısdâr (boş) ile irsâl olunmuştur. İmdi vusûlünde siz ki ma'den-i mezkûr emîni ve kuzât ve nüvvâb-ı mûmâ ileyhim ve a'yân ve voyvoda ve vücûh-ı ahâlisiz bast ü beyân olunduğu üzere Çamardı kazâsının kurâsı ahâlilerinden müteferrik olan hâneler buldukları mahallerden zamân i'tibâr olunmayarak kadîmî karyelerine îvâ ü iskân etdirilmek sizlerden matlûb olmağla vürûd-ı emr-i şerîfimde bilâ-tavakkuf kurâ-i merkûme ahâlilerinin buldukları mahallerden zamân i'tibâr olunmayarak kaldırılıb asıl karyeleri derûnuna nakl ü iskân etdirmeğe mezîd-i dikkat ü ihtimâm ve mugâyiri hareket ederi olur ise men' ü def' ve mütenebbih olmayanların haklarından gelinmek için ism ve resimleriyle der aliyeme arz ü i'lâma mübâderet eylemeniz bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur.

Fî 9 Ş. (Şa'bân) sene 1217.

Muhasebeden yazılmışdır.

Sıra no : **16**

Belge no : C. Darbhâne 2547 (⁶³)

Tarih : 19 Safer 1260 / 09 Mart 1844

Konu : Bereketli Ma'deni'ne ait 1253/1837 ve 1254/1838 yılları gelirlerinden 54.130 guruşun tahsili hakk.

Fî 19 S. (Safer) sene (1)260

Dergâh-ı âlî kapucubaşlarından Bereketlü ma'den-i hümâyûnu emîni esbak İsmail Ağa'nın elli üç ve elli dört seneleri emvâlinde dolayı Menemenci aşireti zimmetinde gayr-ı ez teslimât matlûbu olan elli dört bin yüz otuz guruşun mukaddemâ Konya meclisinde vâkı' olan ıkrâr ve i'tirâflarına mebnî ma'rifet-i şer' ve ta'yîn olunan mübâşir ma'rifetiyle kâmilen bi't-tahsîl irsâl ü tavsîli ve olmadığı hâlde vekil-i şer'ilerinin bu tarafa irsâli bâbında mukaddemâ tastîr ve tesyîr kılınan emir-nâme-i sâmiye mebnî keyfiyyet aşiret-i merkûme beyi Ahmed Bey'den lede's-su'âl meblağ-ı mezbûr aşiret-i merkûme tarafından Mısırlu cânibine te'diye ve ifâ olunduğunu ifâde etmek mülâbesesiyle aşiret-i merkûmenin iki nefer vekilleri mübâşir-i merkûma terfikan irsâl ve seneteyn-i merkûmeteyne mahsûben idâre-i Misriyye tarafına te'diye etmiş oldukları akçanın mikdâr ve kemiyetini mübeyyin bir kıt'a defteri isyâl kılınmış olduğu mukaddemâ mahallerinden inhâ olunarak keyfiyyet meclis-i muhâsebe-i mâliyyeye havâle ile vekil-i merkûmân istintâk olundukda meblağ-ı mezbûr sâlifü'z-zikr elli üç ve dört senelerinde Mısırlu tarafına te'diye etmiş oldukları bir yük almış yedi bin guruşun meyânına dâhil olduğunu ve ol bâbda yedlerinde mahfûz olan Arabiyyü'l-ibâre memhûr defâtiri bi'l-ibrâz ağa-yı mûmâ ileyhe bir akça deynleri kalmamış idüğünü ifâde ü beyân etmiş iseler de defâtir-i merkûme terceme etdirildikde derûnunda ma'den-i hümâyûn mürettebâtına dâ'ir bir şey muharrer olmayub fakat Mısırlu tarafından kendülere tahsîs kılınmış olan virgüden ceste ceste teslimleri tasrîh ve beyân olunmuş ve ağa-yı mûmâ ileyhin iddi'âsı ise aşiret-i merkûmeden ma'den-i mezkûra müretteb akça olarak on bin guruşu dahi mukaddemâ aşiret-i merkûme tarafından ale'l-hesâb sûretiyle ağa-yı mûmâ ileyhe teslim kılınmış ve kusûr elli dört bin yüz otuz guruş deyn-i sahîhleri idüğünü Konya meclisinde bi't-tav' ıkrâr ü i'tirâf eylediklerini mübeyyin meclis-i mezkûrdan vârid olan mazbata ile elli üç senesi mürettebâtına dâ'ir aşiret-i merkûme tarafına verilmiş olan deyn tahvîli ağa-yı mûmâ ileyhin sarrâfi yedinde mahfûz bulunmuş ve meblağ-ı mezbûr emvâl-i hazîneden ma'dûd olarak mukaddemâ ol vechile i'tirâfları vukû' bulmuş iken aşiret-i merkûmenin şimdi bi'l-akis bedel-i tekâlif nâmıyla Mısırlu tarafına bi'l-icbâr vermiş oldukları akçaya dâhildir diyerek mahsûba kalkışmaları iltifâta şâyân olmayacağından meblağ-ı mezbûrun kâmilen aşiret-i merkûmeden tahsîliyle ağa-yı mûmâ ileyh tarafına teslîmi husûsu meclis-i mezkûrda bi't-

⁶³ Belge yarım ve müsvedde olup aslı bulunamamıştır.

tezekkür tensib olunmuş ve keyfiyyet lede'l-istizân irâde-i aliyyeleri dahi ol vechile şeref-sudûr buyurulmuş ve mâliye hazînesinden kabûlü iltimâs olunan ve gerek olunmayan ashâb-ı bekâyânın matlûbları derûnunda eğer eşhâs (ü) efrâd üzerlerinde zimem var ise hukûk kabîlinden olacağından ashâbı ânı başkaca tahsîl ve tesviye etmek üzere ol derece bu makûle zimemden zulmiye kabîlinden olan meblağ bi't-tefrîk kusûr sahîh emvâl-i mûriyye ve mukannenât-ı âdiyye ve selefden devren kabûl olunmuş bekâyâ-yı sahîha olarak matlûbları her ne ise mahallerinde meclisce hesâbı görüleb mikdâr ve kemiyeti ber vech-i sıhhat bâ-mazbata hazîne-i celîleye inhâ ve iş'âr ve ne kadar müddetde kullanılmakla istifâ olunabileceği istihbâr olunduktan sonra her bir mahall ahâlisinin kudret ve vüs'at-ı hâllerine ve bekâyâ-yı mütebeyyinenin kemiyet ve mikdârına göre beher taksît altı ay olmak şartıyla en azı üç taksît ile bir buçuk seneden aşağı ve çoğunun nihâyeti on taksît ile beş ve nihâyetü'n-nihâyesi on dört taksît ile yedi seneden ziyâde olmamak üzere taksîte rabt olunub beher taksîti o mahallin altı mâhda bir def'a tevzî' olunmakda olan virgüsüne cânib-i hazîne-i celîleden bekâyâ-yı atika nâmıyla muvakkaten zamm ü ilâve ile beraberce bi't-tahsîl ashâbına dahi âna göre cânib-i hazînedan edâ ve teslim ve ol vechile ashâb-ı bekâyâ yedlerine vakt-i taksîtleri vusûlünde mebâliğ-i mukassatanın hazîne-i celîleden te'diye ve ibkâ olunacağını mübeyyin ilm ü haber i'tâ kılınması bekâyâ hakkında bâ-irâde-i seniyye karâr-gîr olan nizâmı iktizâsından bulunmuş olduğundan ba'dehu nizâmına tevfikân hazînece icâbına bakılmak üzere meblağ-ı bekâyâ-yı mezkûre elli dört bin yüz otuz guruşun ber müceb-i nizâm mahallinde aşîret-i merkûmenin kudret ve vüs'at-ı hâllerine göre ne kadar müddetde kolaylıkla te'diye edebilecekler ise tahkik ve lâzım gelenler ile müzâkere ile ve tekâsît-i münâsibeye rabt ile keyfiyyetin iş'âr ve tenmîkî zımında itâre⁶⁴ kılınan tahrîrât-ı çâkeriye mebnî aşîret-i merkûmenin beyleri celb ile keyfiyyet lede's-su'âl meblağ-ı mezkûr bekâyâ-yı sahîhadan olduğunu bi't-tasdik beher taksît altı ay olmak üzere elli dokuz senesi rûz-ı Kâsım'ından i'tibâren üç tevzî'a idhâlen bi't-tahsîl tekâsît-i selâse ile te'diyesini ta'ahhüd etmiş ve keyfiyyet aşîret-i merkûme boybeyisi mûmâ ileyh Ahmed Bey'e dahi bildirilmiş idüğüne Adana meclisinin bir kıt'a mazbatası irsâl olduğu beyânıyla icrâ-yı icâbı husûsu mîrmîrân-ı kirâmdan Adana eyâleti mutasarrıfı izzetlü sa'âdetlü Süleyman Paşa bendelerinin vârid olan bir kıt'a şukkasında inhâ olunmuş ve mârrü'l-beyân rûz-ı Kâsım taksîti tevzî'inin sûret-i istihsâli nısfı bir mâh ve nısf-ı diğeri iki mâh mürûrunda ve rûz-ı Hızır taksîti dahi bu usûlde olmak üzere şukkası ta'limât-ı seniyyede mûnderic bulunduğu vâridât muhâsebesinden muhrec derkenârında gönderilmiş olmağla bu sûretde keyfiyyet muhâsebe-i merkûmeye bi'l-kayd meblağ-ı bekâyâ-yı mezbûre elli dört bin şu kadar guruş eyâlet-i merkûmenin virgüyü mahsûsuna elli dokuz senesi rûz-ı Kâsım'ından i'tibâren muvakkatan bi'l-ilâve meblağ-ı mezbûrun bir güne avâriz vukû'uyla tahsiline sekte îrâs etmeyerek cânib-i hazînedan i'tâ olunacağını mübeyyin ağa-yı mûmâ ileyhe ve keyfiyyet ma'lûm olmak ve elli

⁶⁴ itâre: yollama, irsâl.

dokuz senesi rûz-ı Kasım taksitinin ol vechile evkât-ı mu'ayyenesinde cânib-i hazîneden i'tâsı için sûreti tahrîr olunmak üzere

meblağ-ı mezbûr elli dört bin yüz otuz guruşun beher taksît altışar ay olmak üzere on sekizer bin kırk üçer guruş kırkar akçadan ber müceb-i inhâ beher taksît-i ûlâ elli dokuz senesi rûz-ı Kâsım ve sânisî dahi altmış senesi rûz-ı Hızır ve sâlisî dahi sene-i âher rûz-ı Kâsım'ında ahz ü istihsâl olunmak lâzım geleceği vâridât muhâsebesi ...

zurûd eylediği sıra tekâsit-i muharrere hulûlünde

IV. A.MKT

Sıra no : **17**

Belge no : A.MKT, Dosya no: 32; Vesika no: 6

Tarih : 1261/ 1845

Konu : Hacı Nâbi Bey'in zimmetinde kalan paramın tahsili ve Akka kalesine sürgün edilmesi hakk.

Adana Mutasarrıfına Cevâb

Adana eyâleti dâhilinde kâ'in Menemenci mîr-i aşireti müfsid ve muharrik makûlesinden olduğuna ve zimmetinde pek çok tahsîlât-ı mîriyye bulunduğuna mebnî meclisce azl olunarak yerine a'zâ-yı meclisden büyük birâderi mîr-i aşiret nasb ve ta'yîn kılındığından bahsle merkûmun münâsib mahalle nefy ü iclâsı husûsuna dâ'ir râhe-zîb-i vürûd olan bir kıt'a şukka-i behiyyeleri me'âl-i âtufet-iştimâli karîn-i ittlâ'-ı halâsverî olub merkûmun ol vechile harekât-ı nâ-marziyyeye ictisârından dolayı zimmetinde bulunan emvâl-ı mîriyyenin tahsiliyle kendüsünün dahi li-ecli't-te'dîb bilâ-müddet Akka kal'asına nefy ü iclâsı husûsı Meclis-i Vâlâ'da bi't-tensîb ol bâbda tastîr buyurulan emr-i âlî bâ-emir-nâme-i sâmi irsâl-i savb-ı atûfileri kılınmış olmağla ber müceb-i emr-i âlî iktizâsının icrâsı (*mütevaffık-ı himem-i behiyyeleridir olunan*)⁶⁵ lâzım geleceği beyânıyla te'kid-i zâbita-i muhâlasat siyâkında nemîka-i senâverî terkîmine ibtidâr ve savb-ı vâlâ-yı atûfetlerine tesyâr kılındı, efendim.

⁶⁵ Bu kısım tek çizgi ile karalanmış.

Sıra no : **18**

Belge no : A.MKT, Dosya no: 22; Vesika no: 89/3

Tarih : 26 Cemâziye'l-evvel 1262 / 22 Mayıs 1846

Konu : Menemencioğlu Hacı Nâbi Bey'in zimmetinde kalan 53.900 guruşun tahsili hakk.

Adana Vâlisine

Menemenci aşireti boy beyisi Hacı Nâbi Bey aşiret-i merkûmeye tevzî'i lâzım gelen emvâl-i vergi ve sâ'ire üzerine nâm-ı âherle elli yedi bin guruş zamm ve tahsîl etmiş olduğundan meblağ-ı mezbûrun istirdâdı için vâkı' olan istid'âya mebnî mîr-i mûmâ ileyh ile lâzımü'l-huzûr olanlar mahallinde meclis-i şer-i şerîfde lede't-terâfu' mûmâ ileyh ol mikdâr akça zamm ve ilâve etmiş olduğunu ikrâr ve ba'zı husûsâta sarf eylediğini tezkâr etmiş ise de meblağ-ı mezkûrdan yalnız karîn-i kabûl olan üç bin guruşdan mâ'adâ elli üç bin dokuz yüz guruşu bilâ istizân kendü nefsiçün olduğu ve kezâlik mûmâ ileyhın ba'zı adamları dahi aşiret-i merkûme fukarâsından ba'zılarına *zalîme akçası* ahz etmiş oldukları tebeyyün ve tahakkuk etmiş olduğu beyânıyla me'hûzât-ı vâkı'a ma'rifet-i şer'le bi'l-istirdâd ashâbına teslim ve mûmâ ileyh dahi zuhûr-ı irâde-i aliyeye kadar hânesinde tevkîf kılındığı ifâdesine dâ'ir tevârüd eden tahrîrât-ı atûfet-me'âli ve ol bâbda melfûf mazbata ve i'lâm-ı şer'î mü'eddâları ma'lûm-ı devletleri? olarak keyfiyet Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyye'ye lede'l-havâle siyâk-ı iş'âra nazaran mûmâ ileyhın ol makûle mevâdd-ı zalîmeye ictisârı sâbit ve sâlifü'z-zikr adamlarının dahi kezâlik ba'zı irtikâbları vukû'ı mütehakkık olarak mebâliğ-i me'hûze bi-istirdâd ashâbına verilmiş olduğu anlaşılmiş ve bu misüllü az ve çok irtikâbât-ı zalîmeleri tebeyyün eden me'mûrînin me'mûriyetinden azl ve şahsına göre nefy ü takrîb ile icrâ-yı te'dîbleri kânûnına emr ü fermân-ı ma'delet-ünvân-ı cenâb-ı şâhâne şeref-ta'alluk etmiş olan usûl iktizâsından bulunmuş ve mûmâ ileyh zikr olunan boy beyliğinden azl olunmuş olduğundan ber müceb-i kânûn emsâlini terhib zımnında mûmâ ileyhın derûn-ı eyâletde dört mâh müddetle bir münâsib mahalle nefy ü takrîbi husûsu Meclis-i Vâlâ-yı mezkûrda müzâkere ve tensîb olunmuş olmağla ol vechile icrâ-yı iktizâsı husûsuna himmet buyurmaları siyâkında kâ'ime kayd-şod.

Fî 26 C. A. sene 62

Sıra no : **19**

Belge no : A.MKT, Dosya no: 75/2; Vesika no: 3

Tarih : 9 Safer 1264 / 16 Ocak 1848

Konu : Kozan kaymakamı denilen Çadırcı Mehmed ve amcasının oğlu Samuroğlu Mehmed'in Bozdoğan aşiretine ve köylere verdikleri zararların önlenmesi ve Maraşlı Osman Paşa'nın katillerinin bulunması hakk.

Adana Vâlisine

Afşar aşiretiyle Adana'ya tâbi' Kozan kâ'immakâmlığı dâhilinde bulunan Lek ve Hacılar ve Kıvrıntı Ekrâdi eşkiyâsı, güzerân eden eyyâm-ı sayfda Kayseri ve Sivas ve sâ'ir ol havâliye ne vechile isâl-i dest-i hasâr vermekde kışlaklarına avdetlerinde Kozan kâ'immakâmı? denilen Çadırcı Mehmed ve ammizâdesi Samuroğlu diğer Mehmed nâm şahıslar ile dahi bi'l-ittifâk ol havâlîde bulunan kurâ ahâlîsi ve Bozdoğan aşireti haklarında fırsat buldukça hayvânâtını sürmek ve eşyâlarını serîka etmek misüllü ne sûretle hasârete ictisâr etmekde oldukları ve taraf-ı atûflerinden süvâri zabtiyesi ta'yîniyle her ne kadar indifâ'-ı mazarratlarına ikdâm olunmakta ise de mevsim-i şitâ mürûruyla yaylaklarına azîmet etmeksizin eşkiyâ-yı merkûme ile merkûmân Mehmed ve diğer Mehmed'in te'dibât-ı lâzımeleri icrâ olunmadıkca dest-i hasâr ü mefsedetlerinden ahâlî-i fukarâ tahlîs olunamayacağı beyânıyla ol bâbda istîzân-ı irâdeyi şâmil tevârüd eden tahrîrât-ı behiyyeleri me'âl ü mezâyâsı ma'lûm-ı hulûsverî olmuş ve inhâ-yı atûfleri vechile aşiret-i merkûme ol havâlîde bulunan aşâ'ir-i sâ'irenin ol taraf ahâlî ve fukarâsı hakkında vâkı' olan mefsedetlerinin def'iyle müteveffâ Maraşlı Osman Paşa kâtillerinin ahz ü girifti merkûmânın icrâ-yı te'dibâtına mütevakıf olduğundan bahîsle hulûl-ı evvel baharda mikdâr-ı vâfi asâkir istishâbiyla kendüsü bi'z-zât azîmet ederek iktizâ-yı hâlin icrâsına mübâderet olunması husûsu bundan akdem Arabistan ordu-yı hümâyûnu müşîri atûfetli paşa hazretleri tarafından dahi inhâ ve istîzân kılınmış ise de müte'âkıben zikir olunan Afşar aşiretinin sûret-i inzibâtı istihâl kılınarak aşiret-i merkûme ba'd-ez-în virgülerini te'diyeye ve içlerinde bulunan gâsıb ve sârik misillü eşhâsı teslîme müte'ahhid oldukları Maraş mutasarrıfı sâbık müteveffâ Mehmed Paşa tarafından iş'âr ve beyân olunmuş olduğundan ol vakit keyfiyet Meclîs-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye'ye led'el-havâle sâye-i asâyîş-vâye-i hazret-i şâhânedede aşâ'ir-i merkûmenin hüsn-i zâbitaya idhâliyle merkûmânın vesâ'ir mütecâsir-i fezâhat olan eşhâsın ifâ-yı te'dibât-ı mukteziyyeleri zımnında müşîr-i müşârün ileyhin ol vechile asâkir-i nizâmiyye-i vâfiyye ile evvel baharda bâ-nefs azîmetleri lâzımeden olub fakat müteveffâ-yı müşârün ileyhin ber minvâl-i muharrer müte'âkıben vâkı' olan iş'ârına nazaran eşkiyâ-yı merkûmenin el-hâletü hâzihi sûret-i hâl ü hareket ve tavr ü keyfiyetleri ne merkezde dâ'ir olduğu anlaşılacak âna göre hareket olunması muvâfık-ı hâl ü maslahat bulunmuş olmasıyla eşkiyâ-yı merkûmenin el-ân hareketleri ne sûrettedir ve etrâf ü eknâf ahâlî ve kurâsına bir gûne mazarrat ve hasârları var mıdır? Olduğu hâlde ilerüde terbiye-i lâzımelerinin icrâsına bed' ü mübâşeret olununcaya kadar indifâ'ı ne makûle esbâba mütevakıfdır ve bunların i'mâl-i letâ'ifü'l-habl ile ber vech-i suhûlet ahz ü girifti mümkün

olur mu? Keyfiyetin savb-ı atûflerinden ve îcâb edenlerinden isti'lâmıyla ba'dehu âna göre iktizâsına bakılması bi't-tensîb husûs-ı mezkûr ber vech-i meşrûh îcâb edenlerden isti'lâm ve istiş'âr ve bu bâbda taraf-ı sâmilere dahi tahrîrât tesyâr kılınmış ise de bu kerre vürûd eden tahrîrât-ı behiyyelerinde buralardan bir şey bahs ü beyân olunmamış ve Rabbimiz ta'âlâ ve tebâreke hazretleri ile'l-ebed muvaffak ve mü'eyyed buyursun Devlet-i aliyye-i ebediyyü'd-devâmın el-hâletü hâzihi istihsâl-i menâfi'-i umûmiyye niyyet-i hayriyyesiyle icrâsına teşebbüs buyurmuş olduğu bunca mesâlih-i seniyye-i ehemmesi arasında bu makûle aşâ'ir ve Ekrâd ile meşgûliyetinin sırası olmayub sâye-i makderet-vâye-i hazret-i şâhânedede bunların ne vakt olsa icrâ-yı te'dibâtı mümkünâtdan ve şimdilik me'mûrîn-i Devlet-i aliyye hazerâtı taraflarından ikdâmât-ı kâmile ve mütemâdiyyenin icrâsıyla zîr-i idârelerinde bulunan o makûle aşâ'ir ve Ekrâd'ın usûl-i hâliyyeleri üzere hüsn-i idâreleriyle inzibât-ı ahvâline dikkat ve ahâlî ve fukarâ haklarında bir gûne ta'addileri vukû'a gelmemesine üslûb-ı hakîmâne ile sarf-ı makderet (edilme)si îcâb-ı hâlden bulunmuş olmağla ol vechile icrâ-yı iktizâsıyla ber minvâl-i muharrer bunların ahvâl-i hâzıraları (ne) merkezde ise keyfiyetin îzâhen iş'ârı husûsuna himmet buyurmaları siyâkında kâ'ime

Fî 9 S (Safer) sene (12)64

kâ'ime kayd olunmuşdur.

Sıra no : 20

Belge no : A.MKT, Dosya no: 9; Vesika no: 11

Tarih : 15 Rebî'ü'l-evvel 1264 / 20 Şubat 1848

Konu : Kozan dağlarında bulunan ma'dene Farsak aşireti boybeyi Yusuf'un müdür atanması ve ma'denin Kayseriye sancağına bağlanması teklifi hakk.

Mâliye Nâzırı Devletlü Paşa Hazretleri taraflarından bâ-takrîr takdîm ile Meclis-i Vâlâ'ya i'tâ buyurulan Me'âdin-i Hümâyûn Meclisi mazbatası me'âlinde Mar'aş eyâletinde kâ'in Cebel-i Kozan dâhilinde olan ma'denlere Farsak aşireti boybeyi bulunan Yusuf Bey'in müdür nasb ve ta'yini ve mûcib-i şevk ü gayreti olmak üzere uhdesine Kapucubaşılık rütbesi tevcîhi ile ma'den-i mezkûrun hüsni idâresi istihsâl kılınmak üzere cebel-i mezkûr umûr-ı mâliye ve mülkiyesinin dahi Kayseriye sancağına rabtı Kayseriye mutasarrıfı sa'âdetlü paşa ve mal müdürü efendi taraflarından müştereken inhâ olunmuş ve keyfiyet, ma'den-i hümâyûn meclisine lede'l-havâle numûne olarak gönderilen cevher kâl etdirilerek tutulan çâşnîsine ve zuhûr eden altun ve gümüş ve kurşunun mikdârına nazaran menâfi-i külliye hâsıl olacağından ma'den-i mezkûrun bi'l-cümle hâsılât ve mesârifâtı cânib-i mîrîye â'id olmak üzere ber mûceb-i inhâ müdirliğinin mîr-i mûmâ ileyhe ihâlesi ve me'âdin-i mezkûrenin küşâd ve i'mâline mübâşeretle hâsılât ve menâfi'i anlaşıldıktan sonra icâbına göre müdirlik ma'âşî tahsis olunması husûslarında istizân-ı irâde-i aliyye olunmuş olub vâkı'an bu makûle me'âdinin i'mâlinde menâfi' ve muhassenât derkâr olarak fakat mûmâ ileyh Yusuf Bey'in ma'den usûlüne ma'lûmâtı ve cebel-i mezkûr umûr-ı mâliye ve mülkiyesinin Kayseriye'ye rabtı, mahallince mahzûrdan sâlim olub olmayacağı buraca mechûl olmasıyla, evvel emirde buralarının Adana vâlisi hazretlerinden isti'lâmıyla gelecek cevâba göre icrâ-yı iktizâsına bakılması muvâfik-ı maslahat olacağı Meclis-i Vâlâ'da tezekkür kılınmış ve icrâ-yı icâbı emr ve irâde-i seniyye-i vekâlet-penâhîlerine menût mevâddan bulunmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 15 R.A. (Rebî'ü'l-evvel) sene (12)64 (20 Şubat 1848)

(mühür)

Sıra no : **21**
 Belge no : A.MKT, Dosya no: 13; Vesika no: 26
 Tarih : 27.12. 1263/ 06 Aralık 1847; 24 Cemâziye'l-evvel 1264/ 28 Nisan 1848
 Konu : Adana aşiretlerinin iskânı konusunda Adana valisinin arzı.

Atûfetlü Efendim Hazretleri

Muhavvel-i uhde-i çâkerânem olan Adana eyâletinde bulunan aşâyirin sûret-i iskânı ve mevâdd-ı sâ'ire keyfiyâtına dâ'ir Adana Mal Müdîri efendi bendeleri tarafından takdîm olunan bir kıt'a lâyiha derûnunda muharrer mevâddan mümkinü'l-icrâ bulunanların mûmâ ileyhın merkez-i me'mûriyyetine azîmet ve vusûlünde çâkerleriyle bi'l-müzâkere icrâ-yı iktizâsı lâzım geleceğinden lâyiha-i mezkûrenin bir kıt'a sûretinin efendi-i mûmâ ileyh bendelerine i'tâsı ve keyfiyetin sû-yı bendegâneme beyân ü izbâr buyurulması karârıyla iktizâsının icrâsına mübâderet-i çâkerânemi âmir taraf-ı zî-şeref-i hazret-i vekâlet-i mutlakadan hâme-pîrâ-yı sahife-i tasdîr buyurulan bir kıt'a fermân-nâme-i sâmi me'âl ve münîfine itulâ'-ı âcizânem karîn ve şâmil olmuş ancak efendi-i mûmâ ileyh bendeleri henüz Adana'ya vürûd etmemiş olduğundan bi-mennihi ta'âlâ Adana'ya vusûlünde husûsât-ı merkûme mûmâ ileyh ile bi'l-müzâkere iktizâsının icrâsına bi'l-mübâdere(t) keyfiyetin hâk-i pâ-yı me'âli intimâ-yı hazret-i sadâret-penâhiye arz ü inhâsı mütehattim kemterânemden bulunmuş olmağla ol bâbda emr ü irâde efendim hazretlerindir.

Fî 24 C.A. (Cemâziye'l-evvel) sene (12)64.

Vâli-i Eyâlet-i Adana.

Mühür: (..... Osman

Sıra no : 22

Belge no : AMKT. UM Dosya no: 125, Vesika no: 96/ 1

Tarih : 4 Rebî'ü'l-evvel 1269 / 16 Aralık 1852

Konu : Sarraf Zanyeoğlu Yorgi'nin 1265 senesine ait Menemenci aşiretinin vergisi hakkında yazdığı ma'rûz.

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki:

Altmış altı senesine mahsûben ta'ahhüd-i çâkerânemle mültezimînden Ahmed Bey uhdesine ihâle kılınmış olan Niğde sancağı rüsûmâtı dâhilinde bulunan Menemenci aşireti yaylakiyye ve kışlakiyye rüsûmu olan iki bin yedi yüz elli guruşun tahsiline dest-res olunamadığından mukaddemâ vâkı' olan istid'â-yı çâkerânem üzerine mâliye nezâret-i celîlesinden bâ-takrîr Adana vâlisine hitâben fi 18 S. (Safer) sene (12)68 tarihinde bir kıt'a emir-nâme-i sâmi-i cenâb-ı vekâlet-penâhî henüz mahalline varmaksızın zâyî' olduğuna ve rüsûmât-ı mezkûr altmış beş senesi dahi bâ-ta'ahhüd-i çâkerî Şakir Bey uhdesinde bulunduğundan merâm-ı? aliyelerinden mercûdur ki ta'rîh-i mezkûr ile müverrah tastîr buyurulan emir-nâme-i sâmi-i mezkûre altmış beş senesi rüsûmu bedeli bulunan iki bin yedi yüz elli guruşun dahi idhâliyle seneteyni olan beş bin beş yüz guruşun tahsili husûsuna te'kîdi hâvî bir kıt'a emir-nâme-i sâmi-i hazret-i vekâlet-penâhîlerinin inâyet ve ihsân buyurulması niyâzım bâbında ve her hâlde emr ü fermân hazret-i men lehu'l-emrindir.

Fî 4 R.A (Rebî'ü'l-evvel) sene (12)69.

Bende

Sarraf Zanyeoğlu Yorgi

Emir-nâme-i sâmi kaydır.

Arz-ı hâl yazılmak için varakadır.

Kymet para: 30.

Mültezimînden Ahmed Bey'in altmış altı senesine mahsûben muhavvel-i uhdesi olan Niğde sancağı vâridât-ı rüsûmiyyesi meyânında iki bin yedi yüz elli guruş bedel ile mukayyed bulunan Üç Kapulu yaylak rüsûmunun ahz ü tahsiline dest-res olamadığı ve rüsûm-ı mezkûrenin Karaisalu sancağı dâhilinde Menemenci aşiretinden ahzı mesbûk ise de yaylak-ı mezkûreye kırk elli hâne kadar çıkub bir habbe rüsûmât vermedikleri beyânıyla icrâ-yı icâbı mukaddemâ mahallinden inhâ olunmuş ve livâ-i mezkûr dâhilinde olub altmış beş senesine mahsûben Şakir Bey ve altmış altı senesine mahsûben mûmâ ileyh Ahmed Bey uhdelerine ma'lûmü'l-mikdâr bedelât ve sarraf Zanyeoğlu Yorgi ta'ahhüdü ile ihâle kılınan ma'lûmü'l-

esâmi kazâlar rüsûmu vâridâtı meyânında mârrü'l-beyân Üç Kapulu yaylakıyyesi sinîn-i mezkûre deynine? mahsûben senevî iki bin yedi yüz ellîşer guruş bedelât ile dâhil olarak meblâğ-ı bedelât-ı mezkûre sarraf-ı mersûmdan bi't-tahsil teslim-i hazîne kılınmış ve zikir olunan Üç Kapulu yaylakıyyesi rüsûmu Menemenci aşîretinden yaylak-ı mezkûra gelen hâne ashâbından alındığı siyâk-ı iş'ârdan anlaşılmiş idüğünden rüsûm-ı mezkûrenin aşîret-i merkûmeden tahsiliyle mezkûr altmış altı senesi mültezimi mûmâ ileyh Ahmed Bey tarafından i'tâsı hakkında gönderilen tahrîrâta cevâben Niğde meclisinden vürûd eden mazbata mu'âmele-i kuyûdiyyesi icrâ etdirilerek meclis-i muhâsebe-i mâliyye i'tâ olunarak me'âlinden müstefâd olduğu ve mezkûr Karaisalu kâimmakâmı tarafından iş'âr kılındığı vechile rüsûm-ı mezkûre yaylak-ı mezkûra çıkan Ekrâd aşîretinden alındığı ve şimdiye değin Menemenci aşîretinden yaylak rüsûmu alınması mu'tâd olmadığından mültezim-i mûmâ ileyhe gadri mü'eddî olmamak ve yolunda ve muvâfik-ı hâl ü maslahat bulunmak mülâbesesiyle rüsûm-ı mezkûrenin mezkûr yaylaka çıkan Menemenci aşîretinden tahsiliyle mültezim-i mûmâ ileyhe verilmek üzere bu tarafa irsâli husûsunun savb-ı vâlâlarına bildirilmesi husûsu mâliye nâzırı atûfetlü bey efendi hazretleri tarafından bi't-takrîr ifâde kılınmış olmağla ber minvâl-i muharrer icâbının hüsn-i icrâsı husûsuna himmet buyurula deyu fi 18 S. (Safer) sene (12)69 tarihinde Adana vâlisine emir-nâme-i sâmi yazılmışdır. Fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

(imzâ)

İktizâsı Vâridât Muhâsebesinden

Fî selhi R.A (Rebî'ü'l-evvel) sene (okunmuyor)

Evvel emirde derkenârda satr ve istâr buyrulan emir-nâme-i sâminin cevâbı verilen istizân mektûbî-i hazret-i sadr-ı âli- sa'âdetlü beyefendi hazretleri cerîdesinde derkenâr olunması bâbında fermân hazret-i men lehu'l-emrindir.

Fî selhi R.A (Rebî'ü'l-evvel) sene (1)269

(imzâ)

Mâliye nâzırı atûfetlü bey efendi hazretleri iktizâsına himmet eylesin deyu buyuruldu.

Fî 19 R.A (Rebî'ü'l-evvel) sene 1269.

Sıra no : 23
 Belge no : A.MKT. UM Dosya no: 125, Vesika no: 96/2
 Tarih : 13 Rebî'ü'l-evvel 1269 / 25 Aralık 1852
 Konu : Niğde sancağında yaylakiyye vergisi alınması hakk.

Me'âl-i arz-ı hâl Niğde sancağı vâridât-ı rüsûmiyyesi meyânında olarak ihâle olunan yaylakiyye rüsûmâtının ahz ü tahsiline dest-res olunamadığından istihsâli bâbında çend mâh mukaddemce Adana vâlisi hazretlerine derkenârda mastûr istâr ü tesyâr buyurulan emir-nâme-i sâmi mahalline varmaksızın zâyi' olduğu beyânıyla te'kîdi hâvî tekrar emir-nâme-i sâmi tastîri husûsundan ibâret görünmüş ve ber vech-i muharrer emir-nâme-i sâmi tastîr olunduğu ve cevâbı vürûduna dâ'ir kayda zafer-yâb olunamadığı ihrâc olunan derkenârlarda gösterilmiş olmağla bu sûretde ber mantûk-ı arz-ı hâl zâyi' olduğu beyân olunan emir-nâme-i sâminin kaydı mücebince tekrar emir-nâme-i sâmi-i cenâb-ı vekâlet-penâhî tastîri mücerred re'y-i âliye menûtdur, fermân hazret-i men lehu'l-emrindir.

Fî 13 R.A (Rebî'ü'l-evvel) sene (12)69⁶⁶?

(imzâ)

Yazılan emir-nâme-i sâminin cevâbı vürûd etmiştir.

Der-dest olan defâtir tettebbu' olundukda husûs-ı mezkûrun cevâbı vürûduna dâ'ir kayda zafer-yâb olunamamıştır. Fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

(imzâ)

Ber müceb-i derkenâr tekrar emir-nâme-i sâmi.

⁶⁶ Tarihten sonra iki veya üç kelime çok silik olduğu için okunamamıştır.

V. A.DVNSıra no : **24**

Belge no : A. DVN 40/ 2

Tarih : Evâhiri Şa‘bân 1261 / 25 Ağustos - 4 Eylül 1845

Konu : Karahisar-ı Sahib’de (Afyonkarahisar) sürgünde bulunan Menemenci aşireti boybeyi (Ahmed Bey)’in affı hakk.

Hakk Sübhâne ve Ta‘âlâ Hazretleri

Şevketlü, Mehâbetlü, Kerâmetlü, Kudretlü, Atıfetlü, Velî-ni‘met-i âlem, Sebeb-i âsâyiş-i kâffe-i ümem, Pâdişâh-ı Cihân Efendimiz Hazretlerinin Mübârek ve meşmûl ve pür-cûd-ı lâzımü'l-mevcûd-ı mülûkânelerin cemî‘ hatâlardan masûn ve mahfûz eyleye. Amîn bi-hürmeti Seyyidi'l-mürselin.

Mübârek rikâb-ı mu‘allâlarına arzuhâl-i kullarıdır ki:

Şevket-vâye-i mülûkânelerinde Adana eyâleti dâhilinde vâkı‘ Menemenci Mîr-i aşireti olub eyâlet-i merkûme meclisi tarafından vukû‘ bulan inhâya mebnî müte‘allık ve şeref-sünûh emr ü fermân-ı mehâbet-üvân-ı cenâb-ı tâcdârîleri mücebince bundan altı yedi mâh mukaddem bir müddet Karahisâr-ı sâhib kazâsına nefy ve tağrîb kılınmış olan kullarının memleketi cânibinde umûr ve husûsunu rü'yet edecek kimesnesi olmamak cihetiyle iyâl-i evlâdı kulları nâ-çâr kalarak muzâyaka ve

dûçâr oldukları ve kendüsü dahi ıslâh-ı nefis ile bi'l-vücûh sezâvâr-ı rahm ü âtufet -i seniyye-i hazret-i cihândârîleri bulunduğu muhât-ı ilm-i âlem-şümûl

buyuruldukda ıyâl ü evlâdı kullarının derkâr olan perîşân-ı hâl-i bî-gânelerine merhameten mîr-i merkûm kullarının kayd-ı menfâdan afv ü itlâkı husûsuna

müsâ‘ade-i merâhim-‘ade-i cenâb-ı pâdişâhîleri erzân ve şâyân buyurulmak bâbında ve kâffe-i hâlde emr ü fermân şevketlü mehâbetlü kerâmetlü kudretlü azametlü pâdişâhımındır.

Bende

Mîr İsmâ‘il Kulları

Mîr-i Merkûm

Hâlen

..ya Emr-i Alî Kaydı

Karahisâr-ı Sâhib'e tahvîl-i menfâsı için

Emr-i âlî yazılmışdır. Fî Evâhiri Ş. (Şa'bân) sene (1)261

Adana eyâleti mütesellimi Arif Paşa -zîde ikbâlûhu- ve Adana kâdîsına hüküm

Adana'da kâ'in Menemenci mîr-i aşîretile aşâ'ir-i sâ'ire mîr-i aşîretlerinin rü'yet

... Adana meclisine azîmetleri husûsu bi'l-iş'âr ümerâ-yı aşâ'irin cümlesi

..... ederek gelüb fakat zıkr olunan Menemenci mîr-i aşîreti meclis-i

.... ahâlî-i aşîret ve fukarâyı dâimâ tahrik ve ifsâd etmekden her

..... pek çok tahsîlât-ı mîriyye bulunduğu tahakkuk ve tebeyyün eylediği cihetle mîr-i merkûm azl olunarak yerine meclis-i mezkûr a'zâsından büyük birâderi Hacı Nâbî Bey mîr-i aşîret nasb ve ta'yîn kılınmış olup mîr-i sâbık merkûmun adem-i itâ'at ve harekât-ı nâ-marziyyeye cür'eti sebebiyle te'dîb ve tağrîbi lâzım gelmiş

olduğundan nâşî mücebince mîr-i merkûmun evvelâ muhâsebesi bi't-te'diye zimmetine geçirmiş olduğu tahsîlât-ı mîriyye her ne ise tamâmen ve kâmilen bi't-tahsil cânib-i hazîne-i şâhâneme irsâl ve tavsîliyle kendüsünün dahi bilâ-müddet Akka kal'asına nefy ve iclâ olunması bâbında emr-i şerîfim isdârı Meclis-i Vâlâ-yı

oldukda ber vech-i muharrer amel ve hareket dahi eylesin ve sen ki kâdî-i mûmâ ileyhsin sen dahi vusûlünde mîr-i merkûmu ol tarafda menfiyyen meks ü ikâme itdirüb bilâ-fermân olmakdan nâşî ve vâhîde mahall-i âherde harekete dâ'ire-i marazdan mücânebet ve vusûlünde

âhir sene 261 ta'rîhinde Emr-i âlî sâdır olup fermân devletlü Sultânımındır.

Kaydı Fî 11

(Zarf üzeri) 22644

Bi-hamdihi Ta'âlâ

Mesned-ârâ-yı kethüdâ-yı hazret-i vekâlet-penâhî devletlü atûfetlü ref'etlü mürüvvetlü ve fî'l-himem me'âlî-şiyem sultânım hazretlerinin savb-ı âlîlerine be-revem.

Evrâk-ı numero: 9

Melfûfu: 5

VI. CEVDET ZAPTIYE

Sıra no : 25

Belge no : C. Zabtiye 670- A

Tarih : 7 Rebî'ül-evvel 1206 / 04 Kasım 1791

Konu : Eski Maraş kadısı Numan Paşazade Seyyid Mehmed Sadullah Bey'in Menemencioğlu Ahmed Bey'den şikâyeti ve te'dibi için Hasanpaşazâde Mehmed Bey'e yetki verilmesi hakk.

Sâbikan Mar'aş kâdîsı Numan Paşazâde Seyyid Mehmed Sadullah Efendi dâ'ileri tarafından vârid olan kâ'imenin hulâsasıdır.

Fî 7 R.A (Rebî'ül-evvel) sene 206

Efendi-i mûmâ ileyh Der-aliyye'ye azîmet için esnâ-i râhda Adana'ya vusûlünde Adana eyâletine dâhil cebelde kâ'in Melemencioğlu Ahmed nâm şakî Adana ve Tarsus kurâ ve etrâfına isâl-ı hasâret ve fukarâ-yı ra'iyetin mevrû'ât ve mahsûl ve hayvânâtın nehb ü gâret ve ebnâ-i sebîle ve Kayseriyye tarafından gelen kârbâna itâle-i dest-i tasaddiye cür'et eylediğine binâ'en hakikat-i keyfiyeti Der-aliyye'ye tahrîr ve iş'âr eylesini bi'l-cümle aceze-i re'âyâ efendi-i mûmâ ileyh Adana'da müsâfir olduğu mahalle gelüb niyâz etmiş oldukları ve fi-nefsi'l-emr şakî-i mezbûr bagî ü şekâvetde nâdirü'l-asr olub mürûr (ü) ubûr eden yolculara cebr ü ta'addî eylediğinden efendi-i mûmâ ileyh dahi yol bulamayub vâfir müddet Adana'da beyhûde meks ü ikâmet etmiş olduğu ve mezbûrun şerr ü mazarratından Adana ve Tarsus fukarâsı perişân ve târik-i evtân olduklarına binâ'en mezbûrun tertüb-i cezâsıyla bi'l-cümle ebnâ-i sebîl ve husûsuyla hüccâc-ı Müslimînin te'mîn ve fukarâ-yı ra'iyetin idâme ve tatmînleri esbâbının istihsâline ikdâm olunmak lâzimedden idüğü ve bu husûsu tahrîr ve iş'âr eylemeleri efendi-i mûmâ ileyh vazîfesinden hâric olduğu her ne kadar zâhir ve bedîdâr ise dahi ancak fukarâ-yı ra'iyetin istirhâm ve istid'âlarına mebnî olduğu beyânıyla şakî-i mezbûrun icrâ-yı te'dibi bâ-emr-i âlî Adana mütesellimi Mehmed Ağa'ya havâle olunur ise mûmâ ileyh erbâb-ı gayret ve sadâkatden olduğuna binâ'en tenfiz-i irâde-i şâhâneye ikdâm edeceği efendi-i mûmâ ileyh bir kıt'a kâ'imesinde tahrîr .

Merkûm hakkında mukaddem emr verilmiş midir, Divân-ı hümayûndan sorulması?.

Sıra no : **26**

Belge no : C. Zabtiye 670- C

Tarih : 13 Rebî'ü'l-evvel 1206 / 10 Kasım 1791

Konu : Menemencioğlu Ahmed Bey'in yakalanması ve idam edilmesi işinin Çaparzâde Süleyman Bey'e verilmesi hakk.

Bu def'a Adana havâlisinden hitâm-ı me'mûriyetiyle avdet eden Silâhşör Süleyman Ağa'nın takrîridir.

Fî 13 R.A. (Rebî'ü'l-evvel) sene 206

Melemenci aşireti beyi olan Melemencioğlu nâm şakînin bagî ü tuğyânı bu esnâda kemâle erüb te'dîbi icrâsına ibtidâr ile bi'l-cümle fukarâyı dest-i tasallutundan âzâd etmek lâzimededen olduğu vâzih ve aşikâr olmağla merkûmun icrâ-yı te'dîbine irâde-i seniyye muta'allık olduğu sûretde merkûm eyyâm-ı sayfa Niğde civârında kâ'in Üçkapulu sahrâsına yaylaka ve eyyâm-ı şitâda Adana havâlisinde Tarsus kurbunda vâkı' kışlaka çıkmak âdetinden olduğuna binâ'en merkûmun bu eyyâm-ı hârrede yaylak-ı mezkûrda sâkin olduğu hâlde i'dâm ve izâlesine Çaparzâde Süleyman Bey bendeleri hem-civâr olmak hasebiyle muvaffak olacağı ve hengâm-ı şitâda irâde buyurulur ise kışlak-ı mezkûrda sâkin iken Adana vâlisi İbrahim Paşa hazretleriyle Tarsus mütesellimi Toroğlu Mustafa Ağa bi'l-ittifâk icrâ-yı te'dîbine ikdâm ile ele getürecekleri zâhir olan hâlâtdan olmağla eğer merkûmun bagî ü şekâvetine mücâzâten şimdilerde te'dîbi irâde buyurulur ise mûmâ ileyh Çaparzâde'ye bâ-emr-i âlî te'kid buyurulmak ve âheri karışdırılmamak ve eğer şimdilerde te'hîr ile hengâm-ı şitâya ta'lik olunur ise ol vakt müşârün ve mûmâ ileyhümâya havâle olunmak enseb ve savâb olduğu muhât-ı ilm-i âlî buyuruldukda bu bâbda ve her hâlde emr ü irâde efendilerimizindir.

Sıra no : 27

Belge no : C. Zabtiye 670- D

Tarih : (1206/ 1791) ?

Konu : Menemencioğlu aşireti boybeyi Ali Bey'in Tarsus Mukāta'ası köylerine verdiği zararın önlenmesi hakk.

Tarsus tarafından gelen Çukadâr Hasan kullarının takrîridir:

Menemenci aşireti boybeyisi olup Adana civârında vâkı' Çakıd nâm mahalde sâkin Menemencioğlu Ali Bey⁶⁷ nâm şekâvet-pîşe kendü hâlinde olmayub aşiret-i mezbûr eşkiyâsından söz sâhibi Hacı Ömer ve Körünoğlu nâm bâgileri 300 nefer mikdârı aşiret-i mezbûr eşkiyâsıyla ber vech-i mâlikâne uhde-i çâkerîde olan Tarsus mukāta'ası kurâlarına taslît birle re'âyâ fukarâsının mevrû'âtlarını hayvânâta ekl ve pâ-y-mâl ve bunun emsâli envâ' mezâlîme ve hasârâta ictisârları âşikâr olmakdan nâşi ahâli-i kurâ eşkiyâ-yı merkûmeyi bu ef'âl-i şeni'adan men' dâ'iyyesiyle tazallum ve istirhâm eylediklerinde me'lûf oldukları şekâvetlerin müzdâd ile 100 bâb hâneli bir karye ihrâk-ı bî'n-nâr eyleyüb bi'l-cümle emvâl ü eşyâları gâret ve ahâli-i karyeden iki nefer kimesneyi bilâ-cürm katlen i'dâm ve her ne ki nehb ü gasb eylemişler ise merkûmân-ı mezbûr Ali Bey ile beynlerinde iktisâm eylediklerinden başka Akköprü nâm mahalde ikâmet ve mürûr ü ubûr eden ebnâ-i sebîl ve ulaklara taslît eylediklerine binâ'en Devilik nâm mahall menzilini sedd ü bende bâdî ve mürûr ü ubûr edenlerden bâc talebiyle rencîdeden hâli olmadıkları ecilden vâfir eyyâm ol havâliden mürûr ü ubûr munkatî' olduğu⁶⁸

⁶⁷ Belgede iki ayrı yerde Ali Bey yazılmışsa da Menemencioğlu Ali Bey diye bir kimse olmadığından Ahmed Bey olarak anlamak gerekecektir.

⁶⁸ Belge burada yarım bırakılmış olup devamı yoktur.

Sıra no : **28**

Belge no : C. Zabtiye 670- E

Tarih : (1206/ 1791) ?

Konu : Menemencioğlu Ahmed ve Karcı Mehmed vs.'nin Adana'yı basarak nakibüleşraf kaymakamını ve 150 kişiden fazla halkı öldürdüklerini iddia eden Adana halkından bir kimsenin takriri.

Adana ahâlisinden bir kimesnenin takrîridir:

Adana muzâfâtından Karaisâlu kazâsında sâkin Menemencioğlu demekle ma'rûf Es-Seyyid Ahmed nâm kimesne ötedenberü katl-i nüfûs ve hetk-i a'râz ve gasb-ı emvâl-i ibâd âdet-i müstemirresi olub sâkin olduğu kazâ-i mezkûrede vâkı' evkâf ve zâviye ve ze'âmet ve timâr ve mukâta'ât her ne ki var ise ashâb ve mutasarrıflarına zabt etdirmeyüb tarafından zabt ve ta'sîr ve ekl ü bel' ve bu esnâlarda dahi Adana firârîlerinden olub şekâvet ile meşhûr ve kerrâta haklarında emr-i âli sudûr eden Karcı Mehmed ve refiki Külâhçı Hacı Mustafa ve Lazoğlu ve Çayıroğlu nâm kimesneleri yanına celb ve ittifâkan medîne-i Adana vâlisi gelmezden mukaddem Adana'ya duhûl ve Adana'da kâ'immakâm-ı nakibü'l-eşrâf olan Es-Seyyid Hasan Efendi'yi ve Çopuroğlu'nu ve yüz elli neferden mütecâviz ehl-i ırzân kimesneleri bi-gayrı hakkın katl ve emvâl ü eşyâların gasb ve Adana müftisi İmamzâde Mehmed Efendi'nin üzerine dahi hücum ve tahlîs-i cân birle firâr ve kırk elli keselik kütüb-i nefise ve emvâl ü eşyâ ve hubûbât ve penbe ve hayvânâtın nehb ü gâret ve Tarsus mukâta'ası üzerine dahi kezâlik hücum ve katl-i nüfûs ve beş yüz kese mikdârı emvâl ü eşyâ ve hubûbât ve hayvânâtların gasb ü gâret ve bununla dahi kâni' olmayub Tarsus tarafından sevk ve idâre olunan Tekfur yaylağı menzilhânesin dahi basub mevcûd olan bârgîr ve eşyâların ahz ve dâ'imâ sürücülerin ahz ü girift ve bârgîrlerin zabt ve bu vechile menzil-i mezkûr mu'attal ve tarîk-i câdde mesdûd olmasına illet-i müstakille olduğundan başka Payas tarafında zuhûr eden Küçük Ali oğlu'na dahi mu'in ve zahîr olmalarıyla merkûmûnun keyfiyet-i hâlleri vech-i meşrûh üzere olduğu meşhûr ü mütevâtir olmağla hasbeten li'l-İllâhi ta'âlâ ifâdeye ictisâr olundu. Emr ü fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Sıra no : 29

Belge no : C. Zabtiye 670-B

Tarih : 12 Ramazan 1206 / 4 Mayıs 1792

Konu : Tarsus sakinlerinden Karcı Mehmed ile Menemenci aşireti boybeyi Ahmed Bey ve Toroğlu Ahmed Bey'in Tarsus üzerindeki zarar ve ziyanlarının önlenmesi hakk.

Sahh.

Adana vâlisine ve Tarsus kâdisına ve Tarsus mütesellimine hüküm ki:

Tarsus sükkânından Karcı Mehmed nâm şekâvet-pişe Adana ile Tarsus beyinde sâkin Melemenci aşireti boy beyisi Ahmed ile itihâd ve Toroğlu Ahmed demekle arîf şekâvet-kârı dahi tahrîk birle asâkir-i vâfire cem' ve mukâta'ât-ı cesîmeden olan Tarsus üzerine iki def'a hücum ve kırk elli nefer adam katl ve beş yüz keselik emvâl ü eşyâ ve hayvânât ve zehâyir-i fukarâ gâret olduğundan ve mezbûrların bu gûne⁶⁹ hilâf-ı marzî harekâta ibtidârları mukâta'a-yı merkûme ahâlilerinin perâkende ve perîşân olmalarına bâ'is ü bâdî olduğundan ve kazâ-i merkûme ve kurâ ahâlilerine vâkı' olan zulm ü ta'addîlerinin nihâyeti olmadığından bahisle rahmen li'l-fukarâ ve siyâneten li'l-mîrî gasb ü gâret olunan emvâl-i fukarâ tahsîl ve ihkâk-ı hakk ve mezâlim? ve ta'addîleri men' ü def' olunmak bâbında sen ki Adana kâdisı ve Tarsus mütesellimi mûmâ ileyhümâsız size hitâben emr-i şerîf ısdârı hassa silahşörlereinden bu cânibde ? muhallefât kabzına me'mûr Süleyman -zîde mecduhu-nun bu def'a Der aliyeme vârid olan tahrîrâtı ve Tarsus kâdisının bir kıt'a i'lâmı ve ahâlisinin mahzarlarından istid'â olmağla vech-i meşrûh üzere amel ve hareket olunmak fermânım olmağın imdi sükkân-ı memleket istihsâli levâzım-ı emniyyetleri murâd-ı kirâmda mu'tâd-ı hüsrevânem olmak hasebiyle zamân-ı ma'delet-irtisâm-ı pâdişâhânemde bir ferde ve husûsuyla mukâta'a-i mezbûr ahâlisine zulm ü ta'addî olduğuna bir vechile rızâ-yı aliyem olmadığı ve mezbûrları def'-i şürûr ve mazarratlarıyla te'mîn-i memleket ve istirâhât-ı ahâli ve ra'iyet matlûb ve mültezim ve ihkâk-ı hakk husûsuna ikdâm ü dikkat ehemm ü elzem idüğü siz ki vezîr-i müşâr ve sâ'ir mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldukda fezâhat-ı merkûmeye mütecâsir olan merkûmlar ma'rifetiniz ile ahz ve meclis-i şer'a ihzâr ve iddi'â-yı hukûk edenler ile terâfu'-ı şer' ve zâhir olan fezâhatları ve gasb ü gâret olunan emvâl-i fukarâ her ne ise ma'rifetiniz ve ma'rifet-i şer'le icâb edenlerden tahsîl ve redd ve teslim ve ihkâk-ı hakk ve merkûmların şerr ü mazarratlarının men' ü def'iyile ahâliniz asâyış ve emniyyetlerin tahsîle kemâl ikdâm ü dikkat ve iğmâz ve rehâvetden ve ibtâl-i hakkı mûcib hâlet ü hareket ve hilâf-ı şer' bir ferde gadr ü ta'arruz vukû'unu tecvîzden mübâ'adet ve keyfiyyet sûret-i sicillâtıyla Der aliyeme i'lâma mübâderet olunmak bâbında.

⁶⁹ "Bu gûne" kelimesi metinde iki defa yazılmıştır.

Fî evâhiri N (Ramazan) 8 sene (1)206 târihinde *emr-i şerîf verildiği mukayyed fermân sultânıdır.*

Fî 12 N. (Ramazan) sene (1)206. (4 Mayıs 1792)

Adana müteselliminden olan Melemenci mîr-i aşîreti Ahmed nâm şakînin hakkında Tarsus mütesellimi Torzâde Mustafa Ağa'ya hitâben bu hilâlde verilen fermân kaydıdır derkenâr dâd.

Sıra no : **30**

Belge no : C. Zabtiye 2304

Tarih : 25 Rebiü'l-evvel 1230 / 07 Mart 1815

Konu : Hakkında idam fermanı verilen Menemencioğlu'nun aşiretler arasına gizlediği 43 baş devesinin Salih Paşa tarafından buldurularak sattırıldığı hakk.

Hakkında fermân-ı kazâ cereyân sudûr eden Melemencioğlu nâm şâkinin bundan akdemce firâren gelüb Haremeyn ve sâ'ir aşiretler derûnuna ihtifâ olunub hâlen Bozok ve Kayseriyye sancakları mutasarrıfı ve Yeni İl voyvodası devletlü El-Hacc Salih Paşa hazretlerinin ma'rifet-i devletleriyle zâhire ihrâc olunan yedi katar olmak üzere cem'an kırk üç mehar şütürânın fûrûht ve esmânî cânib-i mîrîye teslim olunması bâbında vezîr-i müşârün ileyhe hitâben emr-i âlî şeref efzâ-yı vürûd eylediğine mebnî ma'rifet-i şer' ve vezîr-i müşârün ileyh ma'rifetiyle sûk-ı sultânide bey'-i men yezîd olunarak tâliblerine fûrûht olmağla iktizâ eden kıymetlerinin mûmzâ defteridir ki zikr ü beyân olunur.

Fî 25 R.A.(Rebiü'l-evvel) sene (1)230.

Şütürân		
Katar	Mehâr	Kıymet guruş
1	6	1605
1	6	1625
1	6	1530
1	6	1805
1	6	1700
1	6	1515
1	7	1820
Cem'an yekûn guruş		11600

Hurrirehu hâzihi'd-defter bi- ma'rifeti'ş-şer' ve'l-ahâli

Nemekahu el-fakîr ileyhi 'azze şa'nehu Es-Seyyid Arab Süleyman el-müvellâ-hilâfetühu bi kaza'i Bozok ma'a Süleymanlu

Ufiye anhu

(Mühür)

VII. CEVDET MALİYESıra no : **31**

Belge no : C. Maliye 152-C

Tarih : 23 Rebî'ü'l-evvel 1232 / 10 Şubat 1817

Konu : Menemencioğlu Habib Bey'in isyanı üzerine Milvan kalesine ait 17 adet müstahfiz timarının 1231/ 1816 senesi gelirlerinin darbhaneye irsali hakkı.

Der-i devlet-mekîne arz-ı dâ'î-i kemîne budur ki.

Bundan akdem bâ-irâde-i kâti'a-i hazret-i mülûkânî darbhâne-i âmire hazînesiçün zabt buyurulan Milvan Kal'asının on yedi aded timârının işbu iki yüz otuz bir senesine mahsûben mahsûlâtının cem' ü tahsîl ve cânib-i darbhâne-i âmireye irsâl ve teslîm olunması husûsuna hâlen eyâlet-i Adana vâlisi devletlü El-hâcc Mustafa Paşa hazretlerine ve bu fakîre hitâben sâdır buyurulan emr-i celîlü's-şân medîne-i Adana mahkemesine lede'l-vürûd ba'de'l-feth ve'l-kirâ'et sem'an ve tâ'aten⁷⁰ merâsimini ba'de'l-edâ sâlifü'z-zikr on yedi aded timârın hâsîlâtı kânûn-ı kadîm ve olageldiği üzere cem' ü tahsîl olundukda bin beş yüz guruşa bâliğ olmağla bu nevbet meblağ-ı mezkûr ber mantûk-ı emr-i âlî müşârün ileyh hazretlerinin taraf-ı devletlerinden âsitâne-i aliyyede kapu kethüdâları atûfetlü El-hâcc Abdunnâfi' Efendi tarafından meblağ-ı mezbûr bin altı yüz gurus an nakîd cânib-i darbhâne-i âmireye edâ ve teslîm olunacağı ol ki vâkı'u'l-hâldir bi'l-iltimâs pâyeye serîr-i a'lâya arz ü i'lâm olundu. Bâkî emr hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî'l-yevmi's-sâlisi ısrîn min şehri Rebî'î'l-ûlâ Li-sene isnâ ve selâsin ve mi'eteyn ve elf (23 Rebî'ü'l-evvel 1232)

El-abdü'd-dâ'î li'd-devleti'l-aliyyeti'l-Osmâniyye

Es-seyyid Ahmed Kadri el-müvellâ-hilâfetühu bi-medîne-i Adana.

⁷⁰ sem'an ve tâ'aten: bâşüstüne.

Sıra no : **32**
Belge no : C. Maliye 152-A1
Tarih : 9 Rebî'ü'l-âhir 1232 / 26 Şubat 1817
Konu : Milvan kalesi müstahfiz timarları hakk.

Sâdır olan emr-i âlî mücebince mukaddem verilen ilm ü haberin kaydı tashîh olunarak fimâ ba'd timârların Darbhâne-i âmireden zabtıçün Darbhâne-i âmireye ve defterhâneye ilm ü haberleri verildi.

İlm ü haberleri dâde.

Fi 9 R. (Rebî'ü'l-âhir) sene (12)32.

Sıra no : **33**

Belge no : C. Maliye 152-D1

Tarih : 22 Reb'l-ül-âhir 1232 / 11 Mart 1817

Konu : Menemencioğlu Habib Bey'in isyanı sebebiyle Milvan kalesi dizdarlığı ve neferat timarları ile oğlunun uhdesinde bulunan Karaisalu mukataasının yarım hissesinin hazineye alınması hakkında Adana valisinin arzı ve bu konu ile ilgili ferman.

Devletlü, inâyetlü, merhametlü, atûfetlü, re'fetlü, veliyyü'n-ni'am ve amîmü'l-himem efendim hazretlerinin hâk-i pâ-yı hâcet-revâ-yı veliyyü'n-ni'amânelerine

Ma'rûz-ı abd-ı müstedimleridir ki.

Firârî Melemencioğlu Habib Bey nâm şakînin dizdârlığı uhdesinde olub tahassun eylediği Milvan kal'ası bâ-irâde-i aliyye hedm olunub şakî-i merkûmun vâki' olan isyân ve tuğyânına mebnî uhdesinde olan dizdârlık timârıyla sâ'ir neferâtlarının timârlarıyla oğlunun uhdesinde olan nisf-ı hisse-i mahsûl-i cemâ'at-i nâhiye-i Karaisâlu mukâta'asının, uhdelere ref ve Darbhâne-i âmire tarafından zabt ve Adana vâlisi olanlar taraflarından bedel-i ma'lûmesiyle idâre olunması husûsu mukaddemen taraf-ı çâkerânemden hâk-i pâ-yı veliyyü'n-ni'amânelerine arz ü ifâde olunmağla şakî-i merkûmun oğlunun uhdesinde olan nisf hisse-i mahsûl-i cemâ'at-ı nâhiye-i Karaisâlu mukâta'asından sarf-ı enzâr buyurularak heman kal'a-i mezkûrenin dizdârlık ve kethüdâ ve sâ'ir onbeş nefer mustahfizlarının timârları iki yüz otuz bir senesine mahsûben taraf-ı çâkerânemden zabt ü ta'sîr birle hâsıl olan mahsûlünü mûmzâ defteriyle Darbhâne-i âmireye irsâl olunmasını nâtuk sâdir olan bir kıt'a fermân-ı celîlü's-şân mücebince zikr olunan timârların ta'sîrine taraf-ı çâkerânemden mu'temed adamlar ta'yîn ve ta'sîr⁷¹ olunub ber müceb-i defter-i mûmzâ bin altı yüz gurus mahsûl tahsîl olunub firârî-i merkûmun oğlunun uhdesinde olan nisf-ı hisse-i mahsûl-i cemâ'at-ı nâhiye-i Karaisâlu mukâta'asının zabt ü ta'sîri husûsu emr-i şerîf-i mezkûrda tahrîr ve tasrîh buyurulmadığından hisse-i mezkûreye taraf-ı bendegânemden vaz'-ı yed olunmayub ashâbı taraflarından edâ eyledikleri ve zikr olunan timârlardan hâsıl olan bin altı yüz gurus bu def'a kapu kethüdâımız bendeleri tarafından cânib-i Darbhâne-i âmireye te'diyesiçün irsâl olunmuş olduğu ifâdesini mutazammın arîza-i ubeydânem tahrîrine cür'et ve tasdî'i ser-i mübâreklerine cesâret kılınmışdır. İnşâ'e Allahu ta'âlâ muhât-ı ilm-i âlem-ârâ-yı rahîmâne-i veliyyü'n-ni'amâneleri buyuruldukda ol bâbda ve her hâlde emr ü fermân devletlü, inâyetlü, merhametlü, atûfetlü, re'fetlü veliyyü'n-ni'am ve amîmü'l-himem efendim sultânım hazretlerindedir.

Bende El-hâcc Mustafa. Vâlî-i Adana, hâlen.

⁷¹ Metinde ta'sîr şeklinde yazılmışsa da göndermek anlamında tesyâr veya tesyîr daha doğrudur.

152-D/ 2***Verilen fermân kaydı***

Sen ki vezîr-i müşârün ileyhsin tarafından Der-sa'âdete vârid olan tahrîrâtının hulâsası mefhûmunda firârî Melemencioğlu Habib nâm şakînin ber vech-i mâlikâne oğlunun uhdesinde olan mahsûl-i *Cemâ't-ı Nâhiye-i Karaisâlu Mukâta'ası*'nın nisf hissesiyle şakî-i merkûmun bâ-berât-ı âlişân uhdesinde olub tahassun eylediği Milvan kal'asının dizdârlığını ve neferât timârları, vâkı' olan isyân ve tuğyânları takrîbiyle ref'lerinden mukâta'a-i mezkûre hissesine ilhâken cânib-i Darbhâne-i âmireden zabt olunmak şartıyla Adana vâlisi olanlara bedel-i ma'lûm ile ihâle ve iltizâm olunması husûsuna irâde-i seniyye ta'alluk eder ise ol vechile emr-i âlişân ısdâr olunması husûsunu tahrîr ve inhâ eylediği ecilden kuyûda mürâca'at olundukda mukâta'a-i mezkûrenin nisf hissesi firârî-i merkûmun oğulları Mehmed Bey ve Ahmed Bey'in uhdelerinde olduğu ve Adana sancağında vâkı' Karaisâlu nâhiyesine tâbî' cemâ't-ı Durgutan? nâm karye ve gayriden üç bin sekiz yüz akça yazı ile mukayyed timâr-ı Milvan Kal'ası dizdârlığı merkûmun Çelik Köyü nâm karye ve gayriden bin dokuzyüz akça yazı ile mukayyed timâr kal'a-i merkûm kethüdâsı Abdulgâni nâm kimesnenin ve sâ'ir on beş aded timârlar dahi kal'a-i merkûm neferâtı uhdelerinde olunub âhere verildiğinin kaydı bulunmadığı ve kal'a-i merkûmenin hedmi irâde-i seniyye muktezâsından idüğünü şâmil sadr-ı a'zam tarafından irsâl olunan tahrîrât mücebince kal'a-i merkûmeyi hedm etmiş olduğunu mutazammın tahrîrât vürûd etmiş olduğu kuyûddan müstebân olmağla bu sûretde kurâ-i merkûmenin uhdesinde olan dizdârlık timârıyla mâ'adâ kal'a-i merkûm kethüdâ ve mustahfizânlarının uhdelerinde olan timârların mikdâr-ı hâsılâtı bilinüb âna göre tanzîm olunmak üzere şimdilik ihrâc olunan Defterhâne-i âmire kaydı mücebince sûret-i defteri ihrâc ve mahalline irsâl ile hâsılâtları cânib-i Darbhâne-i âmireye teslim olunmak için cem' ü tahsîl ve defteriyle Der-sa'âdete irsâl ve sebîl olunmak bâbında emr-i şerîf ısdâr ve Darbhâne-i âmireye ilm ü haberi i'tâsiyla tanzîmi menût-ı re'y-i âlişân idüğü defter? rikâb-ı hümayûn-ı mülûkâneye lede'l-arz ber müceb-i takrîr tanzîm oluna deyu hatt-ı şerîf-i şâhâne şeref-rîz-i sudûr olmakdan nâşi mücebince Darbhâne-i âmire tarafına ilm ü haberi verilmiş olmağla imdi Defterhâne-i âmireden ihrâc ve derûn-ı emr-i şerîfe mevzû'an irsâl olunan sûret-i defter nâtuk olmak üzere sâlifü'z-zikr timârları işbu bin iki yüz otuz bir senesine mahsûben zabt ü rabt ve hâsılâtları cem' ü tahsîl ve defterhâne-i âmireye teslim olunmak için memhûr ve mümzâ defteriyle ma'an Der-sa'âdete irsâl ve tesyîre bezl-i nefsi himmet etmek fermân olmağın fi yirmi üç Muharrem sene bin iki yüz otuz bir târihinde sûret-i defteri ve Darbhâne-i âmireye ilm ü haberi verildiğini mübeyyin Adana vâlisi vezîr Mustafa Paşa'ya ve Karaisâlu kadısına hitâben emr-i şerîf verildiği mukayyedir. Fermân devletlü, sa'âdetlü sultânım hazretlerinindir.

Fî 22 R. (Rebî'ü'l-âhir) Sene 1232 (imza)

Devletlü, atûfetlü, Darbhâne-i âmire nâzırı bey efendi hazretleri der-i devlete i'lâma himmet buyurular.

Zahra i'lâm olunmuştur.

İlm ü haber kaydı dahi Darbhâne-i âmire defterlerinden derkenârdır.⁷²

152-D/ 3

Firârî Melemencioğlu Habib nâm şakînin oğulları uhdesinde olan mahsûl-i cemâ'at-ı Karaisâlu mukâta'asının nisf hissesiyle şakî-i merkûmun uhdesinde olan Milvan kal'ası dizdârlığı neferât timârları tuğyânlarına mebnî ref'lerinden mukâta'a-i merkûme hissesine ilhâken cânib-i Darbhâne-i âmireden zabt olunmak üzere vâlilere bedel-i ma'lûm ile ihâlâ ve ihrâc olunması husûsuna irâde-i seniyye ta'alluk ederse ol vechile emr-i âlî isdâr olunmasını Adana vâlisi sa'âdetlü El-hâcc Mustafa Paşa hazretleri tahrîr ü inhâ etmeğe mukâta'a-i mezbûrun nisf hissesi firârî-i merkûmun oğulları Ahmed Bey ve Mehmed Bey'in ve kal'a-i merkûme dizdârlığına merbût üç bin sekiz yüz akça timâr şakî-i merkûmun Kırık Köyü nâm karye ve gayriden bin dokuz yüz akça yazular ile timâr ve kal'a-i merkûme kethüdâsı Abdülgânî nâm kimesnenin ve sâ'ir on beş aded timârlar dahi ma'lûmü'l-esâmî kesânın uhdelinde olub âhere verildiğine ve kal'a-i merkûmenin hedmiçün emr-i şerîf sudûruna dâ'ir kayd bulunamamış ise de kal'a-i merkûmenin hedmi irâde-i seniyye muktezâsından idüğünü şâmil müşârün ileyhe irsâl buyurulan emirnâme-i sâmi mücebince kal'a-i merkûmeyi hedm eylemiş olduğunu mutazammın müşârün ileyhin tahrîrâtı vürûd etmiş olduğundan mahzûziyyeti mübeyyin tekrâr emirnâme-i sâmi tastîr ü tesyîr buyurulmuş olduğunu şâmil takdîm⁷³ kılınan diğerk takrîr taraf-ı hazret-i sadâret-penâhîden rikâb-ı hümayûn-ı mülûkâneye arz olundukda firârî-i merkûmun uhdesinde olan her ne ise Darbhâne-i âmireden zabt olunmuş ve iken âher kimesnelerin uhdelinde olan mustahfiz timârları ne vechile olmak lâzım gelür tahkîk ü ifâde olunmak bâbında şeref-rîz-i sudûr olan hatt-ı şerîf-i şâhâne mantûku üzere harekete mübâderet olunmak bâbında sâdir olan fermân-ı âlî mücebince husûs-ı mezbûrun iktizâsı lede'l-mülâhaza firârî-i merkûmun uhdesinde yalnız dizdârlık timârıyla mâ'adâ kal'a-i merkûme kethüdâ ve mustahfizlarının uhdelinde olan timârların mikdâr-ı hâsîlâtı bilinüb âna göre tanzîm olunmak üzere şimdilik ihrâc olunan Defterhâne-i âmire kaydı mücebince sûret-i defteri ihrâc ve mahalline irsâl ile hâsîlâtı cânib-i Darbhâne-i âmireye teslim olunmak için cem' ü tahsîl ve defteriyle Der-sa'âdete irsâl ve tesyîr olunmak bâbında emr-i şerîf isdâr ve Darbhâne-i âmireye ilm ü haber i'tâsıyla tanzîmi husûsu bâ-takrîr lede'l-arz takrîr mücebince tanzîm oluna deyu hatt-ı şerîf-i şâhâne şeref-rîz-i sudûr olmağla mücebince tanzîmine mübâderet olunmak bâbında sâdir olan fermân-ı âlî mücebince mukâta'â-i mezbûrun nisf hissesiyle timârhâ-i mezkûrelerin

⁷² Siyakat ile yazılmış olan defterhâne kaydının özeti yukarıdaki belgelerde verildiğinden ve yazı silik olduğundan dolayı buraya alınmadı Y.K.

⁷³ Belgede silik ve karalama bulunduğundan iki kelime okunamamıştır.

Darbhâne-i âmireden otuz yedi senesinden zabtîcün emri ve ilm ü haberleri tahrîr olunmak fermân buyurulmağın mûcebince kayd olunub merkûmun uhdesinde olan Mîlvan kal'ası dizdârlığı ve neferât timârlarının müfredât üzere sûret-i defteri tahrîr olunmak için Defterhâne-i âmireye ilm ü haber vermeğle mukâta'a-i mezbûrun nısf hissesiyle timârhâ-i mezkûrelerin sene-i merkûmeden i'tibâren zabtîcün fi on sekiz Muharrem sene bin iki yüz otuz bir târihli mâliyeden vârid olan ilm ü haberi Darbhâne-i âmire defterlerine vech-i meşrûh üzere mukayyedir. Fermân devletlü, sa'âdetlü sultânım hazretlerindedir.

Fî 15 C.A. (Cemâziye'l-evvel) Sene 1232.

(İmza)

Sıra no : **34**

Belge no : C. Maliye 152-A2

Tarih : 26 Cemâziye'l-âhir 1233 / 02 Mayıs 1818

Konu : Menemencioğlu Habib Bey'in oğullarının uhdesinde bulunan Mahsûl-ı Cemâ'at-ı Karaisâlu Mukâta'ası'nın nisf hissesine dokunulmaması hakk.

Hâlen Adana vâlisi sa'âdetlü El-hâcc Mustafa Paşa hazretlerinin vârid olan bir kıt'a memhûr tahrîrâtı mefhûmunda Adana sancağında vâkı' Mahsûl-ı Cemâ'at-ı Karaisâlu Mukâta'ası'nın nisf hissesi firârî Melemencioğlu Habib Bey nâm şakinin oğulları uhdesinde ve Karaisâlu nâhiyesinde Milvan kal'asının dizdârlığı şakî-i merkûmun ve neferât timarları dahi âher kesânın uhdelerinde olub şakî-i merkûmun isyân ve tuğyânına mebnî tahassun eylediği kal'a-i merkûme bâ-irâde-i aliyye hedm olunmuş olduğuna binâ'en zikr olunan dizdârlık ve neferât timârlarının mukâta'a-i mezbûre hissesine ilhâken ref'lerinden Darbhâne-i âmireye zabt ile Adana vâlilerine ihâle olunmasını müşârün ileyh bundan akdem bâ-tahrîrât inhâ eylemiş ise de şakî-i merkûmun oğulları uhdesinde olan mukâta'a-i mezbûre hissesinden sarf-ı nazar olunarak hemân kal'a-i merkûmenin dizdârlık ve kethüdâ ve sâ'ir neferât uhdelerinde olan on yedi aded timârların iki yüz otuz bir senesine mahsûben zabt ve ta'şîr ve hâsılâtının defteriyle Darbhâne-i âmireye irsâl ve teslim olunması bâbında derkenârda mastûr ısdâr ve tesyâr olunan emr-i şerîf mücebince zikr olunan timârlar, tarafından mu'temed adamlar ta'yîn ile zabt ve ta'şîr ber müceb-i defter-i mümzâ bin altı yüz guruş hâsılâtı bu def'a Darbhâne-i âmireye irsâl olunduğunu beyân birle ber vech-i muharrer firârî-i merkûmun oğulları uhdesinde olan mukâta'a-i mezbûre hissesinin zabtı husûsu emr-i şerîf-i mezkûrda mûnderic olmadığından tarafından vaz'-ı yed olunmadığı tahrîr ve inhâ ve ol bâbda Adana kadısının verdiği bir kıt'a i'lâmı ba's ü isrâ etmekden nâşi sâdır olan fermân-ı âlileri mücebince kuyûd-ı lâzimesi ba'de'l-ihrac iktizâsı Darbhâne-i âmire nâzırı izzetlü bey efendi bendelerinden isti'lâm olundukda ber minvâl-i muharrer müşârün ileyhın mukaddemâ bâ-tahrîrât inhâsı rikâb-ı hümâyûn-ı mülûkâneye lede'l-arz firârî-i merkûmun uhdesinde olan her ne ise Darbhâne-i âmireye zabt ve âher kesânın uhdelerinde olan müstahfiz timârları ne vechile olmak lâzım gelür tahkîk ü ifâde olunması husûsuna irâde-i şâhâne ta'alluk etmekden nâşi husûs-ı mezbûrun iktizâsı lede'l-mülâhaza firârî-i merkûmun uhdesinde olan yalnız dizdârlık timârıyla kal'a-i merkûmenin kethüdâ ve müstahfizân uhdelerinde olan timârların mikdâr-ı hâsılâtı bilinüb âna göre tanzim olunmak üzere şimdilik Defterhâne-i âmireden kaydı mücebince sûret-i defteri ihrâc ve mahalline irsâl ile sâlifü'z-zikr dizdârlık ve sâ'ir on yedi aded timar-ı mezkûrlar iki yüz otuz bir senesine mahsûben müşârün ileyh tarafından zabt olunarak hâsılâtları cem' ü tahsil ve mümzâ defterleriyle Darbhâne-i âmireye irsâl ve teslim olunmak için emr-i şerîf ısdâr ve Darbhâne-i âmireye ilm ü haberi i'tâsiyla tanzimi husûsu tekrâr bâ-takrîr lede'l-arz takrîr mücebince tanzim olunmak bâbında şeref-rîz-i sudûr olan hatt-ı şerîf-i şâhâne mücebince mukâta'a-i mezbûrenin nisf hissesiyle zikr olunan

timârların Darbhâne-i âmireden otuz bir senesinden zabtîçün emr-i şerîf isdâr ve Darbhâne-i âmireye ilm ü haberi i'tâ olunmuş ve ber vech-i muharrer isdâr olunan emr-i şerîfde mukâta'a-i mezbûre hissesinin zabtı husûsundan sarf-ı enzâr kılınmış ve zikr olunan timârların gönderilen bin altı yüz guruş hâsılâtı bu def'a Darbhâne-i âmireye teslim olunmuş olduğunu beyân birle ber minvâl-i muharrer mefhûm-ı tahrîrât ve derkenârlara nazaran mukâta'a-i mezbûre hissesinin iki yüz otuz bir senesinden i'tibâren fimâ ba'd Darbhâne-i âmireden zabtıyla sene-i merkûme hâsılâtının tahsîli ve zikr olunan timârların hâsılâtı tebeyyün etmiş olduğuna binâ'en bunların dahi ba'd ez-în Darbhâne-i âmireden zabtı veyâhûd vech-i âher ile tanzîmi husûslarını re'y-i âlîlerine ihâle ile i'lâm edüb ancak şakî-i merkûmun mukaddemâ muhallefât ve mevâdd-ı sâ'iresini mübeyyin gelen defter ve müşârün ileyh tahrîrâtını beyân zımında eslâf-ı çâkerî zamânında ya'ni 31 senesi Muharremi târihiyle arz olunan tekârîr bâlâlarına şeref-rîz-ı sudûr olan hatt-ı hümâyûn me'âlinde yalnız şakî-i merkûmun uhdesinde olanlar zabt olunub oğulları uhdesinde olan mukâta'a-i mezbûr hissesi mûnderic olmayub verilen ilm ü haberde oğullarının hisse-i mukâta'aları sehven tahrîr olunub yazılan emr-i şerîfde mûnderic olmadığından müşârün ileyh tarafından mukâta'a hissesinden sarf-ı nazar olunmuş olunması ândan neş'et etdikde bu sûretde ber müceb-i hatt-ı hümâyûn oğlunun mukâta'asına müdâhale olunmamak içün Darbhâneye ilm ü haberi ve hâsılâtı bilinüb ânâ göre tanzîm olunmak üzere mukaddemen sâdır olan emr-i şerîf-i şevket-redîf-i şâhâne mücebince şakî-i merkûmun uhdesinde olan timâr ile sâ'ir timârların hâsılâtı ta'ayyün etmiş olmağla nâzır-ı mûmâ ileyh bendelerinin i'lâmı mücebince Darbhâne-i âmireden zabtı veyâhûd vech-i âher ile tanzîmi husûsu mütevakkıf-ı re'y-i sâmilere idüğü ma'lûm-ı devletleri buyuruldukda emr ü fermân devletlü, sa'âdetlü sultânım hazretlerindir.

İzzetlü defterdâr efendi ilm ü haberin tashîhiyle nâzır-ı mûmâ ileyhin i'lâmında mezkûr şikk-ı evvel üzere timârların fimâ ba'd Darbhâne-i âmireden zabtı sûretini tanzîme mübâderet eyleyesin, deyu buyuruldu.

26 C. (Cemâziye'l-âhir) sene (12)32

Sıra no : 35
 Belge no : C. Maliye 152-B
 Tarih : 22 Cemâziye'l-âhir 1232 / 09 Mayıs 1817
 Konu : Hacı Habib Bey'in isyanı ve Milvan kalesi dizdarlığı ve müstahfiz timarları hakk.

Ma'rûz-ı bendeleridir ki.

Adana sancağında vâkı' mahsûl-i Cemâ'at-ı Karaisâlu Mukâta'ası'nın nisf hissesi firârî Melemencioğlu Habib Bey nâm şakînin oğulları uhdesinde ve Karaisâlu nâhiyesinde Milvan Kal'asının dizdarlığı şakî-i merkûmun ve neferât timârları dahi âher kesânın uhdesinde olup şakî-i merkûmun isyân ve tuğyânına mebnî tahassun eylediği kal'a-i merkûme bâ-irâde-i aliyye hedm olunmuş olduğuna binâ'en zikr olunan dizdarlık ve neferât timârlarının mukâta'a-i mezbûre hissesine ilhâken ref'lerinden Darbhâne-i âmireye zabt ile Adana vâlilerine ihâle olunması husûsunu Adana vâlisi vezîr-i mükerrerem sa'âdetlü El-hâcc Mustafa Paşa hazretleri mukaddemâ Der aliyyeye tahrîr ve iltimâs eylemiş ise de şakî-i merkûmun oğulları uhdesinde olan mukâta'a-i mezbûre hissesinden sarf-ı nazar olunarak hemân kal'a-i merkûmenin dizdarlık ve kethüdâ ve sâ'ir neferât uhdesinde olan on yedi aded timârların iki yüz otuz bir senesine mahsûben zabt ve ta'şîr ve hâsılâtının defteriyle Darbhâne-i âmireye irsâl ve teslim olunması bâbında sâdır olan emr-i âlî mücebince zikr olunan timârlar tarafından mu'temed adamlar ta'yîn olunarak zabt ve ta'şîr ve ber müceb-i defter-i mümzâ bin altı yüz gurus hâsılâtı bu def'a Darbhâne-i âmireye irsâl olunduğunu ve ber vech-i muharrer firârî-i merkûmun oğulları uhdesinde olan mukâta'a-i mezbûre hissesinin zabtı husûsu emr-i âlîde mezkûr olmadığından tarafından vaz'-ı yed olunmadığını müşârün ileyh hazretleri işbu tahrîrâtında inhâ ve Adana kadısının bir kıt'a i'lâmını takdîm eylemiş olmağla ihrâc etdirilen kuyûdâta nazaran ber minvâl-i muharrer vezîr-i müşârün ileyh hazretlerinin mukaddemâ Der-aliyye'ye tahrîr ve iltimâsı keyfiyetini rikâb-ı hümayûn-ı mülûkâneye lede'l-arz firârî-i merkûmun uhdesinde olan her ne ise Darbhâne-i âmireye zabt ve âher kesânın uhdesinde olan müstahfiz timârları ne vechile olmak lâzım gelür tahkîk ve ifâde olunması husûsuna irâde-i şâhâne ta'alluk etmekden nâşî husûs-ı mezbûrun iktizâsı lede'l-mülâhaza firârî-i merkûmun uhdesinde olan yalnız dizdarlık timârıyla kal'a-i merkûmenin kethüdâ ve müstahfizân uhdesinde olan timârların mikdâr-ı hâsılâtı bilinüb âna göre tanzîm olunmak üzere şimdilik Defterhâne-i âmireden kaydı mücebince sûret-i defterleri ihrâc ve mahalline irsâl ile sâlifü'z-zikr dizdarlık ve sâ'ir on yedi aded timâr-ı mezkûrlar iki yüz otuz bir senesine mahsûben vezîr-i müşârün ileyh hazretleri tarafından zabt olunarak hâsılâtları cem' ü tahsîl ve mümzâ defteriyle Darbhâne-i âmireye irsâl ve teslim olunmak için emr-i şerîf isdâr ve Darbhâne-i âmireye ilm ü haberi i'tâsıyla tanzîmi husûsu tekrâr bâ-takrîr lede'l-arz takrîr mücebince tanzîm olunmak bâbında hatt-ı şerîf-i şâhâne şeref-rîz-i sudûr olup mukâta'a-i

mezbûrenin nisf hissesiyle timârhâ-i mezkûrların Darbhâne-i âmireden otuz bir senesinden zabtîcün emr-i şerîfi isdâr ve Darbhâne-i âmireye ilm ü haberi i'tâ olunmak fermân buyurulmağın mücebince emr-i şerîf isdârıyla tanzîm olunmuş olduğunu mübeyyin geçen sene Darbhâne-i âmireye ale't-tafsîl ilm ü haberi tahrîr ve ber vech-i muharrer isdâr ve tesyâr kılınan emr-i âlîde mukâta'a-i mezbûre hissesinin zabtı husûsundan sarf-ı enzâr kılınmış ve timârhâ-i mezkûrların gönderilen bin altı yüz guruş hâsîlâtı bu def'a Darbhâne-i âmire hazînesine teslim olunmuş olduğu derkenârlar mefâhîminden müstebân olmağla bu takdîrce ber minvâl-i muharrer mefhûm-ı tahrîrât ve derkenârlara nazaran mukâta'a-i mezbûre hissesinin iki yüz otuz bir senesinden i'tübâren fimâ ba'd Darbhâne-i âmireden zabt ile sene-i merkûme hâsîlâtının tahsîli ve timârhâ-i mezkûrların hâsîlâtı tebeyyün etmiş olduğuna binâ'en bunların dahi ba'd ez-în Darbhâne-i âmireden zabt ile tanzîmi husûslarına mı irâde buyurulur yohsa vech-i âher ile mi tanzîmi tasvîb buyurulur. Her hâlde emr ü irâde-i seniyyeye menût ve mütevakıf olan mevâddan idüğü ma'lûm-ı devletleri buyuruldukda ol bâbda emr ü fermân devletlü, sa'âdetlü sultânım hazretlerindir.

Sûret

(Mühür: Ahmed ...)

Mukâta'a-i mezkûre kimlerin uhdesindedir mâlikâne derkenâr.

Sahh.

Mukâta'a-i mahsûl-i cemâ'at-ı nâhiye-i Karaisâlu ma'a sipâhîzâdegân ve gayruhu der livâ-i Adana. Ferâgat an evvel-i Mart.

Ma'a hisse-i cedîd *fi sene guruş: 1.860*

Be-nâm Ali Bey ibni Ahmed Bey hafîd-i Hasan ve Paşa sâkin-i Adana mâlikâne berât dâde.

fi 12 Z.A. (Zî'l-ka'de) Sene 1226 ilâ 1227.

Nisf-i hisse-i Ali. *fi sene guruş: 8.000*

Be-nâm Hasan Beyzâde Mehmed Bey ve Ahmed Bey birâder-i mûmâ ileyh Mehmed Bey'e malikâne ve berât dâde

Fî 17 M. (Muharrem) Sene 1228 / ilâ "a" ('aynîhî?)

Nisf-i hisse-i Ali *fi sene guruş: 5.137*

Timârların hâsîlâtı zabtîcün verilen ilm ü habere iş bu nisf hisse-i mezkûr sehven tahrîr olunmuş olmağla şerh verildi

Mukâta'a-i mezbûr bu mikdâr mu'accelât ile mîr-i mûmâ ileyhin iştirâken ber vech-i mâlikâne uhdelerinde olduğu mukayyedir. Fermân devletlü, inâyetlü sultânım hazretlerindir.

Fî 22 C. (Cemâziye'l-âhir) Sene 1232

(İmza)

Sıra no : **36**

Belge no : C. Maliye 7711

Tarih : 24 Şa‘ban 1259 / 19 Eylül 1843

Konu : Bereketli ma‘deni 1253/ 1837 ve 1254/ 1838 yılları gelirlerinden Menemenci aşireti zimmetine geçmiş olan 54.130 guruşun alınması hakk.

Fi 27 Ş. (Şa‘bân) sene (12)59

Nukile

Mehmedzâde Elfi

Dergâh-ı âli kapucubaşlarından Bereketlü ma‘den-i hümâyûn emîni esbak İsmail Ağa'nın elli üç ve elli dört seneleri emvâlinden dolayı Menemenci aşireti zimmetinde gayrı ez teslimât alacağı olan cem‘an elli dört bin yüz otuz guruşun henüz ahzına dest-res olamadığından tahsili husûsu mukaddemâ lede'l-istid‘â olunan isti‘lâmı hâvî tastîr dahi kılınan emirname-i sâmi ve tahrîrât-ı çâkerîye cevâben Adana mutasarrıfı sa‘âdetlü İzzet Paşa hazretleri tarafından tevârüd eden tahrîrât mahalli muhâsebe-i mâliyyeye lede'l-havâle olunan müzâkerât-ı dâhiliyyeyi şâmil kaleme alınan bir kıt‘a mazbata merbûtan takdîm-i hâk-i pâ-y-ı sâmilere kılınmış ve müfâd-ı mazbata yedlerinde olmağın mücebince tesviyesi muvâfık-ı irâde-i seniyyeleri ise icrâsı iktizâsına ibtidâr olunacağı.

Fi 24 Ş. (Şa‘ban) sene (12)59.

عیون بده لر برده
 هار در اولو فطان عا دبیری چینیجه انبو فخر جا کره محرمه ایمنی و عیون و نالو و وضع احوال اعلی اهل ایلان کتبات
 و عهد تری جمله ناک سعادی اولو حالوزن الوضله اعلام و انزا ان فنی اوزره جماعات مرتومه اهل دبیری سواد عکس
 سواد بکون افراج و ناسب بملاره اسکان و دستلرزه بقا با قلو رسوم رحمت و اموال منصوص تحصیل و استیلا و ابراهیم ابد
 تفاوت و عهد تری شدغ اوله بین وجهه و جیه حسن ابره تحت منا بطه نظامه و بط ابلان اوزره منصوص مرقوم و درمیشار
 ابریک نامورینی ماوی جوان ها بوزن افقنامه کون امرتریف تحیری با این فطان و نالو سما و نالو سما و نالو سما و نالو سما

عیون بده لر برده
 هار در اولو فطان عا دبیری چینیجه انبو فخر جا کره محرمه ایمنی و عیون و نالو و وضع احوال اعلی اهل ایلان کتبات
 و عهد تری جمله ناک سعادی اولو حالوزن الوضله اعلام و انزا ان فنی اوزره جماعات مرتومه اهل دبیری سواد عکس
 سواد بکون افراج و ناسب بملاره اسکان و دستلرزه بقا با قلو رسوم رحمت و اموال منصوص تحصیل و استیلا و ابراهیم ابد
 تفاوت و عهد تری شدغ اوله بین وجهه و جیه حسن ابره تحت منا بطه نظامه و بط ابلان اوزره منصوص مرقوم و درمیشار
 ابریک نامورینی ماوی جوان ها بوزن افقنامه کون امرتریف تحیری با این فطان و نالو سما و نالو سما و نالو سما و نالو سما

درباره افکار و سوسیالیسم و ادبیات فکر و اندیشه

این کتاب در ۱۰ جلد
 جلد اول
 جلد دوم
 جلد سوم
 جلد چهارم
 جلد پنجم
 جلد ششم
 جلد هفتم
 جلد هشتم
 جلد نهم
 جلد دهم

این کتاب در ۱۰ جلد
 جلد اول
 جلد دوم
 جلد سوم
 جلد چهارم
 جلد پنجم
 جلد ششم
 جلد هفتم
 جلد هشتم
 جلد نهم
 جلد دهم

تورک

10/10/2014

ادوم و انیس وزیر و نقض و نایب ادوم این دافن کانه غنیمی غنیمت لور بی جوضه جابو نایب عیون
 مرقوم فونقی لازم کللی اموال و برکو و سرنج ادرزبنه نام اخله الی بیجیلک خلسه طری ادرن
 حیصل ایغیر و مبلغ فزبورن استزدای استکما ارضه اولیغده من میدولرله مولن معرفت ترعه
 له سر الزواق اطفا اقمه طری و کلارو ایلدی ای اوزار و وجیه ضمیمه صحت ایغیر اولدیغی نکلر ایله
 ابرج مبلغ فزبورن فزبه قبول اولایم اوجیلک فوزه غنیمت ای اوجیلک طوقو غنیمت کتور کتور
 الیغی نیه ادرن مبلغ فزبورن بالاستورار اصحابه نهم اولرله میدولرله خاتمه فونقی فونقی
 انطا واستعا فتمه ایلر برمیج فونقی کللی میدولرله اقل فونقی فونقی جری نه فق و تقوی
 باین لازم کللی ادر شرفک اصدار فونقی محبس والایر اوجا بر عیله من باوظه اقل فتمه
 اولر اوجور و فونقی ایغیر مدته نقض فونقی فق و تقوی باین اولی سند کله ای اوجیله
 دیواندن

Handwritten signature or mark.

بشخصه داشته
 حال اولاد و البقی و غیره مدعی بیستم و نایب و کسبند از این راجع کما شایسته سنجی غیره در یکی از طرفین نام
 و یک عسرت و غیره فوری لازم احوال و برکو و سایر اورزین نام افرا الم بر سر یه عسرت غیر ابرارن عسرتی است
 و مبلغ نفورک استراری استعنا الهسه اولاد غیره می میرد و این مکتب معرفه غیر علم که در آن وقت از طرفه
 غیر و عدالت ابدی کنی افرا و عسرت فیه صانه صحت استجه ابرام مبلغ نفورده قریه فیه اولاد ارجسرت و غیره
 بعد از این ارجسرت طرز بی بلا سینه که در ای کجوله ابدی نبند و خفیه ابرارن مبلغ نفورده اصحابه
 نازیه و غیره ابد نفورده ابرارن سادس خونی با این اکتسرت و غیره نام خنده ابرارن
 ابرارن

رجله اولاد غیره غیره ابرام سنجی معصوم اقبیه و بولیا نایب فیه قضای میری زکریه کسه عسرت ابرارن سینه
 برضات ملک عسرت و برکونه ابرارن عسرت و عدلوه ابرارن ادرج بل عسرت افرا ابدی کنی صبه کاکره مع
 و معرف اولاد غیره مبلغ نفورده اصحابه رد و غیره ابرارن مرفوع ابرارن نفورده معزول و غیره اولاد غیره با اقبیه
 انظاره زنده فیکر صاده اقبیه طرفین معرفه غیره فیه و بقیه اولاد غیره ادرج بل با اقبیه
 اقبیه عامه کما شایسته تاریخ نفورده ابرام و بولیا

بازینه لایحه
مردود

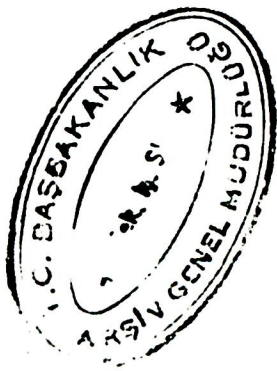
در دست اوله و فایده اوله قده خصص مذکورن هواکی
ورودیند دانم قیده نظمیجا اوله قده و غیره

مال عرفی حال نکو سخانی واردان رسایی میاتن اوله اوله اوله ایلمانی با ایلمانی رسایی
افند و کلیمه رسنن اوله میاتن استیجای بیجه جند ما نظریه ارمنه والیسی قه نظریه
در کناریم منظور لطار و نیبار نیورین اوله ایلمانی ایلمانی و ایلمانی فیلیج اوله ایلمانی
تاکه گادی نکور ایلمانی ایلمانی نظریه قه میاتن ایلمانی کور قشج و برجه قور ایلمانی
نظریه اوله ایلمانی و دیوانی و دیوانه دانم قده نظریه اوله ایلمانی ایلمانی اوله ایلمانی
کوستورلی اوله ایلمانی ایلمانی ایلمانی ایلمانی ایلمانی ایلمانی ایلمانی ایلمانی
ایلمانی ایلمانی ایلمانی ایلمانی ایلمانی ایلمانی ایلمانی ایلمانی
برکرد

۱۰۰

بناجی
ایلمانی ایلمانی

ساچما معش قاضی نعمان داینا زاوه سید محمد رسول الله افندی قشعیدی طاقون داد اولون قایم نك خدمه سید روح ۷۰۲۰

افندی مولایبه دوشیبه به عزیت ایچون انای زهک اونه و سولند اونه ایالنه و فعل جیلده کائن مله منعی و فی اعتماد شفی اونه و طرسون فرا و اطلاقه ایصال
 و فزای رعیتک مزد و عات و محمول و هیزنا فتلین نوب و غارت و ابناء سبیل و قشیریه طرفین کلون کاروانه اطاله دست تصدی به جرات ابرکتیه ناز
 حقیقت کیفیت دوشیبه به تحریب و اشعار ایلی بالجهل عمزه دعایا افندی مولایبه اونه ده سا فرا و لیلی محله کلوب نیاز ایچنی اولرقاری و فی نفس لاشی ناز
 بی و شقاوتک ناد و العصر اولوب مرور قیور ایره بوجباره جبر و تعدی ادرکتین افندی مولایبه دمی یول بوله سوب و فرموت اونه ده بودوش
 و اقامت ایچنی اولرینی و مزبورک شرو و مضریندن اونه و طرسوس فخراسی بریشان و تارک او طان اولرقارنه ناز مزبورک نرتب جرایسه بالجهل
 ابناء سبیل و خصصیه حجاج سلیک تاسین و فزای رعیتک اداهه قطنیناری اسیانک استعانه اقام اولنق لوزمه دن ابروی و بوخوسوی غبرور
 افندی مولایبه و وظیفه سندن خارج اولدی ظاهر و بریر اریه دمی ایچن فزای رعیتک استرحام و استدعا لرینه منی اولرینی بیانله شفی
 مزبورک اجرای قادی با امر عالی اونه منعی محمد اقبایه حواله اولور اریه مولایبه ارباب غیرت و صدقندن اولر یقینه ناز نفعند ادادا نهان
 اقام ابره یکن افندی مولایبه بر قطعه قایمه سنه تحریب

موقع حفصه مطهر لرد و بر محمد روح
 هوندا نوندا

بوغچه ادره هوليسندو خنام ماموريتيله عودون ايرن سغور سيمان خانك تفرير برح ۱۳ و ۱۴

مه منجي عشيرتي بكي اولودو مله منجي اوغلي نام شيفيك بغي و طغياني لبرالاده كماله ايجوب تاديبي اجراسنه ايتداريله باجمله
دست سلفندن آزادئلك لازمه دن اولديني واضح و شكار اولغله مرقومك اجري تاديبنه ادره سنبه منعاق اولديني صورت
مرقوم ايام صيفده نكده هوزنك كاشن اوج قبولي صواسنه بيلوقه و ايام شتاده ادره هوليسنده طروس قزبنك واقع قشاقه
هتقن عاوندن اولدينيه نازا مرقومك بو ايام هاره ده بيلوق مذكوره ساكن اولديني حاله اعلم و ازاله سنه هبارزاده
بزن لري هجور اولق حبيله مرقوق اولديني وهنكام شتاده ادره بوردلورابه قشاق مذكوره ساكن بكنه ادره ولسي برهيم
هتدربله طروس حسي طور اوغلي مرطفي اغا بالونفاق اجري تاديبنه اقدام ايله اله كنوره بكارى ظاهرو لوقه حاله دن اولغله
اكر مرقومك بغي و شقارونه مجازاه شهيدلرده تاديبي ادره بوردلورابه سومجاليه هبارزاده بربا امرعالي ناكبه بيلوق
واخري قارشدرطامن و اكر شهيدلرده تاخير ايله هنكام شتايه تعلق اولنورابه اولوقت شارومومجاليه هباره هولاله اولغوت
انسب و صواب اولديني محاط علم عالي بوردلوق بوبابن و هر حاله امر و ادره اشدلر مذكور

طراوس طرفه كلو جوبدار مسر قوتلر نيك فويز بدير

منجني عشيرتي بوي كيسي او قوب آونه جو آرنه واقع جا قونام محده ساكني منجني او غلوعه بلك نام
 ثقافت بيشه كونه و هانتون اولوب عشيرت فويز اشقيلدن سوز صامبو ما جي عمر و كوردن اوقاي نام
 باغليق او جوب نغ مقدار عشيره فويز اشقيا سيه بر وجه مالكانه سعوره جا كرين اولون طراسوي
 مقاطعه قرالغ تسيط بله عا ياقو اسلك زور عاتلري صيوانا ته اكل و با عيال و بونلك اشقيا اوقاي
 مظالم و منسار اتمه اجتسار دوق اشكار اولقون نكته اهالي قرا اشقيا ي موضعي بو افعال شنه و بئع
 و اعييه قلم و استه هام ايركلرنه ماقوت اولوق اشقيا قورن فويز ايله يوز باب خاتمه لي برقي
 احراق بانارا ايوب با اجهه اموال و اشيا ري غارت و اهالي قريه لي ايكي قور كيني بلاجه قور اعلم
 و هرنه نهب و غصب ايشلا يسه مرقومان فويز عه بلك ايدو بئيلرنه اقسام ايركلرنه قسه آق
 كويچ نام محده اقامت و مرور و عبور ايرن ابناء ايسيل و اولوق بئيل ايركلرنه ناز و دولك
 نام محل فزني است و بئع باوي و مرور و عبور ايرن بلك باج صلبيله رنجين دن خالي اولوق
 احدرن و اقرا يام او كوي ايرن مرور و عبور منقطع اولوق

ادامه اهالمزده برکنه نك تقرير بر

ادامه مضا فاسد قو عسكو فضا سنده ساكن مه ميني اوغلي ديكلكه معروف السيد احمد نام كنه هو
اوزه ديترو قتل نفوس وهلاك اعراض وعقيب اموال عباد عادت مستمه سي اولوب
ساكن اولدغي قضا ي مذكوره ده واقع اوقاف وزاويه وزعامت وتجار وقفا طعات
هر نه كي و ارايه اصحاب ومصر قيرنه قبط اسد مسوب طرفه قبط وغيره واكل وطلع ويو
انتا لروه دغي ادمه فاديلرندن اولوب شقاوتنه مشهور وكرانه جعلرته اوغلي صدر
ايدن قارچي محمد ورفيقي كولديهي حاجي مصطفي ولدزاوغلي وچايراوغلي نام كنه لري يانسه
جيب و اتقا مدينه ادمه والسي كلمزون مقدم اوزه يه دهول وادمه ده قاعظام
نقيب الاشراف اولادن اليحيى ابي بي وجميود اوغلي ويوز الي نفوزده متجا و
اهل عرضان كنه لري يعترجه قتل و اموال و اشيا لري غضب وادمه عقيسي اوام
تاده محمد اقبيلك اوزرينه دغي هجوم و تخديس جان برله فار و قرضه الي كنه لله كيب
نقيه و اموال و اشيا و جويبات و بته و حيواناتن هيب و عارت و طروس قطع
اوزرينه دغي كذالك هجوم و قتل نفوس و شوز كيب مقداري اموال و اشيا و جويبات
و حيواناتن غضب و عارت و بونظك دغي قانع اولوب طروس طرفه سووه و اداره
اولدان كغود بيلوغلي منرلخام سن دغي يا صوب موجود اولدنه بار كير و اشيا لري اخذ
و دا ثما سرو جيلرين اخذ و گرفت و بار كير لرين قبط ويو و عهله منرل مذكوره مطل و طرويه
جاده مردود اولسته علت مستغله اولدقندن بشقه ياسي طرفه ظهور ايدن كوجله
علي اوغنه دغي عيسى و ظهير اولدريده رقومونلك كيقيت جالدي و م شروع اوزره
اولدغي مشهور و متواتر اولمغه حبه لله تعالي اقا ده يه اجساد اولدغي ارموزنه
حضرت مهله الامركدر

لقد سلمت هذه النسخة لبعضى غيرى لهدية تقيس حقة طروى
 متسلي طوى نك و صطفى لفا حقة بوخدهم و بر لفا نانا
 قدهم ر

لقد سلمت هذه النسخة لبعضى غيرى لهدية تقيس حقة طروى
 متسلي طوى نك و صطفى لفا حقة بوخدهم و بر لفا نانا
 قدهم ر

سنة ١٤١٤

سارر لودود لارن بوجب مقدمه دايودد سا و خبرك
قري تصحيح لوفنه رون فيماد بجا ريك صركه علامه
بنييموده صركه علامه و قهره ريكه و خبرك
و

عه خبرك
و

